

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ วิชาชีพวิศวกรรม

ประธานคณะกรรมการ นายจิม พันธุมโกมล

คณะกรรมการ นายวินัย ลิ้มสกุล
นายคุณพัทธ์ อางองค์
นายวิสุทธิ์ ช่อวิเชียร
นายอดิศร มโนมัยธารกุล
นายอุทัย คำเสนาะ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย

1. ความหมาย

กฎหมาย คือ บรรดาข้อบังคับของรัฐหรือประเทศที่ใช้บังคับความประพฤติทั้งหลายของบุคคลอันเกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกัน ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็ต้องมีความผิดและถูกลงโทษ

กฎหมายจะอยู่ในลำดับเดียวกับศาสนาและจรรยา คือเป็นปรากฏการณ์ทางชุมชน ซึ่งหมายถึงชุมชนหรือกลุ่มชนที่รวมกันเป็นสังคมหนึ่ง ๆ นั้นเอง เป็นผู้ที่ทำให้เกิดกฎหมายซึ่งตรงกับสุภาษิตลาตินที่ว่า “ Ubi Societas Ibi Jus ” คือ ที่ใดมีสังคมเกิดขึ้นที่นั่นย่อมมีกฎหมายเกิดขึ้นมาเช่นกัน

2. ประเภทและการจัดทำกฎหมาย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบ Civil Law กฎหมายที่ใช้อยู่เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรตามความเห็นของนักกฎหมายไทยนั้นถือว่ากฎหมายมาจากรัฐธรรมนูญ ซึ่งในปัจจุบันก็คือ รัฐสภาถือว่าเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดของรัฐ

โดยหลักทั่วไปฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่ในการจัดทำกฎหมายออกมามีบังคับความประพฤติของพลเมือง แต่ในบางครั้งอาจมอบอำนาจให้องค์กรฝ่ายบริหารเป็นผู้บัญญัติกฎหมายแทนได้ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและความคล่องตัวในการบริหารประเทศ หรืออาจมอบอำนาจให้แก่องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถออกกฎหมายมาใช้บริหารราชการในท้องถิ่นของตนได้

กฎหมายลายลักษณ์อักษรสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) กฎหมายลายลักษณ์อักษร ซึ่งบัญญัติขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่

- (1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
- (2) พระราชบัญญัติ
- (3) พระราชกำหนด

2) กฎหมายลายลักษณ์อักษร ซึ่งบัญญัติขึ้นโดยฝ่ายบริหาร ได้แก่

- (1) พระราชกฤษฎีกา
- (2) กฎกระทรวง

3) กฎหมายลายลักษณ์อักษร ซึ่งบัญญัติขึ้นโดยองค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่

- (1) ข้อบัญญัติจังหวัด
- (2) เทศบัญญัติ
- (3) ข้อบังคับตำบล
- (4) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
- (5) ข้อบัญญัติเมืองพัทยา

3. คำจำกัดความ

3.1 กฎหมายรัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดว่าด้วยการปกครองประเทศ มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจอิสระสูงสุดในรัฐ การใช้อำนาจอธิปไตยและความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเหล่านั้นตลอดจนบัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ขององค์พระประมุขของประเทศ รวมทั้งบัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ของราษฎรอันเป็นหลักประกันความเสมอภาคของบุคคลตามกฎหมาย

3.2 ประมวลกฎหมาย หมายถึง การรวบรวมกฎหมายที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับที่กระจายอยู่มาจัดไว้ที่เดียวกัน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3.3 พระราชบัญญัติ คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้น โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

- 1) ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ ได้แก่ คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เมื่อพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัดมีมติให้เสนอได้ และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่า 20 คนรับรอง) แต่ถ้าหากเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน (เช่น พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ซึ่งเป็นการกำหนดงบประมาณของรัฐ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเสนอได้ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี
- 2) ผู้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ได้แก่ รัฐสภา โดยการเสนอร่างพระราชบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบตามลำดับ
- 3) ผู้ตราพระราชบัญญัติ ได้แก่ พระมหากษัตริย์ (ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย และพระราชทานคืนมายังรัฐสภา รัฐสภาจะต้องลงมติว่าจะยืนยันเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินั้นอีกหรือไม่ ถ้ารัฐสภามีมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายใน 310 วัน ให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ต่อไป)

3.4 พระราชกำหนด คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี การออกพระราชกำหนดได้นั้นจะมีเงื่อนไขในการออก กล่าวคือ จะต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันจะรักษาความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยของสาธารณชน หรือเพื่อจะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือเพื่อจะป้องกันภัยพิบัติสาธารณชน หรือมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา

- 1) ผู้เสนอร่างพระราชกำหนด ได้แก่ รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับกรณีฉุกเฉินหรือความจำเป็นรีบด่วนนั้น

- 2) ผู้พิจารณาร่างพระราชกำหนด ได้แก่ คณะรัฐมนตรี
- 3) ผู้ตราพระราชกำหนด ได้แก่ พระมหากษัตริย์
- 4) การประกาศใช้ เมื่อได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

3.5 ประกาศพระบรมราชโองการ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไม่ได้มอบอำนาจให้พระมหากษัตริย์ทรงออกกฎหมายในรูปพระบรมราชโองการได้ แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ได้ให้พระราชอำนาจไว้ โดยให้ออกเป็นประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ ปกติประกาศพระบรมราชโองการฯ มีลักษณะคล้ายคลึงกับพระราชกำหนด กล่าวคือในยามที่มีสถานะสงคราม หรือในภาวะคับขันถึงขนาดอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ และการใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา อาจขัดข้องหรือไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ รัฐธรรมนูญบางฉบับจะมีบทบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีนำความขึ้นกราบทูลต่อพระมหากษัตริย์ เพื่อให้พระองค์ทรงใช้อำนาจโดยประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้บังคับดังเช่น พระราชบัญญัติ จึงทำให้ประกาศพระบรมราชโองการฯ มีศักดิ์เทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ เช่นเดียวกับพระราชกำหนด แต่ประกาศพระบรมราชโองการฯ ไม่เป็นกฎหมายที่ใช้ชั่วคราวดังเช่นพระราชกำหนด ที่จะต้องรีบให้รัฐสภานุมัติโดยด่วน ประกาศพระบรมราชโองการฯ จึงเป็นกฎหมายที่ถาวรจนกว่าจะมีการยกเลิกโดยพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่น

3.6 ประกาศคณะปฏิวัติ (บางครั้งเรียกว่า คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน) ออกโดยหัวหน้าคณะปฏิวัติและไม่มีการลงพระปรมาภิไธย เช่น ได้มี ฎ. 1662/2505 รับรองได้ว่าประกาศของคณะปฏิวัติเป็นกฎหมาย ส่วนที่ว่าประกาศของคณะปฏิวัติจะมีศักดิ์เท่ากับกฎหมายใดก็ต้องพิจารณาจากเนื้อความของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนั้นเอง เช่น ประกาศของคณะปฏิวัติ ที่ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญย่อมมีศักดิ์เท่ากับรัฐธรรมนูญ ประกาศของคณะปฏิวัติที่แก้ไขเพิ่มเติมหรือ ยกเลิกพระราชบัญญัติหรือวางข้อกำหนดซึ่งปกติแล้วเรื่องเช่นนี้ย่อมออกเป็นพระราชบัญญัติย่อม มีศักดิ์เท่ากับพระราชบัญญัติ ประกาศของคณะปฏิวัติที่แก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกพระราชกฤษฎีกาหรือวางข้อกำหนดซึ่งปกติแล้ว เรื่องเช่นนี้ย่อมออกเป็นพระราชกฤษฎีกาย่อมมีศักดิ์เท่ากับพระราชกฤษฎีกา เช่นตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พุทธศักราช 2486 (แก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. 2497) การจัดตั้งคณะขึ้นใหม่ให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่เมื่อมีการออกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 164 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2515 ให้ยกฐานะแผนกวิชานิติศาสตร์ขึ้นเป็น คณะนิติศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวย่อมมีศักดิ์เท่ากับพระราชกฤษฎีกา

3.7 พระราชกฤษฎีกา คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี เป็นกฎหมายที่ฝ่ายบริหารได้จัดทำขึ้นโดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากรัฐสภา

ประเภทของพระราชกฤษฎีกา แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) พระราชกฤษฎีกาที่ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย คือ มีกฎหมายแม่บท เช่น พระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดฉบับใดฉบับหนึ่ง ได้ให้อำนาจฝ่ายบริหาร

ไปออกพระราชกฤษฎีกากำหนดรายละเอียด เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ

- 2) พระราชกฤษฎีกาที่ออกโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย เป็นการที่ฝ่ายบริหารออกพระราชกฤษฎีกาในเรื่องใด ๆ ก็ได้ ตามที่เห็นว่าจำเป็นและสมควรโดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายแม่บท
- 3) ผู้เสนอร่างพระราชกฤษฎีกา ได้แก่ รัฐมนตรีที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับพระราชกฤษฎีกานั้น
- 4) ผู้พิจารณา ได้แก่ คณะรัฐมนตรี
- 5) ผู้ตรา ได้แก่ พระมหากษัตริย์
- 6) การประกาศใช้ เมื่อได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงบังคับเป็นกฎหมายได้

3.8 กฎกระทรวง คือ กฎหมายซึ่งรัฐมนตรีเป็นผู้ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายแม่บท คือ พระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดฉบับใดฉบับหนึ่ง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายแม่บท ดังนั้นกฎกระทรวงจึงขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดไม่ได้

- 1) ผู้เสนอร่างกฎกระทรวง ได้แก่ รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ
- 2) ผู้พิจารณา ได้แก่ คณะรัฐมนตรี
- 3) ผู้ตรา ได้แก่ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนด
- 4) การประกาศใช้ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

3.9 เทศบัญญัติ คือ กฎหมายที่เทศบาลตราขึ้นใช้บังคับในเขตเทศบาลของตน

- 1) ผู้เสนอร่างเทศบัญญัติ ได้แก่ คณะเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล หรือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นเข้าชื่อกันเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด
- 2) ผู้พิจารณา ได้แก่ สภาเทศบาล
- 3) ผู้ตรา ได้แก่ นายกเทศมนตรี
- 4) ผู้อนุมัติ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด
- 5) เมื่อประกาศโดยเปิดเผย ณ สำนักงานเทศบาลครบ 7 วัน จึงใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ เว้นแต่ถ้ามีเหตุฉุกเฉิน คณะเทศมนตรีอาจออกเทศบัญญัติชั่วคราวได้ โดยต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วไปประกาศใช้ได้ทันที
- 6) เทศบัญญัติ กำหนดโทษปรับได้ไม่เกิน 1,000 บาทเท่านั้น จะกำหนดโทษจำคุกไม่ได้

3.10 ข้อบัญญัติจังหวัด คือ กฎหมายที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดตราขึ้นเพื่อใช้บังคับในเขตจังหวัด

- 1) ผู้เสนอร่างข้อบัญญัติจังหวัด ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นเข้าชื่อกันเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด

- 2) ผู้พิจารณา ได้แก่ สมาชิกจังหวัด
- 3) ผู้ตรา ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด
- 4) ประกาศใช้ เมื่อได้ประกาศโดยเปิดเผยที่ศาลากลางจังหวัดแล้ว 15 วันก็มีผลบังคับใช้ได้
- 5) ข้อบัญญัติจังหวัดจะกำหนดโทษไว้ก็ได้แต่ไม่ให้จำคุกเกิน 6 ปี หรือปรับเกิน 1 หมื่นบาท

3.11 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร คือ กฎหมายที่กรุงเทพมหานครตราขึ้นเพื่อใช้บังคับในกรุงเทพมหานคร

- 1) ผู้เสนอร่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นเข้าชื่อกันเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด
- 2) ผู้พิจารณา ได้แก่ สภากรุงเทพมหานคร
- 3) ผู้ตรา ได้แก่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- 4) เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็ใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไปได้
- 5) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครกำหนดโทษจำคุกได้ไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 1 หมื่นบาท

3.12 ข้อบัญญัติเมืองพัทยา คือ กฎหมายที่เมืองพัทยาทราขึ้นเพื่อใช้บังคับในเขตเมืองพัทยา

- 1) ผู้เสนอร่างข้อบัญญัติเมืองพัทยา ได้แก่ นายกเมืองพัทยา สมาชิกสภาเมืองพัทยา หรือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นเข้าชื่อกันเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด
- 2) ผู้พิจารณา ได้แก่ สภาเมืองพัทยา

3.13 ข้อบังคับตำบล คือ กฎหมายที่องค์การบริหารส่วนตำบลตราขึ้นใช้บังคับในเขตตำบล

- 1) ผู้เสนอร่างข้อบังคับตำบล ได้แก่ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นเข้าชื่อกันเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด
- 2) ผู้พิจารณา ได้แก่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) ผู้ตรา ได้แก่ ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) ผู้อนุมัติ ได้แก่ นายอำเภอ
- 5) ข้อบังคับตำบลจะกำหนดโทษปรับได้ไม่เกิน 500 บาท จะกำหนดโทษจำคุกไม่ได้

กฎหมายวิศวกร

1. วัตถุประสงค์

วิชาชีพวิศวกรรม เป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ดุลยพินิจซึ่งอาศัยความรู้ความสามารถทางวิชาการอย่างสูง ประกอบกับการใช้ดุลยพินิจนี้หากมีความผิดพลาดหรือพลั้งเผลอเกิดขึ้นแม้เพียงเล็กน้อย ก็อาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนอย่างร้ายแรงได้อีกทั้งผู้ประกอบการวิชาชีพนี้จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรมอันดี ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบของจริยธรรมที่ดี ดังนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของสาธารณชน จึงจำเป็นต้องการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

2. เนื้อหา

พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยสภาวิศวกร สมาชิกคณะกรรมการการดำเนินการของคณะกรรมการ ขอบบังคับสภาวิศวกร การควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม การกำกับดูแล และบทกำหนดโทษ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 สภาวิศวกร

พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ควบคุมกันเองในรูปแบบของสภา โดยมี “สภาวิศวกร” ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เพื่อทำหน้าที่ควบคุมและพัฒนาการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของมวลสมาชิก มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของสภาวิศวกรอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในมาตรา 7 ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม
- 2) ส่งเสริมความสามัคคีและไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของสมาชิก
- 3) ส่งเสริมสวัสดิการและผดุงเกียรติของสมาชิก
- 4) ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมให้ถูกต้องตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม
- 5) ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้บริการทางด้านวิชาการต่าง ๆ แก่ประชาชน และองค์กรอื่นในเรื่องที่เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีทางวิศวกรรม
- 6) ให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและปัญหาด้านวิศวกรรมรวมทั้งด้านเทคโนโลยี
- 7) เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมของประเทศไทย
- 8) ดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของสภาย ั้น มุ่งเน้นที่การส่งเสริมและการพัฒนามวลสมาชิกมากกว่าการควบคุม โดยจะควบคุมเฉพาะการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและควบคุมความประพฤติให้เป็นไปตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรมเท่านั้น

พระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดให้สภาวิศวกรมีอำนาจและหน้าที่ตามมาตรา 8 ดังต่อไปนี้

- 1) ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
- 2) พักใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต
- 3) รับรองปริญญา ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม
- 4) รับรองความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
- 5) เสนอแนะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการกำหนดและยกเลิกสาขาวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
- 6) ออกข้อบังคับสภา

2.2 สมาชิก

โครงสร้างของสภาวิศวกรประกอบด้วยสมาชิก 3 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญ และสมาชิกกิตติมศักดิ์ โดยกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกตามมาตรา 12 ไว้ดังนี้

สมาชิกสามัญ ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิ์มีเสียงในการกำหนดทิศทางและอนาคตของสภาวิศวกรโดยตรง สมควรที่จะต้องมีวุฒิภาวะ คุณวุฒิ และจริยธรรมที่ดี จึงได้กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี
- 2) มีสัญชาติไทย
- 3) ได้รับปริญญาหรือเทียบเท่าปริญญาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ที่สภารับรอง
- 4) ไม่เป็นผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณ
- 5) ไม่เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่เป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณ
- 6) ไม่เป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือไม่เป็นโรคที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิศวกร

สมาชิกวิสามัญ เป็นสมาชิกที่มีคุณสมบัติไม่เทียบเท่าสมาชิกสามัญ และไม่มีสิทธิ์ในการออกเสียงลงคะแนน เลือก รับเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งเป็นกรรมการ

สมาชิกกิตติมศักดิ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งที่ประชุมใหญ่สภาวิศวกร แต่งตั้งอำนาจของสมาชิกสามัญสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1) ให้ความเห็นชอบต่อแผนการดำเนินงานประจำปี นโยบาย งบดุล และข้อบังคับสภาฯ ที่คณะกรรมการสภาวิศวกร เสนอต่อที่ประชุมใหญ่ประจำปี (มาตรา 19)
- 2) ออกเสียงเลือกผู้ตรวจ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของสภาวิศวกร (มาตรา 20)
- 3) สมาชิกตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป มีสิทธิ์เสนอให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของสภาวิศวกร และคณะกรรมการ ต้องชี้แจง (มาตรา 13)
- 4) ขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญตามที่จำเป็น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในข้อบังคับสภาฯ (มาตรา 16)
- 5) สมาชิกจำนวนมากกว่า 100 คน เสนอร่างข้อบังคับสภาฯ ได้ (มาตรา 43)
- 6) ลงคะแนนปลดกรรมการด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของที่ประชุมใหญ่ (มาตรา 29)

2.3 คณะกรรมการสภาวิศวกร

ความแตกต่างสำคัญระหว่างพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกร พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 อยู่ที่พระราชบัญญัติเดิมได้กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ซึ่งประกอบด้วย กรรมการที่มาจากการแต่งตั้งทั้งหมด 15 คน แต่สำหรับพระราชบัญญัติใหม่ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสภาวิศวกรที่ส่วนใหญ่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 20 คน ประกอบด้วย

- 1) กรรมการซึ่งจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพส่วนใหญ่ โดยเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญ ซึ่งไม่ได้ดำรงตำแหน่งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา จำนวน 10 คน
- 2) กรรมการซึ่งจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในฐานะเป็นผู้ผลิตวิศวกร โดยเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ระดับปริญญา จำนวน 5 คน
- 3) กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากสมาชิกสามัญโดยการเสนอชื่อของรัฐมนตรี เพื่อให้สามารถคัดผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูงมาดำเนินงานของสภา และเพื่อให้มีกรรมการกระจายครอบคลุมสาขาต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง จำนวน 5 คน โดยให้กรรมการมีวาระ 3 ปี และดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระ (มาตรา 28)

นอกจากนี้ มาตรา 27 ยังกำหนดให้กรรมการต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) ได้รับใบอนุญาตสามัญวิศวกรมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือเป็นวุฒิวิศวกร
- 2) ไม่เคยถูกสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาต
- 3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย โดยให้คณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (มาตรา 33)
  - 1) บริหารและดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภา
  - 2) สอดส่องดูแลและดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้
  - 3) ออกระเบียบคณะกรรมการ
  - 4) กำหนดแผนการดำเนินงานและงบประมาณประจำปีของสภา
  - 5) วินิจฉัยชี้ขาดอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจรรยาบรรณ

เมื่อได้มีการเลือกตั้งกรรมการ จำนวน 15 คน และได้มีการแต่งตั้งกรรมการ จำนวน 5 คน แล้ว คณะกรรมการต้องประชุมเพื่อเลือกนายกสภาวิศวกร อุปนายกคนที่หนึ่งและอุปนายกคนที่สอง และให้นายกสภาวิศวกร เลือกกรรมการเพื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการและเหรัญญิกหรือตำแหน่งอื่นตามความจำเป็น (มาตรา 26)

2.4 การดำเนินงานของคณะกรรมการ

การดำเนินงานของคณะกรรมการ จะกระทำโดยผลการไม่ได้ แต่คณะกรรมการต้องจัดทำแผนการดำเนินงาน และงบประมาณประจำปี เสนอต่อที่ประชุมใหญ่สภาวิศวกร เพื่อขอความเห็นชอบจากสมาชิก เมื่อที่ประชุมใหญ่มีมติเห็นชอบแล้วจึงจะดำเนินงานได้ (มาตรา 37)

2.5 ข้อบังคับสภาวิศวกร

กฎระเบียบต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานของสภาวิศวกร จะออกเป็นกฎหมายในรูปแบบของ “ข้อบังคับสภา” การเสนอร่างข้อบังคับสภาจะกระทำได้เพียง 2 กรณี (มาตรา 43) คือ

- 1) โดยคณะกรรมการ เป็นผู้เสนอ
- 2) โดยสมาชิกสามัญ จำนวนไม่น้อยกว่า 100 คนรับรอง

เมื่อมีการเสนอร่างข้อบังคับสภา คณะกรรมการต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สภาวิศวกร เพื่อพิจารณา หากที่ประชุมใหญ่สภาวิศวกรเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าครึ่งของสมาชิกที่เข้าประชุมก็ให้สภาวิศวกรเสนอร่างข้อบังคับต่อสภานายกพิเศษ ถ้าสภานายกพิเศษไม่ยับยั้งภายใน 30 วัน ให้ถือว่าสภานายกพิเศษให้ความเห็นชอบ แต่หากสภานายกพิเศษยับยั้ง ก็ให้คณะกรรมการประชุมพิจารณาภายใน 30 วัน ถ้าคณะกรรมการมีคะแนนเสียงยืนยันไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งคณะ ก็ให้ถือว่าร่างข้อบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากสภานายกพิเศษแล้ว (มาตรา 44)

2.6 การควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

2.6.1 ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พระราชบัญญัติวิศวกรบังคับให้ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตจากสภาวิศวกรเท่านั้น (มาตรา 45) แต่มีใ้ว่า ผู้ที่เรียนจบหลักสูตรปริญญาตรีทางด้านวิศวกรรมศาสตร์จะสามารถขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจาก สภาวิศวกรได้ทันทีเช่นที่เคยปฏิบัติ กฎหมายกำหนดให้ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตต้องเป็นสมาชิกสามัญหรือสมาชิกวิสามัญของสภาวิศวกรเสียก่อน (มาตรา 49 วรรคสอง)

ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมจะมีสองสถานะในบุคคลเดียวกัน คือสถานะที่เป็นสมาชิกของสภาวิศวกร และสถานะที่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดระดับของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ควบคุมในแต่ละสาขาไว้ 4 ระดับ (มาตรา 46) ดังนี้

- (1) วุฒิวิศวกร
- (2) สามัญวิศวกร
- (3) ภาควิศวกร
- (4) ภาควิศวกรพิเศษ

โดยคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพแต่ละระดับจะกำหนดไว้ในข้อบังคับสภา

2.6.2 คณะกรรมการจรรยาบรรณ การประกอบวิชาชีพวิศวกรรมจะประสบความสำเร็จได้ วิศวกรต้องถึงพร้อมในปัจจัย 2 ประการ คือ ต้องมีความรู้ความสามารถในหลักปฏิบัติและวิชาการ กับจะต้องประกอบวิชาชีพให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดี ความรู้ความสามารถทางวิชาการนั้น สามารถแสวงหามาได้จากการพัฒนาทักษะทางวิศวกรรม เช่น จากการศึกษา ค้นคว้า การฝึกอบรม เป็นต้น แต่การประกอบอาชีพให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมนั้นต้องมีการควบคุมความประพฤติด้วย “ จรรยาบรรณวิศวกร ” หรือประมวลความประพฤติของวิศวกร

พระราชบัญญัติวิศวกรได้ให้ความสำคัญแก่จรรยาบรรณวิศวกรมาก โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการจรรยาบรรณ ซึ่งกรรมการจะต้องมาจากการแต่งตั้งของที่ประชุมใหญ่สภาวิศวกร (มาตรา 53) และยังกำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้กรรมการจรรยาบรรณเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 59 วรรคสอง) ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายกับกรรมการจรรยาบรรณ ผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือและการขัดขวางหรือประทุษร้ายต่อกรรมการจรรยาบรรณจะต้องได้รับโทษอย่างรุนแรง

บุคคลใดที่ได้รับความเสียหายหรือพบการประพฤติผิดจรรยาบรรณของผู้ได้รับใบอนุญาต มีสิทธิกล่าวหาผู้ได้รับใบอนุญาตนั้นต่อสภาวิศวกร (มาตรา 51) ซึ่งสภาวิศวกรจะต้องเสนอเรื่อง ดังกล่าวต่อคณะกรรมการจรรยาบรรณโดยไม่ชักช้า หากคณะกรรมการจรรยาบรรณพิจารณาแล้ว เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดอย่างร้ายแรงอาจวินิจฉัยให้พักใบอนุญาต ภายในกำหนด 5 ปี หรือ เพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

2.7 การกำกับดูแล

มาตรา 66 ได้มอบอำนาจให้รัฐมนตรีในฐานะผู้กำกับดูแลดังต่อไปนี้

- 1) กำกับดูแลการดำเนินงานของสภาวิศวกรและการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
- 2) สั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาวิศวกรและการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม
- 3) สั่งเป็นหนังสือให้กรรมการ ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสภาวิศวกร
- 4) สั่งให้สภาวิศวกร ระงับหรือแก้ไขการกระทำที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของสภาวิศวกร นอกจากนี้ รัฐมนตรีโดยอนุมติคณะรัฐมนตรียังมีอำนาจปลดคณะกรรมการ นายกสภาวิศวกร หรือกรรมการคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่ง หากพบพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าว กระทำผิดวัตถุประสงค์ของสภาวิศวกร หรือกระทำการอันเป็นการเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงแก่สภาวิศวกร (มาตรา 69)

3. บทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนพระราชบัญญัติวิศวกรเป็นความผิดต่อแผ่นดิน ผู้กระทำการฝ่าฝืนย่อมต้องได้รับโทษทางอาญา ซึ่งมีโทษทั้งปรับและจำ ดังต่อไปนี้

- 1) การประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือแอบอ้างว่าตนพร้อมจะประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท หรือทั้งปรับทั้งจำ (มาตรา 71)
- 2) การโฆษณาว่าเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2 หมื่นบาทหรือทั้งปรับทั้งจำ (มาตรา 72)
- 3) ผู้ได้รับคำสั่งเป็นหนังสือจากคณะกรรมการจรรยาบรรณหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มาให้ถ้อยคำแต่ไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งปรับทั้งจำ (มาตรา 73)
- 4) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน กรรมการของบริษัท ต้องระวางโทษตามที่กำหนด ค่าปรับสำหรับนิติบุคคลต้องระวางโทษไม่เกิน 10 เท่าของอัตราค่าปรับสำหรับความผิดนั้น (มาตรา 74)

4. อ้างอิง

- 1) พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542
- 2) ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการรับรองปริญญา ประกาศนียบัตร และวุฒิบัตรเทียบเท่าปริญญาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2543)
- 3) ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ระดับภาคีวิศวกร (พ.ศ. 2543)
- 4) ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ระดับสามัญวิศวกร และระดับวุฒิวิศวกร (พ.ศ. 2543)
- 5) ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรมและประพฤติผิดจรรยาบรรณ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ (พ.ศ. 2543)

กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

1. วัตถุประสงค์

ในการจัดหาสินค้าและบริการไม่ว่าด้วยวิธีการจัดซื้อหรือการจัดจ้างหรือวิธีอื่นใดของหน่วยงานของรัฐทุกแห่งนั้นเป็นการดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณเงินกู้ช่วยเหลือหรือรายได้ของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นเงินของแผ่นดิน รวมทั้งการที่รัฐให้สิทธิในการดำเนินกิจการบางอย่างโดยการให้สัมปทานอนุญาตหรือกรณีอื่นใดในลักษณะเดียวกันก็เป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะอันเป็นกิจการของรัฐ ฉะนั้น การจัดหาสินค้าและบริการรวมทั้งการให้สิทธิดังกล่าวจึงต้องกระทำอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมและมีการแข่งขันกันอย่างเสรีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐ แต่เนื่องจากการดำเนินการที่ผ่านมามีการกระทำในลักษณะการสมยอมในการเสนอราคาและมีพฤติการณ์ต่าง ๆ อันทำให้มิได้มีการแข่งขันกันเสนอประโยชน์สูงสุดให้แก่หน่วยงานของรัฐอย่างแท้จริงและเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ นอกจากนี้ ในบางกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็มีส่วนร่วมหรือมีส่วนสนับสนุนในการทำความผิด หรือละเว้นไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ อันมีผลทำให้ปัญหาในเรื่องนี้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จึงสมควรกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดเพื่อเป็นการปราบปรามการกระทำที่ลักษณะดังกล่าว รวมทั้งกำหนดลักษณะความผิดและกลไกในการดำเนินการเอาผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้การปราบปรามดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เนื้อหา

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญดังนี้

2.1 คำจำกัดความ

“ การเสนอราคา ” หมายความว่า การยื่นข้อเสนอเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ อันเกี่ยวกับการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทาน หรือการได้รับสิทธิใด ๆ

“ หน่วยงานของรัฐ ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นใดที่ดำเนินกิจการของรัฐตามกฎหมายและได้รับเงินอุดหนุนหรือเงิน หรือทรัพย์สินลงทุนจากรัฐ

“ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ” หมายความว่า

- (1) นายกรัฐมนตรี
- (2) รัฐมนตรี
- (3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (4) สมาชิกวุฒิสภา

- (5) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (1) และ (2) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง
- (6) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา
- (7) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

“ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา 3)

2.2 การร่วมกันกระทำความผิด

2.2.1 ผู้ใดตกลงร่วมกันในการเสนอราคาเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้ใดคนหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ โดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือโดยการกีดกันมิให้มีการเสนอสินค้าหรือบริการอื่นต่อหน่วยงานของรัฐหรือโดยการเอาเปรียบแก่หน่วยงานของรัฐอันมิใช่เป็นไปในทางการประกอบธุรกิจปกติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้นหรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้ว แต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ผู้ใดเป็นธุระในการชักชวนให้ผู้อื่นร่วมตกลงกันในการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งผู้นั้นต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่ง (มาตรา 4)

2.2.2 ผู้ใดให้ ขอให้หรือรับว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้อื่น เพื่อประโยชน์ในการเสนอราคา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจูงใจให้ผู้นั้นร่วมดำเนินการใด ๆ อันเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้ใดคนหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ หรือเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นทำการเสนอราคาสูงหรือต่ำจนเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นไปตามลักษณะสินค้า บริการ หรือสิทธิที่จะได้รับหรือเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นไม่เข้าร่วมในการเสนอราคาหรือถอนการเสนอราคาต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้ว แต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วย (มาตรา 5)

2.2.3 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้จำยอมร่วมดำเนินการใด ๆ ในการเสนอราคาหรือไม่เข้าร่วมในการเสนอราคา หรือถอนการเสนอราคา หรือต้องทำการเสนอราคาตามที่กำหนด โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ ให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้ว แต่จำนวนใดจะสูงกว่า (มาตรา 6)

2.2.4 ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีอื่นใดเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรมหรือให้มีการเสนอราคาโดยหลงผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำ ความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า (มาตรา 7)

2.2.5 ผู้ใดโดยทุจริตทำการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐโดยรู้ว่ราคาที่เสนอนั้นต่ำมากเกินกว่าปกติจนเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นไปตามลักษณะสินค้าหรือบริการหรือเสนอผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐสูงกว่าความเป็นจริงตามสิทธิที่จะได้รับโดยมีวัตถุประสงค์เป็นการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมและการกระทำเช่นนั้นเป็นเหตุให้ผู้ไม่สามารถปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคา หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาได้ตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ของสัญญา ดังกล่าว ผู้กระทำผิดต้องชดเชยค่าใช้จ่ายให้แก่หน่วยงานของรัฐนั้นด้วย

ในการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐถ้ามีการร้องขอให้ศาลพิจารณากำหนดค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องรับภาระเพิ่มขึ้นให้แก่หน่วยงานของรัฐตามวรรคสองด้วย (มาตรา 8)

2.2.6 ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลใดให้ถือว่าหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้น หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลในเรื่องนั้นเป็น ตัวการร่วมในการกระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดนั้น (มาตรา 9)

2.3 อำนาจของ ป.ป.ช.

ในการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้ (มาตรา 15)

- 1) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ
- 2) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การรวบรวมพยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

- 3) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถานที่ทำกรหรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้นยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวน ข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ
- 4) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อให้มีการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาซึ่งระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มูลเพื่อส่งตัวไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการต่อไป
- 5) ขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนดำเนินการตามหมายของศาลที่ออกตาม (3) หรือ (4)
- 6) กำหนดระเบียบโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และการประสานงานในการดำเนินคดีระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

3. บทกำหนดโทษ

3.1 เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใด ซึ่งมีอำนาจหรือหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณา หรือการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคาครั้งใด รัฐหรือมีพฤติการณ์ปรากฏแจ้งชัดว่าควรรู้ว่าการเสนอราคาในครั้งนั้นมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ละเว้นไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิกการดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอราคาในครั้งนั้น มีความผิดฐานกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท (มาตรา 10)

3.2 เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใดหรือผู้ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐผู้ใด โดยทุจริตทำการออกแบบ กำหนดราคา กำหนดเงื่อนไข หรือกำหนดผลประโยชน์ตอบแทนอันเป็นมาตรฐานในการเสนอราคา โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม หรือเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสนอราคารายใดได้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐโดยไม่เป็นธรรม หรือเพื่อกีดกันผู้เสนอราคารายใดมิให้มีโอกาสเข้าแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท (มาตรา 11)

3.3 เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการใด ๆ โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเพื่อเอื้ออำนวยแก่ผู้เข้าทำการเสนอราคารายใดให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ มีความผิดฐานกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท (มาตรา 12)

3.4 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือกรรมการหรืออนุกรรมการในหน่วยงานของรัฐซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใด กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำใด ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหรือหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณา หรือการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคาเพื่อจูงใจ หรือทำให้จำยอมต้องยอมรับการเสนอราคาที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท (มาตรา 13)

4. อ้างอิง

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ

1. วัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายที่รองรับ “ สิทธิได้รู้ ” ของประชาชน โดยได้กำหนดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อรองรับและคุ้มครองสิทธิของประชาชนไปพร้อมกัน พระราชบัญญัติฉบับนี้มีแนวคิดหลักการ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ รับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการและข้อมูลข่าวสารของราชการเกือบทั้งหมด หรือ ส่วนใหญ่ จะต้องสามารถเปิดเผยได้ ภายใต้หลักการที่ว่า “ เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น ”

2. เนื้อหา

ตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มีสาระสำคัญดังนี้

2.1 ข้อมูลข่าวสารของราชการ

“ ข้อมูลข่าวสาร ” หมายความว่า สิ่งที่สื่อความหมายให้ทราบถึงเรื่องราวหรือข้อเท็จจริงเรื่องหนึ่งเรื่องใด โดยในความหมายนี้เน้นที่การสื่อความหมายเป็นหลัก มิได้เน้นที่รูปร่างหรือรูปแบบของความเป็นข้อมูลข่าวสาร กล่าวคือ สิ่งที่จะเป็นข้อมูลข่าวสารได้นั้น ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปร่าง หรือรูปแบบของกระดาษที่มีข้อความหรือแฟ้มเอกสาร แต่มีความหมายรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อาจจะปรากฏให้เห็นเป็นข้อความ ตัวเลข สัญลักษณ์ เสียง แสง และสิ่งที่ไม่ปรากฏเป็นข้อความ แต่สามารถทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจและรู้ความหมายได้ ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านกรรมวิธีใด ๆ เช่น ประจุไฟฟ้าแม่เหล็ก फिल्म ไมโครฟิล์ม รูปภาพ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ คอมพิวเตอร์ แผ่นบันทึกข้อมูล (Diskette) คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ต้องเป็น “ ข้อมูลข่าวสารของราชการ ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารนั้นต้องอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ

2.2 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดวิธีการในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารด้วยกัน 4 วิธี ดังนี้

- 1) เปิดเผยโดยการนำข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยโดยวิธีนี้ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ โครงสร้างและการจัดองค์กร สรุปอำนาจหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสาร กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ที่จัดให้มีขึ้น

โดยมีสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

- 2) เปิดเผยโดยการตั้งแสดงไว้ในสถานที่ที่หน่วยงานจัดเตรียมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจ ดูได้ด้วยตนเอง ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยโดยวิธีนี้ประกอบด้วย ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 (4) แผนงานโครงการ และงบประมาณ รายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิง ถึงตามมาตรา 7 วรรคสองสัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือโดยมติคณะรัฐมนตรี และข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด
- 3) เปิดเผยตามที่ประชาชนมีคำขอเป็นการเฉพาะราย ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่จะขอให้เปิดเผยโดยวิธีนี้ เป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่นอกเหนือจาก ข้อ 1 และ ข้อ 2 ดังกล่าวข้างต้น
- 4) การเปิดเผยโดยหोजดหมายเหตุแห่งชาติ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่จะเปิดเผยโดยวิธีนี้ คือ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์

เมื่อได้ทราบถึงวิธีการเปิดเผยทั้ง 4 วิธี ดังกล่าวข้างต้นแล้ว กล่าวได้ว่าประชาชนจะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการได้ ดังนี้

- 1) โดยการตรวจค้นได้จากราชกิจจานุเบกษา สำหรับข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยโดยวิธีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
- 2) โดยการใช้สิทธิเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง ณ สถานที่ที่หน่วยงานกำหนดและจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารนั้นไว้ สำหรับข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
- 3) โดยการไปใช้สิทธิขอดูโดยการยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ที่จัดเก็บหรือครอบครองดูแล ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการขอดูนั้น สำหรับข้อมูลข่าวสารของราชการปกติทั่วไป
- 4) โดยการใช้บริการศึกษาค้นคว้า ณ หोजดหมายเหตุแห่งชาติ สำหรับข้อมูลข่าวสารที่เป็น “ เอกสารประวัติศาสตร์ ”

2.3 ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” คือ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เป็น “สิ่งเฉพาะตัว” ของบุคคลไม่ว่าในแง่มุมใด เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม ประวัติการทำงาน ฯลฯ

ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคลยังไม่ถือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากจะมีสิ่งบ่งชี้ตัวบุคคลด้วยว่า ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นของบุคคลใดด้วย โดยอาจเป็นชื่อ รหัส หมายเลข รูปถ่ายหรือสิ่งบ่งชี้ชื่ออื่นก็ได้

โดยปกติคนเราจะมีความเป็นอยู่ส่วนตัวในการดำรงชีวิตระดับหนึ่งที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นนำไปเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งอาจทำให้เราเกิดความไม่สบายใจ หรือรำคาญใจ ซึ่งมาตรา 34 ของรัฐธรรมนูญได้รับรองว่าบุคคลมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ผู้ใดจะรุกร้าความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นมิได้

2.4 สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสาร

ได้กำหนดสิทธิสำคัญ ๆ แก่ประชาชน ดังนี้

- 1) สิทธิ “ได้รับข้อมูลข่าวสารของราชการ” พระราชบัญญัติได้รองรับสิทธิไว้ในมาตรา 7 มาตรา 9 มาตรา 11 มาตรา 12 และมาตรา 26
- 2) สิทธิ “คัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกรณีมีส่วนได้เสีย” ตามมาตรา 17
- 3) สิทธิ “ร้องเรียนหน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา 13
- 4) สิทธิ “อุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ” ตามมาตรา 18 และ 25
- 5) สิทธิ “ได้รับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” ตามมาตรา 23 และมาตรา 24

2.5 การอุทธรณ์

ประชาชนมีสิทธิยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อพิจารณาส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารนั้น ดำเนินการพิจารณาวินิจฉัย โดยมีขั้นตอนและวิธีการอุทธรณ์ ดังนี้

- 1) หากหน่วยงานของรัฐ ไม่ยอมเปิดเผยข้อมูล ไม่รับฟังคำคัดค้านและไม่ยอมแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- 2) ยื่นหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยผ่านคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรืออาจส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ก็ได้

- 3) รอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในเวลา 60 วัน

3. บทกำหนดโทษ

3.1 ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือส่งวัตถุ เอกสารหรือพยาน ตามคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา 32 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 40)

3.2 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดตามมาตรา 20 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 41)

4. อ้างอิง

- 1) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
- 2) กฎกระทรวง
  - กฎกระทรวง (พ.ศ. 2541) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
  - กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2541) กำหนดบุคคลผู้มีสิทธิดำเนินการแทนผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือเจ้าของข้อมูลถึงแก่กรรม
  - กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2541) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบหรือทบทวนการขอขยายระยะเวลาในการไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ
  - กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) กำหนดระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจสั่งให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
- 3) ประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
  - เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบ
  - เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดพิมพ์หรือจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการที่เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ใช้นบังคับ
  - เรื่อง การเรียกค่าธรรมเนียมการขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารของราชการ

- เรื่อง กำหนดให้ประกาศประกวดราคาและประกาศสอบราคาของหน่วยงานของรัฐที่หัวหน้าส่วนราชการลงนามแล้ว เป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามมาตรา 9 (8) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ (พ.ศ. 2540)
- เรื่อง กำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนตรวจดูได้ตามมาตรา 9 (8) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

กรณีที่ 1

ประเด็นอุทธรณ์

บริษัท ก. ได้ขอให้สำนักงานประถมศึกษาอำเภอเมือง เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดซื้อถังน้ำไฟเบอร์กลาสที่สำนักงานประถมฯ ได้จัดซื้อดังนี้ 1. ประกาศสอบราคา 2. บัญชีผู้รับ-ผู้ซื้อ 3. บัญชีรับซอง 4. ใบเสนอราคาพร้อมแคตตาล็อก 5. บันทึกผลการพิจารณา 6. สัญญาซื้อ-ขาย สำนักงานประถมฯ ได้ปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลฯ ดังกล่าว โดยอ้างว่าเป็นข้อมูลฯ ที่ไม่ต้องเปิดเผยตามมาตรา 15 (2) แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ รวมทั้งยังเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล อีกด้วย

คำวินิจฉัย

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณาแล้วมีมติให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ขอ ทั้งนี้เนื่องจากพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่ขอไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นข้อมูลที่เปิดเผยแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ตามนัยมาตรา 14 หรือเป็นข้อมูลข่าวสารที่ห้ามมิให้เปิดเผยตามมาตรา 15 และก็ไม่มีลักษณะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่การเปิดเผยจะต้องได้รับการยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลเสียก่อนตามมาตรา 24 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากนี้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการพิจารณาจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐยังเป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตลอดเวลาตามมาตรา 9 (8) แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ อีกด้วย

กรณีที่ 2

ประเด็นอุทธรณ์

นาย ก พนักงานการประชาสัมพันธ์ส่วนภูมิภาค ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาและทุจริตต่อหน้าที่ และนาย ก ได้ขอคัดเอกสารสำนวนการสอบสวนทางวินัย 3 รายการ คือ 1. หนังสือร้องเรียน 2. เอกสารบันทึกพยานบุคคล 3. รายงานการสอบสวนฉบับสมบูรณ์จากการประชาสัมพันธ์ส่วนภูมิภาค และการประชาสัมพันธ์ส่วนภูมิภาคได้มีหนังสือแจ้งตอบนาย ก ว่าไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ขอได้ เนื่องจากจะต้องคุ้มครองมิให้ผู้ร้องเรียนและ

พยานบุคคลต้องได้รับผลกระทบจากการให้ข้อมูลและถ้อยคำอันเป็นผลจากการสอบสวนตาม
นัยมาตรา 15 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ

คำวินิจฉัย

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณาเรื่องอุทธรณ์เห็นว่า

- 1) ในส่วนของหนังสือร้องเรียนได้ทราบจากผู้แทนการประปาฯ ว่าผู้อุทธรณ์ทราบอยู่
แล้วว่าผู้ใดทำหนังสือร้องเรียน ดังนั้นการอ้างว่าการเปิดเผยหนังสือร้องเรียนจะก่อให้เกิด
อันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของผู้ร้องเรียน จึงมีอาจรับฟังได้
- 2) เกี่ยวกับพยาน ผู้ให้ถ้อยคำต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน
ของผู้อุทธรณ์และผู้ขอใช้น้ำ ก็ได้ทราบจากผู้แทนการประปาฯ ว่าผู้อุทธรณ์ได้
ทราบ อยู่แล้วว่าพยานผู้ให้ถ้อยคำเป็นใคร หากผู้อุทธรณ์จะกระทำอันตรายต่อ
พยานบุคคลเหล่านั้นย่อมไม่เกิดจากการเปิดเผยเอกสารนี้
- 3) สำหรับรายงานการสอบสวนฉบับสมบูรณ์นั้น คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย
ข้อมูลข่าวสาร เห็นว่าเมื่อการประปาส่วนภูมิภาคต้องเปิดเผยเอกสารรายการที่ 1
และเอกสารรายการที่ 2 ให้ผู้อุทธรณ์ทราบแล้วก็ไม่มี เหตุผลหรือความจำเป็นต้อง
ลบ ข้อความพยานบุคคลในรายงาน จึงมีมติให้เปิดเผยเอกสารทั้ง 3 รายการ

กรณีที่ 3

ประเด็นอุทธรณ์

นาย ข สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎร และถูกร้องเรียนว่ามีพฤติการณ์
เข้าข่ายการทุจริตการเลือกตั้ง ถูก กกต. เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในครั้งนี้ และนาย ข ได้ขอคัด
สำเนาสำนวนการสอบสวนของ กกต. แต่ กกต. ได้มีหนังสือปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ
การสอบสวนโดยให้เหตุผลว่าเอกสารดังกล่าวเป็นความลับ และ กกต. เป็นองค์กรอิสระไม่ได้อยู่
ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

คำวินิจฉัย

คณะกรรมการวินิจฉัยเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร พิจารณาแล้วเห็นว่า กกต. เป็นคณะบุคคลที่
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้มีเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยได้รับ
งบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการเลือก
ตั้งเป็นฝ่ายธุรการ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับหน่วยงานของรัฐทั่วไป โดยมีความเป็นอิสระไม่อยู่
ใต้ การบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลจากฝ่ายบริหารในการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะที่เกี่ยวกับการ
เลือกตั้งเท่านั้น จึงเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทหน่วยงานอิสระของรัฐตามมาตรา 4 แห่ง
พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ทั้งนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งแม้จะมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ แต่ความเป็นอิสระดังกล่าวเป็นเพียงเฉพาะเท่าที่อยู่ในกรอบของการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการวินิจฉัยชี้ขาดคดีร้องคัดค้านการเลือกตั้งเท่านั้น ในเรื่องอื่นที่มีได้เกี่ยวข้องโดยตรงหรือซึ่งจะมีผลกระทบต่อการทำงานตามที่รัฐธรรมนูญรับรองความเป็นอิสระดังกล่าวไว้ คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ย่อมมีหน้าที่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นด้วย เพราะ รัฐที่ปกครองโดยกฎหมายย่อมต้องยึดถือหลักการที่ว่าไม่มีองค์กรใดที่ได้รับการยกเว้นมิให้ปฏิบัติ ตามกฎหมายเว้นแต่ในเรื่องที่รัฐธรรมนูญหรือมีกฎหมายกำหนดไว้โดย ชัดแจ้งเท่านั้น

คณะกรรมการวินิจฉัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กระบวนการสอบสวนและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรณี นาย ข ได้เสร็จสิ้นและมีผลเป็นการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกระงับแล้ว การที่จะเปิดเผยสำนวนการสอบสวนดังกล่าวย่อมไม่มีผลกระทบต่อการทำงานตามที่ในเรื่องที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งรวมทั้งหากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าในสำนวนการสอบสวนมีข้อความระบุพาดพิงไปถึงบุคคลอื่นหรือมีการระบุชื่อของพยานหรือมีข้อมูล ส่วนบุคคลอื่นอาจจะส่งผลกระทบต่อบุคคลภายนอก คณะกรรมการการเลือกตั้งก็อาจจะใช้ดุลพินิจในการลบหรือตัดทอนหรือทำประการอื่นเพื่อมิให้ปรากฏข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้ กรรมการวินิจฉัยฯ จึงมีมติให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยสำนวนสอบสวนให้กับผู้ถูกระงับ

กรณีที่ 4

ประเด็นอุทธรณ์

นาย ส ทนายความผู้รับมอบอำนาจได้ยื่นหนังสือถึงสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ขอตรวจสอบและคัดสำเนาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้อมูลด้านแรงงานของห้างหุ้นส่วน ก ในก่อสร้าง แต่สำนักงานประกันสังคมฯ ได้แจ้งว่าข้อมูลดังกล่าวมี พ.ร.บ.ประกันสังคมฯ ค้ำครองอยู่

คำวินิจฉัย

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร พิจารณาโดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์ผู้ถูกระงับและสิทธิส่วนบุคคลแล้ว เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควรรวมทั้งมีผลกระทบต่อการทำงานที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับกรณีอุทธรณ์นี้ได้มีการฟ้องร้องคดีต่อศาลแล้ว จึงมีคำวินิจฉัยว่าการที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัด มีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ถูกระงับนั้นชอบแล้ว

กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

1. วัตถุประสงค์

โดยที่การดำเนินงานทางปกครองในปัจจุบันยังไม่มีหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่เหมาะสม จึงสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่เหมาะสม จึงสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับ การดำเนินงานทางปกครองขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพในการใช้บังคับกฎหมาย ให้สามารถรักษาประโยชน์สาธารณะได้ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ

2. เนื้อหา

พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ประกอบด้วย คณะกรรมการ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง คำสั่งทางปกครอง เจ้าหน้าที่ คู่กรณี การพิจารณา รูปแบบและผลของคำสั่งทางปกครอง การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง การขอให้พิจารณาใหม่ การบังคับทางปกครอง ระยะเวลาและอายุความ การแจ้ง คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 คำจำกัดความ

วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และรวมถึงการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งทางปกครอง หมายความว่า

1) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัย อุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

2) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

เจ้าหน้าที่ หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐหรือไม่ก็ตาม

คู่กรณี หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านคำขอ ผู้อยู่ในบังคับหรือจะอยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง และผู้ซึ่งได้เข้ามาในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง เนื่องจากสิทธิของผู้นั้นจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของคำสั่งทางปกครอง (มาตรา 5)

2.2 เจ้าหน้าที่

- 1) เป็นคู่กรณีเอง
- 2) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของคู่กรณี
- 3) เป็นญาติของคู่กรณี คือ เป็นบุพการี หรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น
- 4) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณี
- 5) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างของคู่กรณี
- 6) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 13)

2.3 คู่กรณี

บุคคลธรรมดา คณะบุคคล หรือนิติบุคคล อาจเป็นคู่กรณีในการพิจารณาทางปกครองได้ตามขอบเขตที่สิทธิของตนถูกระทบกระเทือนหรืออาจถูกระทบกระเทือนโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้

ผู้มีความสามารถกระทำการในกระบวนการพิจารณาทางปกครองได้จะต้องเป็น

- 1) ผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะ
- 2) ผู้ซึ่งมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดให้มีความสามารถกระทำการในเรื่องที่กำหนดได้ แม้ผู้นั้นจะยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือความสามารถถูกจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- 3) นิติบุคคลหรือคณะบุคคล ตามมาตรา 21 โดยผู้แทน หรือตัวแทน แล้วแต่กรณี
- 4) ผู้ซึ่งมีประกาศของนายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายในราชกิจจานุเบกษา กำหนด ให้มีความสามารถกระทำการในเรื่องที่กำหนดได้ แม้ผู้นั้นจะยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือความสามารถถูกจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 21, มาตรา 22)

2.4 รูปแบบและผลของคำสั่งทางปกครอง

คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้

ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองเป็นคำสั่งด้วยวาจา ถ้าผู้รับคำสั่งนั้นร้องขอ และการร้องขอได้กระทำโดยมีเหตุอันสมควรภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือ

คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสืออย่างน้อยต้องระบุวัน เดือน และปีที่ทำคำสั่ง ชื่อและตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งพร้อมทั้งมีลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้น

คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือ และการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย และเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (1) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
- (2) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง
- (3) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ

นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้คำสั่งทางปกครองกรณีหนึ่งกรณีใดต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งนั้นเองหรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่งนั้นก็ได้ (มาตรา 34, มาตรา 35, มาตรา 36, มาตรา 37)

2.5 การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

ภายใต้บังคับมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง (มาตรา 44)

3. อ้างอิง

พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

กฎหมายแพ่ง-พาณิชย์ และกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพวิศวกรรม

1. วัตถุประสงค์

1.1 กฎหมายแพ่ง-พาณิชย์

เป็นกฎหมายเอกชนที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกันเองในฐานที่เท่าเทียมกัน เช่น การซื้อขาย เป็นเรื่องระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายเท่านั้นไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หรือสังคมแต่อย่างใด รัฐจึงไม่มีส่วนสัมพันธ์ด้วย

1.2 กฎหมายอาญา

เป็นกฎหมายมหาชนที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกับราษฎรในฐานที่รัฐเป็นฝ่ายปกครอง จึงต้องตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อใช้บังคับความประพฤติของพลเมืองภายในรัฐ

อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติหรือประกอบวิชาชีพอาจมีส่วนกระทบกระเทือนถึงสิทธิหน้าที่หรือทรัพย์สินของผู้อื่น ดังนั้นจำเป็นต้องรู้จักกฎหมายเหล่านี้ด้วย

2. เนื้อหา

2.1 กฎหมายแพ่ง

เป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ และความสัมพันธ์ของบุคคลนับแต่เกิดไปจนตาย เช่น สถานะและความสามารถของบุคคล การทำนิติกรรมสัญญา สิทธิในทรัพย์สิน ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการตกทอดทางมรดก เป็นต้น

2.2 กฎหมายพาณิชย์

เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่บุคคลที่ประกอบธุรกิจ เช่น การค้าขายการประกันภัย เป็นต้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีทั้งหมด 1,755 มาตรา แบ่งออกเป็น 6 บรรพดังนี้

บรรพ 1 : ว่าด้วยหลักทั่วไป

บรรพ 2 : ว่าด้วยหนี้

บรรพ 3 : ว่าด้วยเอกเทศสัญญา

บรรพ 4 : ว่าด้วยทรัพย์สิน

บรรพ 5 : ว่าด้วยครอบครัว

บรรพ 6 : ว่าด้วยมรดก

2.3 ตัวอย่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

ละเมิด ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่า ผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น (มาตรา 420)

กรรมสิทธิ์ ห้ามมิให้ขุดดิน หรือบรรทุกน้ำหนกบนที่ดินเกินควรจนอาจเป็นเหตุอันตรายแก่ความอยู่มั่นแห่งที่ดินติดต่อกัน เว้นแต่จะจัดการเพียงพอเพื่อป้องกันความเสียหาย (มาตรา 1343)

2.4 กฎหมายอาญา

อันเป็นสาขาหนึ่งของกฎหมายมหาชน เพราะเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎร ในฐานะที่รัฐเป็นฝ่ายปกครองราษฎร โดยจะมีบทบัญญัติบังคับให้ราษฎร จำต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือห้ามมิให้ราษฎรกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง และกำหนดโทษ ทางอาญาไว้สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนด้วย ทั้งนี้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

กล่าวโดยสรุป กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำหรือการงดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นความผิด และกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดนั้น ๆ ไว้ด้วย

คำว่า “กฎหมายอาญา” นี้ เป็นคำรวม ๆ ซึ่งหมายความรวมถึงกฎหมายทุกอย่างที่มีการกำหนดโทษทางอาญาไว้ด้วย ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

- 1) พระราชบัญญัติต่าง ๆ ซึ่งกำหนดโทษทางอาญาไว้ เป็นความผิดเฉพาะเรื่อง เช่น พ.ร.บ. การพนัน, พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ, พ.ร.บ. ป่าไม้, พ.ร.บ. ศุลกากร เป็นต้น
- 2) ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายอาญฉบับแรกของประเทศไทย คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่ พ.ศ. 2451 จนถึง พ.ศ. 2499 จึงถูกยกเลิกใช้โดยประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 อันเป็นฉบับปัจจุบันซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา

2.5 ตัวอย่างประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

ลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ ควบคุมหรือทำการก่อสร้างซ่อมแซมหรือรื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำานั้น ๆ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 227)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 226 ถึงมาตรา 237 เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 238)

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

1. วัตถุประสงค์

เนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2515 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติบางประการจึงไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันประกอบกับข้อกำหนดเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานที่ออกตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวอยู่ในรูปของประกาศกระทรวง อันมีฐานะเป็นกฎหมายลำดับรอง จึงมีปัญหาในเรื่องการยอมรับ ดังนั้น เพื่อให้การใช้แรงงานเป็นไปอย่างเป็นธรรม และเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปสมควรปรับปรุงบทบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้แรงงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น การให้อำนาจแก่รัฐมนตรีในการ ออกกฎกระทรวงเพื่อให้ความคุ้มครองแก่การใช้แรงงาน บางประเภทเป็นพิเศษกว่าการใช้แรงงานทั่วไป การห้ามมิให้นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นหญิง เพราะเหตุมีครรภ์ การให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กมีสิทธิลาเพื่อศึกษาอบรม การให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ของลูกจ้างในกรณีที่นายจ้างหยุดประกอบกิจการ การกำหนดเงื่อนไขในการนำหน้บางประเภทมาหักจากค่าตอบแทนการทำงานของ ลูกจ้าง การจัดตั้งกองทุนเพื่อสงเคราะห์ลูกจ้างหรือบุคคลซึ่งลูกจ้างระบุให้ได้รับประโยชน์หรือในกรณีที่มิได้ระบุ ให้ทายาทได้รับประโยชน์จากกองทุนเพื่อสงเคราะห์ลูกจ้างของลูกจ้างที่ถึงแก่ความตาย ตลอดจนปรับปรุงอัตราโทษให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

2. เนื้อหา

พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ประกอบด้วย การใช้แรงงานทั่วไป การใช้แรงงานหญิง การใช้แรงงานเด็ก ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด คณะกรรมการ ค่าจ้าง สวัสดิการ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน การควบคุม การพักผ่อน ค่าชดเชย การยื่นคำร้องและการพิจารณาคำร้อง กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง พนักงาน ตรวจแรงงาน การส่งหนังสือ บทกำหนดโทษ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 คำจำกัดความ

“ นายจ้าง ” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้และหมายความรวมถึง

- (1) ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง
- (2) ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย
- (3) ในกรณีที่ผู้ประกอบการกิจการได้ว่าจ้างด้วยวิธีเหมาค่าแรง โดยมอบให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดรับช่วงไปควบคุมดูแลการทำงานและรับผิดชอบจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างอีกทอดหนึ่งก็ดี มอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้จัดหาลูกจ้างมาทำงานอันมิ

ใช้การประกอบธุรกิจจัดหางานก็ดี โดยการทำงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจ ในความรับผิดชอบของผู้ประกอบกิจการ ให้ถือว่าผู้ประกอบกิจการเป็นนายจ้างของลูกจ้างดังกล่าวด้วย

“ **ลูกจ้าง** ” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร

“ **ผู้ว่าจ้าง** ” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงว่าจ้างบุคคลอีกบุคคลหนึ่งให้ดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดเพื่อประโยชน์แก่ตน โดยจะจ่ายสินจ้างตอบแทนผลสำเร็จแห่งการงานที่ทำนั้น

“ **ผู้รับเหมาขั้นต้น** ” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับจะดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของการงานใดจนสำเร็จประโยชน์ของผู้ว่าจ้าง

“ **ผู้รับเหมาช่วง** ” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำสัญญากับผู้รับเหมาขั้นต้นโดยรับจะดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของการงานใดในความรับผิดชอบของผู้รับเหมาขั้นต้น เพื่อประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้าง และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งทำสัญญากับผู้รับเหมาช่วงเพื่อรับช่วงงานในความรับผิดชอบของผู้รับเหมาช่วง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะรับเหมาช่วงกันกี่ช่วงก็ตาม

“ **สัญญาจ้าง** ” หมายความว่า สัญญาไม่ว่าเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาระบุชัดเจน หรือเป็น ที่เข้าใจโดยปริยายซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกบุคคลหนึ่งเรียกว่า นายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้ค่าจ้างตลอดเวลาที่ทำงานได้

“ **ค่าจ้าง** ” หมายความว่า เงินที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานตามสัญญาจ้างสำหรับระยะเวลาการทำงานปกติเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือระยะเวลาอื่น หรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ในเวลาทำงานปกติของวันทำงาน และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันหยุดและวันลาที่ลูกจ้าง มิได้ทำงาน แต่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัตินี้

“ **อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ** ” หมายความว่า อัตราค่าจ้างที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 5)

2.2 การใช้แรงงานทั่วไป

- (1) ให้นายจ้างประกาศเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างทราบ โดยกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานแต่ละวันของลูกจ้างได้ไม่เกินเวลาทำงานของแต่ละประเภทงาน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่วันหนึ่งต้องไม่เกินแปดชั่วโมงและเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง เว้นแต่งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้างตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะมีเวลาทำงานปกติวันหนึ่งต้องไม่เกินเจ็ดชั่วโมง แต่เมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งไม่เกินสี่สิบสองชั่วโมง ในกรณีที่นายจ้างไม่อาจประกาศกำหนดเวลา เริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานแต่ละวันได้เนื่องจากลักษณะ

หรือสภาพของงาน ให้นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันกำหนดชั่วโมงทำงานแต่ละวัน ไม่เกินแปดชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง (มาตรา 23)

- (2) ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราว ๆ ไป ในกรณีที่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไปถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน หรือเป็นงานฉุกเฉิน หรือเป็นงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาได้เท่าที่จำเป็น (มาตรา 24)
- (3) ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุด เว้นแต่ในกรณีที่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน หรือเป็นงานฉุกเฉิน นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้เท่าที่จำเป็น นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้สำหรับกิจการโรงแรม สถานมหรสพ งานขนส่ง ร้านขายอาหาร ร้ายขายเครื่องดื่ม สโมสร สมาคม สถานพยาบาล หรือกิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อประโยชน์แก่การผลิต การจำหน่าย และการบริการ นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงาน นอกจากที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองในวันหยุดเท่าที่จำเป็นโดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราว ๆ ไป (มาตรา 25)
- (4) ชั่วโมงทำงานล่วงเวลาตามมาตรา 24 วรรคหนึ่งและชั่วโมงทำงานในวันหยุดตามมาตรา 25 วรรคสอง และวรรคสาม เมื่อรวมแล้วจะต้องไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 26)
- (5) ในวันที่มีการทำงาน ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีเวลาพักระหว่างการทำงานวันหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมงหลังจากที่ลูกจ้างทำงานมาแล้วไม่เกินห้าชั่วโมงติดต่อกัน นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันล่วงหน้าให้มีเวลาพักครึ่งหนึ่งน้อยกว่าหนึ่งชั่วโมงได้ แต่เมื่อรวมกันแล้ววันหนึ่งต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมง ในกรณีที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันกำหนดเวลาพักระหว่างการทำงานตามวรรคหนึ่งเป็นอย่างอื่น ถ้าข้อตกลงนั้นเป็นประโยชน์แก่ลูกจ้างให้ข้อตกลงนั้นใช้บังคับได้ เวลาพักระหว่างการทำงาน ไม่ให้นับรวมเป็นเวลาทำงาน เว้นแต่เวลาพักที่รวมกันแล้ว ในวันหนึ่งเกินสองชั่วโมง ให้นับเวลาที่เกินสองชั่วโมงนั้นเป็นเวลาทำงานปกติ ในกรณีที่มีการทำงานล่วงเวลาต่อจากเวลาทำงานปกติไม่น้อยกว่าสองชั่วโมงนายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างมีเวลาพักไม่น้อยกว่ายี่สิบนาทีก่อนที่ลูกจ้างเริ่มทำงานล่วงเวลา ความในวรรคหนึ่งและวรรคสี่มิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ลูกจ้างทำงานที่มีลักษณะ หรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไปโดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างหรือเป็นงานฉุกเฉิน (มาตรา 27)
- (6) ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีวันหยุดประจำสัปดาห์ สัปดาห์หนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน โดยวันหยุดประจำสัปดาห์ต้องมีระยะห่างกันไม่เกินหกวัน นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันล่วงหน้ากำหนดให้มีวันหยุดประจำสัปดาห์วันใดก็ได้ ในกรณีที่ลูกจ้าง

ทำงานโรงแรม งานขนส่ง งานในป่า งานในที่ทุรกันดาร หรืองานอื่น ตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันล่วงหน้าสะสมวันหยุดประจำ สัปดาห์และเลื่อนไปหยุดเมื่อใดก็ได้ แต่ต้องอยู่ในระยะเวลาสี่สัปดาห์ติดต่อกัน (มาตรา 28)

- (7) ให้นายจ้างประกาศกำหนดวันหยุดตามประเพณีให้ลูกจ้างทราบเป็นการล่วงหน้า ปีหนึ่งไม่น้อยกว่าสิบสามวันโดยรวมวันแรงงานแห่งชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด ให้นายจ้างพิจารณากำหนดวันหยุดตามประเพณีจากวันหยุดราชการ ประจำปี วันหยุดทางศาสนา หรือขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งท้องถิ่น ในกรณีที่ วันหยุดตามประเพณีวันใดตรงกับวันหยุดประจำสัปดาห์ของลูกจ้าง ให้ลูกจ้างได้หยุด ชดเชยวันหยุดตามประเพณีในวันทำงานถัดไป ในกรณีที่นายจ้างไม่อาจให้ลูกจ้าง หยุดตามประเพณีได้ เนื่องจากลูกจ้างทำงานที่มีลักษณะหรือสภาพของงานตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง ให้นายจ้างตกลงกับลูกจ้างว่า จะหยุดในวันอื่นชดเชยวัน หยุดตามประเพณีหรือนายจ้างจะจ่ายค่าทำงานในวันหยุดให้ก็ได้ (มาตรา 29)
- (8) ลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันมาแล้วครบหนึ่งปีมีสิทธิหยุดพักผ่อนประจำปีได้ ปีหนึ่ง ไม่น้อยกว่าหกวันทำงานโดยให้นายจ้างเป็นผู้กำหนดวันหยุดดังกล่าวให้แก่ลูกจ้าง ล่วงหน้าหรือกำหนดให้ตามที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน ในปีต่อมา นายจ้างอาจ กำหนดวันหยุดพักผ่อนประจำปีให้แก่ลูกจ้างมากกว่าหกวันทำงานก็ได้ นายจ้างและ ลูกจ้างอาจตกลงกันล่วงหน้าให้สะสมและเลื่อนวันหยุดพักผ่อนประจำปี ที่ยังมีได้ หยุดในปีนั้นรวมเข้ากับปีต่อ ๆ ไปได้ สำหรับลูกจ้างซึ่งทำงานยังไม่ครบหนึ่งปี นายจ้างอาจกำหนดวันหยุดพักผ่อนประจำปี ให้แก่ลูกจ้างโดยคำนวณให้ตามส่วน ก็ได้ (มาตรา 30)
- (9) ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุดในงานที่อาจเป็น อันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้างตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง (มาตรา 31)
- (10) ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาป่วยได้เท่าที่ป่วยจริง การลาป่วยตั้งแต่สามวันทำงานขึ้นไป นายจ้างอาจให้ลูกจ้างแสดงใบรับรองของแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งของสถาน พยาบาลของทางราชการ ในกรณีที่ลูกจ้างไม่อาจแสดงใบรับรองของแพทย์แผน ปัจจุบันชั้นหนึ่งหรือของสถานพยาบาลของทางราชการได้ ให้ลูกจ้างชี้แจงให้นาย จ้างทราบ ในกรณีที่นายจ้างจัดแพทย์ไว้ ให้แพทย์นั้นเป็นผู้ออกใบรับรอง เว้นแต่ลูก จ้าง ไม่สามารถให้แพทย์นั้นตรวจได้ วันที่ลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้เนื่องจาก ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานและวันลาเพื่อคลอดบุตร ตามมาตรา 41 มิให้ถือเป็นวันลาป่วยตามมาตรา นี้ (มาตรา 32)
- (11) ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อทำหมันได้และมีสิทธิลาเนื่องจากการทำหมันตามระยะเวลาที่ แพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งกำหนดและออกใบรับรอง (มาตรา 33)

- (12) ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อกิจธุระอันจำเป็นได้ตามข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน (มาตรา 34)
- (13) ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อรับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหารหรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อมตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร (มาตรา 35)
- (14) ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อการฝึกอบรมหรือพัฒนาความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 36)
- (15) ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานยก แบก หาม หาบ ทูน ลาก หรือเข็นของหนักเกินอัตราน้ำหนักตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 37)

2.3 การใช้แรงงานหญิง

2.3.1 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) งานเหมืองแร่หรืองานก่อสร้างที่ต้องทำใต้ดิน ใต้น้ำ ในถ้ำ ในอุโมงค์ หรือปล่องในภูเขา เว้นแต่ลักษณะของงานไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายของลูกจ้างนั้น
- (2) งานที่ต้องทำบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่สิบเมตรขึ้นไป
- (3) งานผลิตหรือขนส่งวัตถุระเบิดหรือวัตถุไวไฟ
- (4) งานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 38)

2.3.2 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ทำงานในระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกา ทำงานล่วงเวลา ทำงานในวันหยุด หรือทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) งานเกี่ยวกับเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ที่มีความสั่นสะเทือน
- (2) งานขับเคลื่อนหรือติดไปกับยานพาหนะ
- (3) งานยก แบก หาม หาบ ทูน ลาก หรือเข็นของหนักเกินสิบห้ากิโลกรัม
- (4) งานที่ทำในเรือ
- (5) งานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 39)

2.3.3 ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาเพื่อคลอดบุตรครรภ์หนึ่งไม่เกินเก้าสิบวัน วัลตามวรรคหนึ่ง ให้นำรวมวันหยุดที่มีในระหว่างวันลาด้วย (มาตรา 41)

2.3.4 ในกรณีที่ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ มีใบรับรองแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่ง มาแสดงว่าไม่อาจทำงานในหน้าที่เดิมต่อไปได้ให้ลูกจ้างนั้นมีสิทธิขอให้นายจ้างเปลี่ยนงานในหน้าที่เดิมเป็นการชั่วคราวหรือหลังคลอดได้ และให้นายจ้างพิจารณาเปลี่ยนงานที่เหมาะสมให้แก่ลูกจ้างนั้น (มาตรา 42)

2.3.5 ห้ามมิให้นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงเพราะเหตุมีครรภ์ (มาตรา 43)

2.4 การใช้แรงงานเด็ก

2.4.1 ห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง (มาตรา 44)

2.4.2 ในกรณีที่มีการจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นลูกจ้างให้นายจ้างปฏิบัติดังนี้

- (1) แจ้งการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เด็กเข้าทำงาน
- (2) จัดทำบันทึกสภาพการจ้างกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเก็บไว้ ณ สถานที่ประกอบกิจการ หรือสำนักงานของนายจ้าง พร้อมทั้งจะให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจได้ในเวลาทำการ
- (3) แจ้งการสิ้นสุดการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงาน ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เด็กออกจากงาน การแจ้งหรือการจัดทำบันทึกตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด (มาตรา 45)

2.4.3 ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กมีเวลาพักวันหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมงติดต่อกันหลังจากที่ลูกจ้างทำงานมาแล้วไม่เกินสี่ชั่วโมง แต่ในสี่ชั่วโมงนั้นให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กได้มีเวลาพักตามที่นายจ้างกำหนด (มาตรา 46)

2.4.4 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย นายจ้างอาจให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและเป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละคร หรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันทำงานในระหว่างเวลาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ให้นายจ้าง จัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นได้พักผ่อนตามสมควร (มาตรา 47)

2.4.5 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด (มาตรา 48)

2.4.6 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) งานหลอม เป่า หล่อ หรือรีดโลหะ
- (2) งานปี้มโลหะ
- (3) งานเกี่ยวกับความร้อน ความเย็น ความสั่นสะเทือน เสียง และแสงที่มีระดับแตกต่างจากปกติ อันอาจเป็นอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (4) งานเกี่ยวกับสารเคมีที่เป็นอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (5) งานเกี่ยวกับจุลชีวันเป็นพิษซึ่งอาจเป็นเชื้อไวรัส แบคทีเรีย รา หรือเชื้ออื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (6) งานเกี่ยวกับวัตถุมีพิษ วัตถุระเบิด หรือวัตถุไวไฟ เว้นแต่ทำงานในสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (7) งานขับหรือบังคับรถยกหรือปั้นจั่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (8) งานใช้เลื่อยเดินด้วยพลังไฟฟ้าหรือเครื่องยนต์

- (9) งานที่ต้องทำใต้ดิน ใต้น้ำ ในถ้ำ อุโมงค์ หรือปล่องในภูเขา
- (10) งานเกี่ยวกับกัมมันตภาพรังสีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (11) งานทำความสะอาดเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ขณะที่เครื่องจักร หรือ เครื่องยนต์กำลังทำงาน
- (12) งานที่ต้องทำบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่สิบเมตรขึ้นไป
- (13) งานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 49)

2.4.7 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในสถานที่ดังต่อไปนี้

- (1) โรงฆ่าสัตว์
- (2) สถานที่เล่นการพนัน
- (3) สถานเต็นรำ รำวง หรือรอกเงิง
- (4) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการโดยมีผู้บ่าวเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า หรือ โดยมีที่สำหรับพักผ่อนหลับนอน หรือมีบริการหมวดให้แก่ลูกค้า
- (5) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 50)

2.5 ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

2.5.1 ให้มีคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ผู้แทนกรมอนามัย ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมโยธาธิการ และผู้แทนกรมควบคุมมลพิษเป็นกรรมการ กับผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้างฝ่ายละเจ็ดคนซึ่ง รัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 100)

2.5.2 คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน หรือมาตรการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานของ ลูกจ้าง
- (2) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) ให้ความเห็นแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของลูกจ้าง
- (4) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา 101)

3. บทกำหนดโทษ

3.1 นายจ้างผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามการใช้แรงงานทั่วไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่นายจ้างฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามในเรื่องการใช้แรงงานหญิง เป็นเหตุให้ลูกจ้างได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 144)

3.2 นายจ้างผู้ใดฝ่าฝืนให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ มาตรา 31 หรือใช้แรงงานเด็ก มาตรา 44 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 148)

3.3 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย (มาตรา 158)

3.4 บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ความผิดตามมาตรา 157 ถ้าเจ้าพนักงานดังต่อไปนี้เห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่ควรได้รับโทษจำคุกหรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง ให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังนี้

- (1) อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร
- (2) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในจังหวัดอื่น

ในกรณีที่มีการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้อธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่บุคคลนั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบเมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาตามวรรคสาม ให้ดำเนินคดีต่อไป (มาตรา 159)

4. อ้างอิง

- 1) พ.ร.บ. คู่ครองแรงงาน พ.ศ. 2541
- 2) กฎกระทรวง ออกตามความใน พ.ร.บ. คู่ครองแรงงาน พ.ศ. 2541 จำนวน 13 ฉบับ
- 3) ประกาศคำสั่ง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
  - (1) ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง
  - (2) อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

กฎหมายผังเมือง

1. วัตถุประสงค์

ด้วยพระราชบัญญัติการผังเมืองและผังชนบท พ.ศ. 2495 ได้ใช้บังคับมานานแล้ว ประกอบกับได้มีการพิจารณาทั้งในด้านเกษตรกรรม พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม รวมทั้งจำนวนประชากรในท้องที่ต่าง ๆ ได้ทวีความหนาแน่นมากยิ่งขึ้น มาตรการและโครงการที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายเดิม จึงไม่เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันและสภาพของท้องที่ และเพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของวิชาผังเมือง จึงได้ประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัติ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2525 และประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2535 ซึ่งกฎหมายการ ผังเมือง เป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมือง ให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสัญลักษณ์ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชนและสวัสดิภาพของสังคมเพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี หรือเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงามหรือมี คุณค่าในทางธรรมชาติ

2. เนื้อหา

กฎหมายผังเมืองประกอบด้วย พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 กล่าวถึง คณะกรรมการผังเมือง การสำรวจเพื่อวางและจัดทำผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะ การวางและจัดทำผังเมืองรวม การใช้บังคับผังเมืองรวม การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ การบังคับใช้ผังเมืองเฉพาะ คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น การรื้อย้ายหรือตัดแปลงอาคาร อุทธรณ์ บทกำหนดโทษ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 วิธีการ

การควบคุมการผังเมือง จะต้องดำเนินการจัดให้มีแผนผัง นโยบาย และโครงการรวมทั้ง มาตรการควบคุม ซึ่งประกอบด้วย 2 ระดับ คือ

1) “ ผังเมืองรวม ” คือ แผนผัง นโยบายและโครงการรวมทั้งมาตรการควบคุมทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบทในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุขปโภค บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม

2) “ ผังเมืองเฉพาะ ” คือ แผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษา บริเวณเฉพาะแห่งหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง ในเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท

2.2 คณะกรรมการผังเมือง

1) องค์ประกอบของคณะกรรมการผังเมือง

- ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ โดยกรรมการประกอบด้วย
- ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ปลัดกระทรวงคมนาคม
- ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
- ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
- เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้ทรงคุณวุฒิทางการผังเมืองหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผังเมือง ไม่เกิน 7 คน (คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง)
- ผู้แทนสถาบันองค์การอิสระและบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการผังเมือง ไม่เกิน 7 คน (คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง) และ
- ผู้อำนวยการสำนักผังเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ

กรณีเป็นการวางจัดทำหรืออนุมัติผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะในเขต กรุงเทพมหานครให้ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการร่วมด้วย

2) คณะกรรมการผังเมืองมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการผังเมืองรวมทั้งบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ และมีหน้าที่แนะนำเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการผังเมืองแก่หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำการหรือวินิจฉัยเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามที่ได้มอบหมาย แล้วรายงานคณะกรรมการผังเมืองให้สำนักผังเมืองดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการผังเมือง ในกรณีที่เป็นกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหรือบุคคลอื่นให้สำนักผังเมืองแจ้งมติของคณะกรรมการให้หน่วยงานหรือบุคคลนั้นทราบโดยเร็ว และติดตามผลการปฏิบัติกิจการของหน่วยงานหรือบุคคลนั้นแล้วรายงานให้คณะกรรมการผังเมืองทราบ โดยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผังเมือง มีดังเช่น

- อนุมัติให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวมในท้องที่ของตน (มาตรา 18 วรรคหนึ่ง)
- สั่งให้สำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องที่เดียวหรือของท้องที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางและจัดทำผังเมืองรวม ในกรณีที่เขตแห่งผังเมืองรวมนั้นคาบบริเวณของเขตปกครองท้องที่หลายท้องที่ (มาตรา 18 วรรคสอง)
- พิจารณาผังเมืองรวมที่สำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นวางและจัดทำขึ้น (มาตรา 22)

- มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ที่เจ้าของที่ดินจะต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดิน (มาตรา 27 วรรคสอง)
- ให้ความเห็นชอบต่อหลักการที่จะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นเสนอ (มาตรา 29 วรรคสาม)
- พิจารณาให้ความเห็นชอบผังเมืองเฉพาะที่วางและจัดทำขึ้น (มาตรา 39) เป็นต้น

2.3 การสำรวจเพื่อวางและจัดทำผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะ

จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะไว้ก็ได้ และให้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าว หมดอายุการใช้บังคับเมื่อได้มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมหรือเมื่อใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะแล้วแต่กรณีในเขตแห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

2.4 การวางและจัดทำผังเมืองรวม

1) เมื่อเห็นควรวางและจัดทำผังเมืองรวม ณ ท้องที่ใด ให้สำนักผังเมืองวางและจัดทำผังเมืองรวมของท้องที่ หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องที่นั้นจะวางและจัดทำผังเมืองรวมในท้องที่ของตนขึ้นก็ได้ แต่ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการผังเมืองก่อน และให้สำนักผังเมืองให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกรณี que ขอลำแนะนำในการวางและจัดทำผังเมืองรวมด้วย

2) เมื่อสำนักผังเมืองจะวางหรือจัดทำผังเมืองรวมของท้องที่ใดให้แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้นทราบและให้มาแสดงความคิดเห็น และจัดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนทราบ แล้วจัดให้มีการประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนโดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการโฆษณา การประชุม การแสดงความคิดเห็นให้เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด (กฎกระทรวงฉบับที่ 315 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518)

3) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดท้องที่ที่มีการวางและจัดทำผังเมืองรวมแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวมขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสำนักผังเมือง ผู้แทนส่วนราชการต่าง ๆ ในท้องที่ที่วางผังเมืองรวมนั้น และบุคคลอื่นที่เห็นสมควร จำนวนไม่น้อยกว่า 15 คน และไม่เกิน 21 คน มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับผังเมืองรวมที่วางและจัดทำขึ้น โดยให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวม พ.ศ. 2540

4) ให้สำนักผังเมืองเสนอผังเมืองรวมที่จัดทำขึ้น พร้อมเหตุผลของสำนักผังเมืองและเหตุผลของเจ้าพนักงานท้องถิ่น (กรณีไม่เห็นพ้องกับความเห็นของสำนักผังเมือง) ให้คณะกรรมการผังเมืองพิจารณา

5) เมื่อคณะกรรมการผังเมืองให้ความเห็นชอบแล้ว ให้สำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวม จัดให้มีการปิดประกาศแผนที่แสดงเขตของผังเมือง รวมไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการเขต หรือแขวงของกรุงเทพมหานคร หรือที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในเขตผังเมืองรวมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน โดยให้มีคำประกาศเชิญชวนให้ผู้มีส่วนได้เสียไปตรวจดูแผนผังและข้อกำหนดของผังเมืองรวมได้ วิธีการประกาศให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการประกาศเชิญชวนให้ผู้มีส่วนได้เสียไปตรวจดูแผนผัง พ.ศ. 2540

6) ผู้มีส่วนได้เสียผู้ใดมีหนังสือร้องขอให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรวมนั้นภายใน 90 วัน ให้เสนอคำร้องนั้นพร้อมเหตุผลของสำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้คณะกรรมการผังเมืองพิจารณา กรณีเห็นชอบกับคำร้องขอให้คณะกรรมการผังเมืองสั่งให้สำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แก้ไขหรือยกเลิกข้อกำหนดดังกล่าวในผังเมืองรวมนั้น กรณีไม่เห็นชอบ ก็สั่งให้ยกคำร้องขอขึ้น

7) หากพ้นกำหนด 90 วัน นับแต่วันปิดประกาศ ตามข้อ 5 แล้ว ไม่มีผู้ใดร้องขอให้แก้ไขหรือมี แต่คณะกรรมการผังเมืองได้สั่งยกคำร้องขอขึ้นหรือสั่งให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง และได้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามนั้นแล้ว ให้สำนักผังเมืองเสนอผังเมืองรวม ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อดำเนินการออกกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมนั้น

2.5 การใช้บังคับผังเมืองรวม

2.5.1 การใช้บังคับผังเมืองรวมให้กระทำโดยออกเป็นกฎกระทรวง ซึ่งให้ใช้บังคับได้ไม่เกิน 5 ปี กฎกระทรวงผังเมืองรวมต้องประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม
- 2) แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวม
- 3) แผนผังซึ่งทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับพร้อมด้วยข้อกำหนด โดยมีสาระสำคัญบางประการหรือทุกประการ ดังนี้
  - แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท
  - แผนผังแสดงที่โล่ง
  - แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง
  - แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค
- 4) รายการประกอบแผนผัง
- 5) นโยบาย มาตรการและวิธีการดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม

2.5.2 ในระหว่างใช้บังคับผังเมืองรวม หากเห็นสมควรแก้ไขปรับปรุงผังเมืองรวมเสียใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ ก็ให้ดำเนินการตามขั้นตอนในข้อ 2.5 หรือหากภายในหนึ่งปีก่อนระยะเวลาการใช้บังคับ

กฎกระทรวงจะสิ้นสุดลง เมื่อสำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นสำรวจสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมในการใช้ผังเมืองรวม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ แล้วจัดให้มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องที่ที่ใช้บังคับผังเมืองรวม และไม่มีผู้ใดคัดค้าน ให้สำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมืองขยายระยะเวลาการใช้บังคับกฎกระทรวงออกไปอีก 5 ปี แต่ในกรณีที่สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ ก็ให้ทำการแก้ไขปรับปรุงผังเมืองรวมเสียใหม่ให้เหมาะสมตามขั้นตอนในข้อ 2.5

2.5.3 ในกรณีไม่อาจดำเนินการแก้ไขผังเมืองรวมได้ทันภายในระยะเวลาที่กฎกระทรวงใช้บังคับ ให้สำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาเห็นชอบให้ขยายระยะเวลาการใช้บังคับกฎกระทรวงได้อีก 2 ครั้ง ๆ ละ ไม่เกิน 1 ปี การขยายระยะเวลาการใช้บังคับผังเมืองรวมให้กระทำโดยกฎกระทรวง

2.5.4 ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจากที่กำหนดไว้ในผังเมืองรวม เว้นแต่เจ้าของที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถ้าคณะกรรมการผังเมืองเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปเป็นการขัดต่อนโยบายของผังเมืองรวมในสาระสำคัญที่เกี่ยวกับสุขลักษณะ ความปลอดภัยของประชาชน และ สวัสดิภาพของสังคม คณะกรรมการผังเมืองมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ เจ้าของที่ดินต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อไปภายในระยะเวลาที่ เห็นสมควร โดยจะต้องเชิญเจ้าของที่ดินมาแสดงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นประกอบด้วย เมื่อได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ให้มีหนังสือแจ้งเจ้าของที่ดินทราบ เจ้าของที่ดินมีสิทธิอุทธรณ์ได้ (มาตรา 70)

2.6 การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

1) เมื่อมีกฎกระทรวงใช้บังคับผังเมืองรวมท้องที่ใด เจ้าพนักงานท้องถิ่นเห็นสมควรให้มีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะขึ้นได้ แต่จะต้องสอดคล้องกับผังเมืองรวม กรณีเจ้าพนักงานท้องถิ่นวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ จะต้องเสนอหลักการที่จะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะให้คณะกรรมการ ผังเมืองพิจารณาเห็นชอบก่อน

2) กรณีเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือสำนักผังเมืองจะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะให้ปิดประกาศแสดงเขตที่จะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะไว้ในที่เปิดเผย และให้มีคำประกาศเชิญชวนให้เจ้าของที่ดินให้เสนอความคิดเห็นตลอดจนความประสงค์ในการใช้ที่ดินที่ได้แสดงไว้ โดยทำเป็นหนังสือเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือสำนักผังเมืองภายใน 45 วัน นับแต่วันปิดประกาศหรืออาจให้ผู้มีหนังสือแสดงความคิดเห็นมาชี้แจงแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกก็ได้

3) การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ สำนักผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต้องจัดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนทราบ แล้วจัดประชุมไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องที่ที่จะมีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขใน

การโฆษณา การประชุมและการแสดงข้อคิดเห็นให้กำหนดโดยกฎกระทรวง กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518)

4) เจ้าของที่ดินประสงค์จะจัดสรรที่ดินหรือก่อสร้างอาคารเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา การสาธารณสุข หรือสาธารณูปการในเขตประกาศผังเมืองเฉพาะให้มีหนังสือแจ้งพร้อมส่งโครงการให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือสำนักผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือปฏิเสธและสั่งให้แก้ไขโครงการภายในกำหนด 30 วัน ซึ่งเจ้าของที่ดินมีสิทธิอุทธรณ์การปฏิเสธ หรือการสั่งแก้ไข ตามมาตรา 70

5) ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือสำนักผังเมืองส่งผังเมืองเฉพาะพร้อมความเห็นของทั้ง สำนักผังเมือง และเจ้าพนักงานท้องถิ่น (กรณีไม่เห็นพ้องกันกับผังเมืองเฉพาะที่จัดทำขึ้น) เสนอ คณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาชี้ขาด

6) เมื่อคณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบกับผังเมืองเฉพาะ ให้สำนักผังเมืองเสนอผังเมืองเฉพาะต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อดำเนินการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ บังคับผังเมืองเฉพาะนั้นต่อไป โดยผังเมืองเฉพาะให้มีรายละเอียดองค์ประกอบตามมาตรา 28

2.7 การใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

1) การใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในท้องที่ใดให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติ ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะมิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นให้มีผลใช้บังคับไม่เกิน 5 ปี เมื่อเห็นสมควร ขยายระยะเวลาการใช้บังคับพระราชบัญญัติให้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการผังเมือง เพื่อ พิจารณา ดำเนินการตราเป็นพระราชบัญญัติขยายระยะเวลาการใช้บังคับผังเมืองเฉพาะต่อไป หรืออาจแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ไปก็ได้

2) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนด

- รายละเอียดแห่งข้อกำหนดต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมือง เฉพาะ
- หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมือง เฉพาะ

3) บรรดาข้อบัญญัติ หรือเทศบัญญัติที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม การก่อสร้างอาคาร การสาธารณสุข การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมือง การควบคุมสุสานและฌาปนสถาน หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ใน เขตท้องที่ที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะ หากขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่ออก ตามข้อ 2) ให้ใช้กฎกระทรวงดังกล่าวบังคับแทน

4) ห้ามบุคคลใช้ประโยชน์ที่ดินหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอสังหาริมทรัพย์ให้ผิดจากที่ กำหนดในพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะหรือกฎกระทรวง

2.8 คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น

1) ในท้องถิ่นที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ให้มีคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

- ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้แทนกรมอัยการ ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ ผู้แทนการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสำนักผังเมือง เจ้าพนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร หัวหน้ากองผังเมืองกรุงเทพมหานคร ผู้ทรงคุณวุฒิทางการผังเมืองไม่เกิน 4 คน และผู้แทนสถาบันองค์กรอิสระและบุคคลอื่นไม่เกิน 4 คน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งเป็นกรรมการ

- ในเขตจังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ โยธาธิการจังหวัด สรรพากรจังหวัด แพทย์ใหญ่จังหวัด อัยการจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิทางการ ผังเมืองไม่เกิน 3 คน และผู้แทนสถาบัน องค์กรอิสระและบุคคลอื่น ไม่เกิน 3 คน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งเป็นกรรมการ

โดยให้ประธานคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งกรรมการหรือบุคคลใดเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

2) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น

- พิจารณาและสั่งการเกี่ยวกับการจัดที่ดินของเอกชนเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ตามผังเมืองเฉพาะ
- อนุมัติการยกที่อุปกรณ์ให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- พิจารณาและสั่งการเกี่ยวกับการรื้อย้าย ดัดแปลงอาคาร ตามผังเมืองเฉพาะ
- พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ยื่นต่อคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น
- ดำเนินการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

2.9 การอุทธรณ์

1) ผู้มีสิทธิอุทธรณ์อาจอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับคำสั่งหรือหนังสือแจ้งตามรายละเอียด มาตรา 70 เมื่อผู้อุทธรณ์ไม่พอใจในคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้ภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัย นั้น

2) คณะกรรมการอุทธรณ์ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมอัยการ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการผังเมือง 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางเศรษฐศาสตร์ 1 คน เป็นกรรมการ โดยประธานกรรมการอุทธรณ์แต่งตั้งกรรมการหรือบุคคลใดเป็นเลขานุการคณะกรรมการ ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการอุทธรณ์

3) คณะกรรมการอุทธรณ์มีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ที่ยื่นต่อคณะกรรมการอุทธรณ์และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อกระทำการที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ

เว้นแต่การวินิจฉัย อุทธรณ์ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาในการวินิจฉัยคำอุทธรณ์ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง (กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518)

4) ในระหว่างอุทธรณ์ห้ามทุกฝ่ายมิให้ดำเนินการหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นกรณีแห่งการอุทธรณ์

2.10 บทสรุป

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายการผังเมือง ที่อาศัยเครื่องมือที่สำคัญ คือ ผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบาย หรือแนวทางในการสร้างหรือพัฒนาเมืองตามหลักวิชาการผังเมือง โดยการใช้บังคับผังเมืองรวม ต้องดำเนินการโดยกฎกระทรวง และการใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ต้องดำเนินการโดยพระราชบัญญัติ ซึ่งผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะในแต่ละท้องที่จะมีระยะเวลาบังคับใช้ครั้งละ 5 ปี ส่วนองค์กรสำคัญที่เป็นผู้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง คือ “ สำนักผังเมือง ” และ “ เจ้าพนักงานท้องถิ่น ” และมี “ คณะกรรมการผังเมือง ” เป็น คณะกรรมการที่ทำหน้าที่พิจารณานุมัติผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ และหน้าที่อื่น ที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนด ขณะเดียวกันก็มี “ คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น ” ทำหน้าที่ บริหารจัดการเกี่ยวกับผังเมืองเฉพาะเพื่อให้การบริหาร ท้องถิ่นเป็นไปตามผังเมืองเฉพาะที่ใช้บังคับในท้องถิ่น หากเจ้าของที่ดินได้รับผลกระทบจาก การบังคับใช้ผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะสามารถอุทธรณ์ต่อ “ คณะกรรมการอุทธรณ์ ” และหากไม่พอใจคำวินิจฉัยอุทธรณ์ มีสิทธิ์ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้ ขณะเดียวกัน การไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ในส่วนการบังคับใช้ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ มีบทกำหนดโทษทั้งจำทั้งปรับ รวมถึงการไม่ให้ความร่วมมือในการส่งเอกสาร การชี้แจง ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และการฝ่าฝืนคำสั่งหรือย้ายอาคาร มีบทกำหนดโทษทั้งจำทั้งปรับเช่นกัน

ในส่วนพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีกฎกระทรวงฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 บังคับใช้ผังเมืองรวมเต็มพื้นที่กรุงเทพมหานคร ส่วนผังเมืองเฉพาะยังมีได้มีกฎหมายบังคับใช้ในเขตกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด

3. บทกำหนดโทษ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นร้องขอ ศาลอาจสั่งให้ผู้กระทำผิดแก้ไขให้ถูกต้องตามที่กำหนดใน ผังเมืองรวมหรือในผังเมืองเฉพาะ ภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจ จัดการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะนั้น และคิดค่าใช้จ่ายจากเจ้าของตามที่จ่ายจริงโดยประหยัด (มาตรา 83) ผู้ใด

- 1) ไม่ไปชี้แจงหรือไม่ส่งเอกสารหลักฐานตามหนังสือเรียกของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ฯลฯ หรือ ชี้แจงข้อความอันเป็นเท็จ
- 2) ขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานการผังพนักงาน เจ้าหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ฯลฯ
- 3) ฝ่าฝืนคำสั่งให้รู้ หรือย้ายอาคาร หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์การรื้อย้ายอาคารมีความผิดต้องโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 84)

4. อ้างอิง

- 1) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518
- 2) พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2525
- 3) พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535
- 4) กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518
- 5) กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518
- 6) กฎกระทรวง ฉบับที่ 315 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518
- 7) กฎกระทรวง ฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง (พ.ศ. 2518)
- 8) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะที่ปรึกษา ผังเมืองรวม พ.ศ. 2540
- 9) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการประกาศเชิญชวนให้ผู้มีส่วนได้เสียไปตรวจดูแผนผัง พ.ศ. 2540

กฎหมายช่างรังวัดเอกชน

1. วัตถุประสงค์

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะทางด้านอสังหาริมทรัพย์ทำให้มีงานเกี่ยวกับการรังวัดที่ดินที่มีโฉนดที่ดินเพื่อการสอบเขตที่ดิน การแบ่งแยกที่ดินออกเป็นหลายแปลง หรือการรวมที่ดินหลายแปลงเข้าเป็นแปลงเดียวกันเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และนับวันจะเพิ่มมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ช่างรังวัดของกรมที่ดินที่มีอยู่ในขณะนั้นไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติการ ในเรื่องดังกล่าวได้ทันความต้องการของประชาชน ฉะนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วแก่ประชาชน จึงได้ตราพระราชบัญญัติขึ้นให้ช่างรังวัดรับทำการรังวัดเพื่อการดังกล่าวได้โดยให้อยู่ภายใต้การกำกับของกรมที่ดิน

2. เนื้อหา

พระราชบัญญัติช่างรังวัดเอกชน พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักหรือกฎหมายแม่บท เนื้อหาของกฎหมายนี้ประกอบด้วย คณะกรรมการช่างรังวัดเอกชน การอนุญาตให้เป็นช่างรังวัดเอกชน สำนักงานช่างรังวัดเอกชน สิทธิทำการรังวัดที่ดินและสัญญารับจ้างทำการรังวัดที่ดิน การประพาดที่ดินมารยาทและการขาดคุณสมบัติ การอุทธรณ์ และบทกำหนดโทษ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 การอนุญาตให้เป็นช่างรังวัดเอกชนผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชนต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (มาตรา 19)

- 1) มีสัญชาติไทย
- 2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- 3) มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- 4) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 5) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- 6) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 7) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และมีผู้รับรองความประพฤติ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- 8) ไม่เคยถูกทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจลงโทษไล่ออก ปลดออก ให้ออก หรือเลิกจ้าง ทั้งนี้เพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่
- 9) ไม่เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตแห่งวิชาชีพ
- 10) ไม่เป็นผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชนตามมาตรา 61 (4) เว้นแต่ได้พ้นเวลาห้าปีไปแล้ว นับแต่วันถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชน

2.2 การขอรับใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชนให้ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการ (มาตรา 20)

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชน ตามวรรคหนึ่ง มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 19 ให้มีมติอนุญาตให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชนได้ และให้นายทะเบียนรับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชน พร้อมทั้งบัตรประจำตัวให้

2.3 การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เป็นช่างรังวัดเอกชน ให้คณะกรรมการพิจารณาให้แล้วเสร็จและนายทะเบียนแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบภายในหกสิบนับแต่วันยื่นคำขอที่มีรายละเอียดถูกต้องและครบถ้วนตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา 23

2.4 ผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสำนักงานช่างรังวัดเอกชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (มาตรา 25)

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (3) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ
- (4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด
- (5) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (6) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (7) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (8) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตจัดตั้งสำนักงานช่างรังวัดเอกชนตามมาตรา 43 หรือใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชนตามมาตรา 61 (4)

ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล นิติบุคคลนั้นต้องมีสัญชาติไทยและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตาม (4) และ (8) ด้วย

นิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยตามมาตราสอง หมายถึง บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่ง

- (1) มีทุนเกินกึ่งหนึ่งเป็นของคนสัญชาติไทย และ
- (2) มีคนสัญชาติไทยเป็นผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วน

2.5 ช่างรังวัดเอกชนมีสิทธิทำการรังวัดตามประมวลกฎหมายที่ดิน ได้เฉพาะที่ดินที่มีโฉนดที่ดินเพื่อการสอบเขต แบ่งแยก หรือรวมที่ดินหลายแปลงเข้าเป็นแปลงเดียวกัน โดยปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 44)

3. บทกำหนดโทษ

3.1 ช่างรังวัดเอกชนต้องอยู่ในสังกัดสำนักงานช่างรังวัดเอกชนแห่งใดแห่งหนึ่งแล้ว ผู้ใด ผ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

3.2 ผู้ใดตั้งสำนักงานข้างรังวัดเอกชนโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

4. อ้างอิง

- 1) พระราชบัญญัติข้างรังวัดเอกชน พ.ศ. 2535
- 2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535)
- 3) ประกาศกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดท้องที่ที่ข้างรังวัดเอกชนทำการรังวัดได้ 34 จังหวัด
- 4) ระเบียบคณะกรรมการข้างรังวัดเอกชนว่าด้วยคุณวุฒิ คุณสมบัติและพินความรู้ของข้างรังวัดเอกชน และการสอบสวนพิจารณารรยาพทข้างรังวัดเอกชน

กฎหมายจัดสรรที่ดิน

1. วัตถุประสงค์

กฎหมายจัดสรรที่ดิน มีไว้เพื่อการคุ้มครองผู้ซื้อที่ดินจัดสรร โดยเฉพาะการได้สิทธิในที่ดิน จัดสรรและการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบบำรุงรักษาสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ นอกจากนั้นเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจการจัดสรรที่ดินได้กระจายอำนาจการอนุญาตและการควบคุมดูแลการจัดสรรที่ดินไปสู่ระดับจังหวัด และกำหนดเวลาในการพิจารณาอนุญาตให้ แนนอน กฎหมายนี้จะใช้บังคับกับการจำหน่ายที่ดินที่แบ่งเป็นแปลงย่อย รวมกันตั้งแต่ 10 แปลงขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งแปลงที่ดินจากที่ดินแปลงหลาย ๆ แปลงที่มีพื้นที่ติดต่อกัน โดยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์เป็นค่าตอบแทนและให้ความหมายรวมถึงการดำเนินการดังกล่าวที่ได้มีการแบ่งที่ดินแปลงเดิมเพิ่มเติมภายใน 3 ปี เมื่อรวมกันแล้วมีจำนวนตั้งแต่ 10 แปลงขึ้นไปด้วย

2. เนื้อหา

กฎหมายจัดสรรที่ดิน ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 คณะกรรมการจัดสรรที่ดิน (มาตรา 7-20)

เกี่ยวข้องกับกำหนดนโยบายการจัดสรรที่ดิน การพิจารณาอนุญาตการจัดสรรที่ดิน การวินิจฉัยปัญหาการจัดสรรที่ดิน โดยคณะกรรมการจัดสรรที่ดินแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ คณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลาง จะมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายวางระเบียบการจัดสรรที่ดิน ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน ส่วนคณะกรรมการจัดสรรประจำจังหวัด จะเป็นผู้ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน พิจารณาคำขออนุญาตและตรวจสอบการจัดสรรที่ดินให้เป็นไปตามที่ขออนุญาต

2.2 การขออนุญาตจัดสรรที่ดิน (มาตรา 21-30)

ผู้ที่ประสงค์จะทำการจัดสรรที่ดินต้องยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดินประจำจังหวัด พร้อมหลักฐานตามระเบียบข้อบังคับของกฎหมาย โดยที่เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการจัดสรรที่ดินจังหวัด ที่ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 45 วัน พร้อมทั้งดำเนินการออกใบอนุญาตจัดสรรที่ดินภายในกำหนด 7 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ หรือวันที่รับทราบการวินิจฉัยจากคณะกรรมการกลาง และหากคณะกรรมการไม่เห็นชอบ หรือไม่อนุญาตจัดสรรที่ดิน ผู้ขอใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการจัดสรรที่ดินกลางได้

2.3 การดำเนินการจัดสรรที่ดิน (มาตรา 31-42)

ผู้จัดสรรที่ดินจะต้องแสดงใบอนุญาต แผนผังโครงการ ณ สำนักงานที่ทำการจัดสรรที่ดิน รวมไปถึงสัญญาจะซื้อจะขายก็ต้องเป็นไปตามรายละเอียดที่ยื่นขอจัดสรรที่ดิน และเมื่อได้ใบอนุญาตแล้วก็ห้ามมิให้ผู้จัดสรรทำนิติกรรมกับบุคคลอื่นใด อันก่อให้เกิดภาวะผูกพันแก่ที่ดิน อันเป็นสาธารณูปโภค และที่ดินเพื่อบริการสาธารณะ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการฯ

2.4 การบำรุงรักษาสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ (มาตรา 43-43)

ให้เป็นหน้าที่ของผู้จัดสรรที่ดินที่จะบำรุงรักษาสาธารณูปโภคให้คงสภาพดังเช่นได้จัดทำขึ้น ผู้จัดสรรที่ดินจะพ้นภาระการบำรุงรักษาได้ก็ต่อเมื่อผู้ขายได้โอนกรรมสิทธิ์ไปให้แก่นิติบุคคล ซึ่งจัดตั้งมาจากกลุ่มผู้ซื้อ หรือโอนทรัพย์สินนั้นเป็นสาธารณะหรือได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.5 การยกเลิกการจัดสรรที่ดิน (มาตรา 54-57)

การยกเลิกการจัดสรรที่ดินสามารถกระทำได้ โดยยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่จังหวัดและหากไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะเวลา 30 วัน นับจากวันที่ยื่นยกเลิก เจ้าหน้าที่ที่ดินจะทำเรื่องขอยกเลิกต่อคณะกรรมการจัดสรรที่ดินต่อไป

3. บทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนไม่ขออนุญาตจัดสรรจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับตั้งแต่ 40,000-100,000 บาท นอกจากนี้ยังห้ามการโฆษณาขายโครงการก่อนได้รับอนุญาตจัดสรรที่ดิน

4. อ้างอิง

พระราชบัญญัติจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543

กฎหมายทางหลวง

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้การจราจรบนทางหลวงเป็นไปด้วยความรวดเร็วและสะดวก และเพื่อความปลอดภัยในการจราจรบนทางหลวง จึงได้ตรากฎหมายนี้ขึ้นเพื่อการควบคุมทางเข้าออกทางหลวง รวมทั้งหลักเกณฑ์การให้สร้างหรือตัดแปลงต่อเติมอาคารบางประเภทในที่ดินริมเขตทางหลวง

2. เนื้อหา

กฎหมายนี้ประกอบด้วย การกำหนดประเภททางหลวง การกำกับ ตรวจสอบ และควบคุม ทางหลวงและงานทาง การควบคุมทางหลวง การควบคุมทางหลวงพิเศษ การรักษาทางหลวง การขยายและสงวนเขตทางหลวง การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวงและบทกำหนดโทษ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 ประเภทของทางหลวง

ทางหลวงพิเศษ คือ ทางหลวงที่ได้ออกแบบเพื่อให้การจราจรผ่านได้ตลอดรวดเร็วเป็นพิเศษ ซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดให้เป็นทางหลวงพิเศษและกรมทางหลวงเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะ และบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงพิเศษ

ทางหลวงแผ่นดิน คือ ทางหลวงสายหลักที่เป็นโครงข่ายเชื่อมระหว่างภาค จังหวัด อำเภอ ตลอดจนสถานที่ที่สำคัญ ที่กรมทางหลวงเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะ และบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงแผ่นดิน

ทางหลวงชนบท คือ ทางหลวงนอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมโยธาธิการ หรือสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะ และบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงชนบท

ทางหลวงเทศบาล คือ ทางหลวงในเขตเทศบาลที่เทศบาลเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะ และบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงเทศบาล

ทางหลวงสุขาภิบาล คือ ทางหลวงในเขตสุขาภิบาลที่สุขาภิบาลเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง ขยาย บูรณะ และบำรุงรักษา และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงสุขาภิบาล

ทางหลวงสัมปทาน คือ ทางหลวงที่รัฐบาลได้ให้สัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ได้รับสัมปทาน และได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงสัมปทาน

ทางหลวงประเภทต่าง ๆ ให้ลงทะเบียนไว้ดังต่อไปนี้

1) ทางหลวงพิเศษและทางหลวงแผ่นดิน อธิบดีกรมทางหลวงเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ กรมทางหลวง โดยอนุมติรัฐมนตรี

- 2) ทางหลวงสัมปทาน อธิบดีกรมทางหลวงเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ กรมทางหลวง
- 3) ทางหลวงชนบท ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด เมื่อได้รับความยินยอมจากอธิบดีกรมโยธาธิการหรือเลขาธิการเร่งรัดพัฒนาชนบทแล้วแต่กรณี
- 4) ทางหลวงเทศบาล นายกเทศมนตรีเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ สำนักงานเทศบาล โดยอนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัด
- 5) ทางหลวงสุขาภิบาล ประธานกรรมการสุขาภิบาลเป็นผู้จัดให้ลงทะเบียนไว้ ณ สำนักงานสุขาภิบาล โดยอนุมัติอธิบดีกรมโยธาธิการ

2.2 กฎกระทรวง กำหนดประเภท ชนิด หรือลักษณะของอาคารที่ห้ามมิให้สร้าง หรือดัดแปลงต่อเติมภายในระยะไม่เกิน 15 เมตร จากเขตทางหลวง ดังนี้

- 1) ตึก บ้าน เรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงานและสิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่ หรือใช้สอยได้
- 2) เขื่อน สะพาน อุโมงค์ ทางหรือท่อระบายน้ำ อู่เรือ คานเรือ ท่าเรือ ท่าจอดเรือ รั้ว กำแพง หรือประตู

2.3 ประกาศกรมโยธาธิการ เรื่องมาตรฐานและลักษณะทางหลวงและงานทาง รวมทั้งกำหนดเขตทางหลวง ที่จอดรถ ระยะแนวต้นไม้ และเสาพาดสายเกี่ยวกับทางหลวงชนบท ทางหลวงเทศบาล และทางหลวงสุขาภิบาล

ทางหลวงหลายประเภทที่แบ่งอยู่ในความรับผิดชอบระหว่างกรมทางหลวงและกรมโยธาธิการหรือกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบทมีคุณลักษณะต่างกัน เช่น เขตทางหลวงที่ไม่เหมือนกัน เป็นต้น การดำเนินการใด ๆ ในเขตทางหลวง เช่น การสร้างทางเข้าออกหรือสาธารณูปโภค และใน ที่ดินริมทางหลวง เช่น การก่อสร้างอาคารประเภทต่าง ๆ จำเป็นต้องขออนุญาตและปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด

3. บทกำหนดโทษ

ผู้ใดขัดขวางการกระทำของผู้อำนวยการทางหลวง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง หรือเจ้าพนักงานซึ่งผู้อำนวยการทางหลวงแต่งตั้ง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืน สร้างทาง ถนน หรือสิ่งอื่นใดในเขตทางหลวง เพื่อเป็นทางเข้าออกทางหลวง เว้นแต่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. อ้างอิง

- 1) พ.ร.บ. ทางหลวง พ.ศ. 2535
- 2) กฎกระทรวง พ.ศ. 2524 ออกตามความในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2515
- 3) ประกาศกรมโยธาธิการ เรื่องมาตรฐานและลักษณะของทางหลวงและงานทาง รวมทั้งกำหนดเขตทางหลวง ที่จอดรถ ระยะแนวต้นไม้ และเสาพาดสายเกี่ยวกับทางหลวงชนบท ทางหลวงเทศบาล และทางหลวงสุขาภิบาล (พ.ศ. 2535)

กฎหมายเกี่ยวกับการเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ออกแบบ ผู้ทำการติดตั้ง และผู้ตรวจสอบระบบไฟฟ้า ของระบบไฟฟ้ากำลัง ภายในอาคาร สถานประกอบการ เคหสถาน และโรงงานอุตสาหกรรม ได้ยึดถือและปฏิบัติตาม ใต้อข้อกำหนดและกฎเกณฑ์เดียวกัน การไฟฟ้านครหลวงหวังว่า กฎการเดินสายและติดตั้ง อุปกรณ์ไฟฟ้านี้ จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่มีภาระหน้าที่เกี่ยวข้องที่อยู่ภายในพื้นที่ ความรับผิดชอบของการไฟฟ้านครหลวง โดยจะส่งผลให้ระบบไฟฟ้ามีความมั่นคงเป็นประโยชน์ ต่อผู้ใช้บริการอย่างเต็มที่ และปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยทั่วไป

2. เนื้อหา

กฎการเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า พ.ศ. 2538 นี้ ออกโดยการไฟฟ้านครหลวง โดยมีขอบเขตกฎการเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้านี้ครอบคลุม ขนาด ประเภท คุณภาพของ การติดตั้งสายไฟฟ้าและวัสดุอุปกรณ์ไฟฟ้าที่เป็นในงานเดินสายภายในทั้งระบบแรงสูงและ ระบบแรงต่ำ รายละเอียดตามกฎการเดินสายฯ นี้ได้จัดทำเฉพาะการก่อสร้างทางไฟฟ้าที่ใช้กันอยู่ ทั่วไป โดยคำนึงถึงหลักความปลอดภัย ความสามารถในการปฏิบัติงาน และการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 มาตรฐานสายไฟฟ้า

2.1.1 สายไฟฟ้าหุ้มฉนวน ต้องเป็นไปตามมาตรฐานต่อไปนี้

- สายทองแดงหุ้มฉนวน พีวีซีที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานของสำนักงาน มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 11-2531
- สายไฟฟ้าตามมาตรฐานการไฟฟ้านครหลวง
- สายไฟฟ้าตามมาตรฐานที่ได้รับความเห็นชอบจากการไฟฟ้านครหลวง

2.1.2 สายไฟฟ้าไม่หุ้มฉนวน ต้องเป็นไปตามมาตรฐานต่อไปนี้

- สายทองแดง เป็นสายที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 64-2517
- สายอะลูมิเนียม เป็นสายที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 85-2522
- สายไฟฟ้าประเภทอื่น ๆ ที่ได้รับความเห็นชอบจากการไฟฟ้านครหลวง

2.2 มาตรฐานตัวนำไฟฟ้า

2.2.1 ตัวนำไฟฟ้าอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุในข้อ 2.1 ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่ การไฟฟ้านครหลวงยอมรับ เช่น UL, IEC, BS, DIN, JIS และ NEMA ตัวนำไฟฟ้า มีดังนี้

- (1) Copper Bus Bar ต้องมีความบริสุทธิ์ของทองแดงไม่น้อยกว่าร้อยละ 98

- (2) Aluminum Bus Bar ต้องมีความบริสุทธิ์ของอะลูมิเนียมไม่น้อยกว่าร้อยละ 98
- (3) Busway ต้องเป็นชนิดที่ประกอบสำเร็จรูปจากบริษัทผู้ผลิตและได้มีการทดสอบแล้วตามมาตรฐานข้างต้น
- (4) ตัวนำประเภทอื่นที่ได้รับความเห็นชอบจากการไฟฟ้านครหลวง

2.2.1 เครื่องป้องกันกระแสเกิน ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่การไฟฟ้านครหลวงยอมรับ เช่น UL, BS, DIN, JIS และต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (1) ฟิวส์และขั้วรับฟิวส์ (Fuse and Fuse Holder) พิกัดกระแสของฟิวส์ต้องไม่สูงกว่าของขั้วรับฟิวส์ ทำจากวัสดุที่เหมาะสม มีการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงการผุกร่อน (Corrosion) เนื่องจากการใช้โลหะต่างชนิดกันระหว่างฟิวส์กับขั้วรับฟิวส์ และต้องมีเครื่องหมายแสดงพิกัดแรงดัน และกระแสให้เห็นได้อย่างชัดเจน
- (2) สวิตช์อัตโนมัติ (Circuit Breaker)
  - ต้องเป็นแบบปลด (Off) ได้โดยอิสระ และต้องปลดสับได้ด้วยมือถึงแม้ว่าปกติการปลดสับจะทำโดยวิธีอื่นก็ตาม
  - ต้องมีเครื่องหมายแสดงอย่างชัดเจนว่าอยู่ในตำแหน่งสับหรือปลด
  - ถ้าเป็นแบบปรับตั้งได้ต้องเป็นแบบการปรับตั้งค่ากระแสหรือเวลาในขณะที่ใช้งาน กระทำได้เฉพาะผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
  - ต้องมีเครื่องหมายแสดงพิกัดของแรงดัน กระแส และความสามารถในการตัดกระแสที่เห็นได้ชัดเจนและถาวรหลังจากติดตั้งแล้ว หรือเห็นได้เมื่อเปิดแผ่นกันหรือฝาครอบ
- (3) เซฟตี้สวิตช์ (Safety Switch) ต้องปลดหรือสับวงจรได้พร้อมกันทุก ๆ ตัวนำเส้นไฟ และต้องประกอบด้วยฟิวส์ตามข้อ (1) รวมอยู่ในกล่องเดียวกันและจะเปิดฝาได้ต่อเมื่อได้ปลดวงจรแล้ว หรือการเปิดฝานั้นเป็นผลให้วงจรถูกปลดด้วย และต้องสามารถปลดและสับกระแสใช้งานในสภาพปกติได้

2.3 ระยะห่างต่ำสุดตามแนวตั้งของสายไฟฟ้าเหนือพื้น

สิ่งที่อยู่ใต้สายไฟฟ้า	ระยะห่าง (ซม.)	
	ระบบแรงต่ำ	ระบบแรงสูง
1. ทางสัญจรและพื้นที่ซึ่งไม่ได้จัดไว้สำหรับรถยนต์และรถบรรทุกผ่าน	260	460
2. ทางสัญจรและพื้นที่ซึ่งจัดไว้ให้รถยนต์ผ่าน แต่ไม่ใช่รถบรรทุก (หมายเหตุ 1)	460	610
3. ทางสัญจรและพื้นที่อื่น ๆ ที่ให้ทั้งรถยนต์และรถบรรทุกผ่านได้	550	610
4. คลองหรือแหล่งน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานหรือกรมเจ้าท่า (หมายเหตุ 2)	650	650
5. คลองหรือแหล่งน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยราชการอื่นหรือเป็นของเอกชน (หมายเหตุ 2)	550	620

หมายเหตุ

1. ถ้าแรงดันไฟฟ้าระหว่างสายไฟฟ้าวัดเทียบกับดินไม่เกิน 300 โวลต์ ระยะห่างอาจลดลงได้เหลือ 360 ซม.
2. ระยะห่างต่ำสุดให้วัดจากท้องสายไฟฟ้ากับระดับน้ำขึ้นสูงสุด

2.4 สถานที่เฉพาะ

- (1) โรงมหรสพ
- (2) ตู้โทรศัพท์สาธารณะ
- (3) ไฟจราจร
- (4) เสาไฟฟ้าสาธารณะที่เป็นโลหะ
- (5) สะพานลอยคนเดินข้ามถนนและศาลาที่พักผู้โดยสารรถประจำทาง
- (6) ป้ายโฆษณา
- (7) อาคารชุด
- (8) อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ

3. อ้างอิง

กฎการเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า พ.ศ. 2538

กฎหมายโรงงาน

1. วัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์ที่จะกำกับดูแล การจัดตั้ง การดำเนินการ การของโรงงานโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ การแบ่งประเภทของโรงงานออกเป็นประเภทต่าง ๆ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ข้อกำหนดที่โรงงานแต่ละประเภทจะต้องปฏิบัติตาม การแจ้งและขออนุญาตมีข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและพนักงานเจ้าหน้าที่ และ บทกำหนดโทษของผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม เป็นต้น

2. ประเภทโรงงาน การประกอบกิจการและการเลิกประกอบกิจการ

2.1 ความหมายและประเภทของโรงงาน

โรงงานตามความหมายของพระราชบัญญัตินี้ จะต้องมืองค์ประกอบ คือ

- 1) ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมหรือกำลังเทียบเท่า ตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ 7 คน ขึ้นไปโดยจะใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม
- 2) ดำเนินการทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ล่าเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใด ๆ
- 3) มีลักษณะกิจการตามที่ประกาศในกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2535) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการกำกับดูแล จึงได้มีการแบ่งจำพวกของโรงงานออกเป็น 3 จำพวก ดังนี้
  - (1) โรงงานจำพวกที่ 1 ได้แก่ โรงงานที่มีความจำเป็นในการควบคุมดูแล ระดับของการก่อความเดือดร้อนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ โรงงานประเภทนี้สามารถประกอบกิจการโรงงานได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบกิจการ
  - (2) โรงงานจำพวกที่ 2 ได้แก่ โรงงานที่มีความจำเป็นในการควบคุมดูแลระดับของการก่อความเดือดร้อน และ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมปานกลาง โรงงานประเภทนี้ เมื่อประกอบกิจการโรงงานต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบก่อน
  - (3) โรงงานจำพวกที่ 3 ได้แก่ โรงงานที่มีความจำเป็นในการควบคุมดูแล ระดับของการก่อความเดือดร้อนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก โรงงานประเภทนี้ การตั้งโรงงานจะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้

โรงงานทั้ง 3 จำพวกข้างต้น จะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกโดยอำนาจของพระราชบัญญัตินี้ สำหรับการแจ้งการประกอบกิจการโรงงานหรือการขอใบอนุญาต สามารถทำได้ที่กองควบคุมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม สำหรับโรงงานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำหรับโรงงานที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัด

สำหรับชนิดของโรงงานในแต่ละประเภท สามารถดูได้จาก บัญชีแนบท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2535)

2.2 ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 3

ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 3 จะต้องได้รับใบอนุญาตก่อน จึงจะสามารถตั้งโรงงานได้และก่อนเริ่มประกอบกิจการ จะต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ไม่น้อยกว่า 15 วัน

ใบอนุญาตในการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 3 จะใช้ได้ถึงวันสิ้นปีของปีที่ 5 นับแต่วันเริ่มประกอบกิจการ ซึ่งผู้ประกอบกิจการจะต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก่อนวันสิ้นอายุ

ถ้าผู้ประกอบกิจการต้องการจะย้ายโรงงานไปที่อื่น ให้ดำเนินการเสมือนการตั้งโรงงานใหม่

2.3 การขยายโรงงาน

พระราชบัญญัตินี้ ห้ามมิให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 3 ทำการขยายโรงงาน โดยไม่ได้ทำการขอย้ายโรงงาน และ ได้รับอนุญาตก่อน

กรณีที่เกิดเป็นการขยายโรงงานตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

- 1) การเพิ่มจำนวน เปลี่ยน หรือ เปลี่ยนแปลงให้เครื่องจักรมีกำลัง หรือ กำลังเทียบเท่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ขึ้นไป สำหรับ กรณีที่เครื่องจักรเดิมมีกำลังหรือกำลังเทียบเท่า ไม่เกิน 100 แรงม้า หรือ เพิ่มกำลังตั้งแต่ 50 แรงม้าขึ้นไป ในกรณีที่เครื่องจักรเดิม มีกำลังหรือกำลังเทียบเท่า มากกว่า 100 แรงม้า
- 2) การเพิ่มหรือ เปลี่ยนแปลงส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารโรงงานทำให้ฐานรากเดิมของอาคารโรงงานฐานใดฐานหนึ่งต้องรับน้ำหนักเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 500 กิโลกรัมขึ้นไป

แต่ถ้าการเพิ่มจำนวน เปลี่ยน หรือ เปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้น ไม่ถึงขั้นที่ถือเป็นการขยายโรงงานตามข้างต้น หรือ กรณีที่ผู้ประกอบการเพิ่มเนื้อที่ของอาคารโรงงาน มากกว่า ร้อยละ 50 ในกรณีที่เนื้อที่อาคารโรงงานเดิม ไม่เกิน 200 ตารางเมตร หรือ เพิ่มขึ้น ตั้งแต่ 100 ตารางเมตร ขึ้นไป กรณีเนื้อที่อาคารเดิม มากกว่า 200 ตารางเมตร ผู้ประกอบการจะต้องทำหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ภายใน 7 วัน

2.4 การเลิกประกอบกิจการ การโอน การให้เช่าและให้เช่าซื้อกิจการ

ในกรณีของการเลิกกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 และจำพวกที่ 3 รวมถึงการโอน การให้เช่าหรือการให้เช่าซื้อ ผู้ประกอบกิจการจะต้องทำหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ออกไปอนุญาตทราบภายในเวลาที่กำหนด

3. ความปลอดภัยในโรงงาน

3.1 อุบัติเหตุในโรงงาน

เมื่อเกิดอุบัติเหตุ ซึ่ง

- 1) เป็นเหตุให้บุคคลถึงแก่ความตาย เจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ ซึ่งภายหลัง 72 ชั่วโมง ไม่สามารถทำงานในหน้าที่เดิมได้ ให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน 3 วัน นับจากวันที่ตายหรือวันครบกำหนด 72 ชั่วโมงแล้วแต่กรณี

- 2) เป็นเหตุให้โรงงานต้องหยุดดำเนินงานเกินกว่า 7 วัน ให้ผู้ประกอบการโรงงานแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน 10 วันนับแต่วันเกิดอุบัติเหตุ

3.2 การรายงานข้อมูลของโรงงาน

โรงงานต่อไปนี้จะต้องจัดทำรายงานข้อมูลต่าง ๆ ของโรงงาน ตามแบบและวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกกฎกระทรวงไว้

- (1) โรงงานที่มีการใช้หม้อไอน้ำ (Boiler) หรือหม้อต้มน้ำซึ่งใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อนที่มีความกดดันต่างจากความกดดันอากาศ ต้องจัดทำรายงานข้อมูลการตรวจและการทดสอบความปลอดภัยในการใช้
- (2) โรงงานที่ประกอบกิจการสร้างหรือซ่อมหม้อไอน้ำ (Boiler) หรือหม้อต้มน้ำซึ่งใช้ของเหลวหรือก๊าซเป็นสื่อนำความร้อนที่มีความกดดันต่างจากความกดดันอากาศ ต้องจัดทำรายงานข้อมูลการผลิต การตรวจและการทดสอบความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์
- (3) โรงงานที่มีผลกระทบรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต้องจัดทำรายงานข้อมูลการตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ การวิเคราะห์ปริมาณสารพิษในระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (4) โรงงานที่มีการใช้สารกัมมันตรังสี ต้องจัดทำรายงานข้อมูลเกี่ยวกับชนิด จำนวน แหล่งที่มา วิธีการใช้ และการเก็บรักษาสารกัมมันตรังสี
- (5) ให้โรงงานที่มีการผลิต การเก็บ หรือการใช้วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย ต้องจัดทำข้อมูลความปลอดภัย (Material Safety Data Sheet) เกี่ยวกับลักษณะอันตรายตามคุณสมบัติของวัตถุนั้น ๆ

4. บทกำหนดโทษ

4.1 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงซึ่งออกโดยอำนาจของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ประกอบด้วย ข้าราชการของกรมโรงงานอุตสาหกรรมระดับต่าง ๆ ตั้งแต่อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง วิศวกรตรวจโรงงาน นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นักวิทยาศาสตร์ นิติกร และเจ้าหน้าที่ตรวจโรงงาน หน้าที่ที่สำคัญของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

- 1) อำนาจในการเข้าไปตรวจสอบโรงงาน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะ ในระยะตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือ ในเวลาทำการ
- 2) อำนาจในการนำตัวอย่างผลิตภัณฑ์พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องไปตรวจสอบ
- 3) อำนาจในการตรวจค้น กัก ยึด หรืออายัดสิ่งใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือเกี่ยวข้องกับการทำผิดพระราชบัญญัตินี้
- 4) อำนาจออกหนังสือเรียกบุคคลหรือให้ส่งเอกสารมาประกอบการพิจารณา

- 5) พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งจากราชการไม่ต่ำกว่าระดับ 4 มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดและส่งพนักงานสอบสวน
- 6) อำนาจในการสั่งให้ผู้ประกอบกิจการระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด
- 7) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับอนุมัติจากปลัดกระทรวง มีอำนาจในการผูกมัดประทับตราเครื่องจักร เพื่อไม่ให้เครื่องจักรทำงานได้
- 8) อำนาจในการสั่งให้หยุดประกอบกิจการบางส่วนหรือทั้งหมดเป็นการชั่วคราวในกรณีที่ผู้ประกอบการจงใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ อาจจะทำให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงได้
- 9) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับอนุมัติจากปลัดกระทรวงมีอำนาจในการให้ผู้อื่นเข้าทำการแก้ไขโดยผู้ประกอบการเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายและเบี่ยงปรับ ในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

4.2 ความรับผิดชอบของวิศวกร

ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ได้กล่าวถึงความผิดซึ่งวิศวกรและสถาปนิกจะต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ประกอบการ ได้แก่

- 1) การประกอบกิจการในระหว่างที่มีคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการโรงงานหรือภายหลัง ที่มีคำสั่งให้ปิดโรงงาน ซึ่งวิศวกรหรือสถาปนิกผู้ใดยังฝ่าฝืนทำงานในโรงงาน เฉพาะส่วนที่มีคำสั่งให้หยุดกิจการหรือมีคำสั่งปิดกิจการไปแล้วเพื่อให้โรงงานประกอบ กิจการต่อไป ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้ประกอบกิจการโรงงาน
- 2) ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าวิศวกรหรือสถาปนิกที่ทำงานในโรงงานและมีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนงานที่มีการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้น มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นในการกระทำความผิดและได้รับโทษเช่นเดียวกับผู้ประกอบกิจการโรงงานและให้ปลัดกระทรวงแจ้งชื่อและการกระทำของบุคคลนั้น ให้คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมหรือคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมทราบเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

4.3 บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ความผิดซึ่งมีแต่การปรับอย่างเดียว มีโทษตั้งแต่ ปรับไม่เกิน 5,000 บาท จนถึงปรับไม่เกิน 200,000 บาท
- 2) ความผิดซึ่งมีทั้งการจำคุกและการปรับ มีโทษตั้งแต่จำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 10,000 บาทจนถึงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปีหรือปรับไม่เกิน 400,000 บาท

หรือทั้งจำทั้งปรับสำหรับรายละเอียดของบทกำหนดโทษที่สำคัญ แสดงในภาค
ผนวก 4.1

5. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

นอกจาก พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และกฎกระทรวงที่ออกตามพระราช
บัญญัติแล้ว ยังมีกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม
ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่ทราบ อาทิเช่น

1. พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2531
2. พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530
3. พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534
4. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

ภาคผนวก 4 ตารางแสดงบทกำหนดโทษพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ลำดับ	ความผิด	มาตรา	อัตราโทษ
ก. ปรับอย่างเดียว			
1	ฝ่าฝืนกฎกระทรวง	8	ปรับไม่เกิน 200,000 บาท
2	ฝ่าฝืนกฎกระทรวง (เรื่องจัดให้มีเอกสาร , แจ้งข้อมูล)	8 (6) , 8 (7)	ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
3	ประกอบโรงงานประเภท 2 โดยไม่แจ้งให้ครบถ้วน	11 , 33	ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
4	เริ่มประกอบกิจการโรงงานประเภท 3 โดยไม่แจ้ง	13	ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
5	เพิ่มเนื้อที่อาคารหรือกำลังรวมของกิจการ โรงงานประเภท 3 โดยไม่แจ้ง	19	ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
6	เลิกประกอบกิจการโรงงานประเภท 3 โดยไม่แจ้ง	28	ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
7	หยุดประกอบกิจการโรงงานประเภท 3 เกิน 1 ปี โดยไม่แจ้ง	33	ปรับไม่เกิน 20,000 บาท
8	ไม่แสดงใบอนุญาตในที่เปิดเผย	23	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท
9	เปลี่ยนชื่อโรงงานหรือผู้รับอนุญาต โดยไม่แจ้ง	24	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท
10	ไม่ยื่นขอรับใบแทนในกรณีใบอนุญาตสูญ หายหรือถูกทำลาย	25	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท
11	ไม่แจ้งเรื่องอุบัติเหตุให้เจ้าหน้าที่ทราบ	34	ปรับไม่เกิน 20,000 บาท

ลำดับ	ความผิด	มาตรา	อัตราโทษ
ข. ทั้งจำทั้งปรับ			
12	จัดทำผลทดสอบอันเป็นเท็จ	9	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
13	ประกอบการโรงงานประเภท 2 โดยไม่แจ้ง	11	จำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 10,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
14	ประกอบการโรงงานประเภท 3 โดยไม่แจ้ง	12	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
15	ประกอบโรงงานประเภท 3 โดยไม่แจ้ง และ ตั้งในบริเวณที่ไม่อนุญาตให้ตั้งโรงงาน	12 , 32	จำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือปรับไม่เกิน 400,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
16	ขยายโรงงานประเภท 3 โดยไม่แจ้ง	18	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
17	ขยายโรงงานประเภท 3 โดยไม่แจ้ง และ ตั้งในบริเวณที่ไม่อนุญาตให้ขยายโรงงาน	18 , 32	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 400,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
18	ประกอบกิจการในระหว่างที่มีคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการหรือหลังมีคำสั่งให้ปิดกิจการ	55	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับวันละ 5,000 จนกว่าจะหยุดกิจการ
19	ขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่	35	จำคุกไม่เกิน 1 เดือนหรือปรับไม่เกิน 20,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
20	ฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่	37	จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับวันละ 5,000 บาท จนกว่าจะทำให้ถูกต้อง
21	กระทำการให้เครื่องจักรที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ผูกมัดประทับตราไว้กลับมาทำงานอีก	37	จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
22	ขัดขวางบุคคลที่ได้รับคำสั่งจากผู้ปลัดกระทรวงมอบหมายให้มีอำนาจสั่งการให้บุคคลอื่นเข้าดำเนินการแทน	42	จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
23	ทำให้คำสั่งหยุดประกอบการหรือปิดโรงงานเสียหาย	60	จำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 50,00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมายเหตุ

1. วิศวกรและสถาปนิกผู้รับผิดชอบในส่วนงานที่เกิดการกระทำผิดจะต้องรับผิดชอบเท่ากับผู้ประกอบการและแจ้งให้คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพนั้น ๆ ดำเนินการด้วย
2. ผู้เคยถูกลงโทษเพราะทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้วครั้งหนึ่งจะต้องถูกเพิ่มโทษอีกอย่างน้อยหนึ่งในสามของอัตราโทษจำคุกและเพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่งของโทษปรับ
3. กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่หุ้นส่วน บริษัท หรือ นิติบุคคลอื่น กระทำความผิดด้วย

กฎหมายส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1. วัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นี้ตราขึ้นไว้เพื่อให้อำนาจในการออกกฎกระทรวงว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นไว้ การควบคุมและป้องกันวิกฤติการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมบางแห่ง การคงไว้ซึ่งบทบาทในระดับนโยบายและแผนการเพิ่มอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การกำหนดมาตรการ มาตรฐาน แม้ในกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยราชการอื่นก็ตาม และในที่จะกล่าวถึงการดำเนินงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งอยู่ในส่วนที่ 4 หมวด 3 การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานโครงการหรือกิจการแต่ละประเภทและขนาดของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน

2. สาระสำคัญของกฎหมาย

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้โครงการหรือกิจการแต่ละประเภทและขนาดของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอตามกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 46 มาตรา 47 มาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 50 และมาตรา 51 ซึ่งแต่ละมาตรามีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

มาตรา 46 เกี่ยวกับประเภทและขนาดของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานฯ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ แนวทางการจัดทำรายงานตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องเสนอพร้อมกับรายงานฯ และกรณีการยกเว้นไม่ต้องจัดทำรายงานฯ

มาตรา 47 เกี่ยวกับโครงการที่ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี การพิจารณารายงานฯ

มาตรา 48 เกี่ยวกับการเสนอรายงานฯ การตรวจสอบพิจารณาเสนอความเห็นเบื้องต้น การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการเพื่อพิจารณาและให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายรอการส่งอนุญาตจนกว่ารายงานฯ จะได้รับความเห็นชอบ

มาตรา 49 เกี่ยวกับการกำหนดเวลาการพิจารณารายงานฯ การให้เจ้าหน้าที่ส่งอนุญาตหากรายงานฯ ได้รับความเห็นชอบและในกรณีเห็นสมควรให้เสนอรายงานฯ ในการขอต่ออายุใบอนุญาต

มาตรา 50 เกี่ยวกับอำนาจในการตรวจสอบสถานที่ การนำมาตราการที่เสนอไว้ในรายงานฯ ไปกำหนดเป็นเงื่อนไขในการส่งอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาต

มาตรา 51 เกี่ยวกับผู้จัดทำรายงานฯ การปฏิบัติเกี่ยวกับผู้ได้รับใบอนุญาตให้จัดทำ
รายงานฯ

3. การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

3.1 ประเภท ขนาด หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ

กฎหมายที่ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่ง
ชาติ พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวข้อง คือ

- 1) ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์
วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2535) ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2535
- 2) ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและ
ขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่ต้องจัดทำ
รายงานการวิเคราะห์ของส่วนราชการ (พ.ศ. 2535) ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2535
- 3) ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์
วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่ง
แวดล้อม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2535
- 4) ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและ
ขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำ
รายงานการวิเคราะห์ของส่วนราชการ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ลงวันที่ 9 กันยายน
2535
- 5) ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์
วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2539) ลงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2539
- 6) ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและ
ขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำ
รายงานการวิเคราะห์ของส่วนราชการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2539) ลงวันที่ 22 มกราคม
พ.ศ. 2539
- 7) ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์
วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543) ลงวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2543)

ทั้งนี้รายละเอียดเกี่ยวกับประเภท ขนาด หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ ได้รวบรวม
แสดงไว้ในตารางในภาคผนวก

3.2 แนวทางในการจัดทำรายงานฯ

มีกำหนดไว้ในประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2535) ลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2535 เพื่อให้กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคคล ผู้ขออนุญาต ผู้จัดทำรายงานฯ ผู้พิจารณารายงานฯ หน่วยงานผู้อนุญาต ได้ใช้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) รายงานฉบับย่อ ต้องประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

- ประเภทและขนาดทางโครงการ พร้อมกิจการประกอบที่เกี่ยวข้อง
- ที่ตั้งโครงการโดยมีภาพและแผนที่แสดงที่ตั้งและแสดงบริเวณโดยรอบอย่างชัดเจน
- รายการหรือแผนที่แสดงองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการรวมถึงบริเวณใกล้เคียง
- ทางเลือกที่ตั้งโครงการและวิธีการดำเนินการโครงการ พร้อมเหตุผลและข้อพิจารณาในการตัดสินใจเลือกแนวทางที่เสนอ
- รายงานแสดงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ พร้อมด้วยมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบดังกล่าวและมาตรการติดตามตรวจสอบ

2) รายงานหลัก ต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

- บทนำ : กล่าวถึงวัตถุประสงค์ เหตุผลความจำเป็นในการดำเนินโครงการ วัตถุประสงค์การจัดทำรายงาน กำหนดการ ขอบเขตและวิธีการศึกษา
- รายละเอียดโครงการ : กล่าวถึงรายละเอียดโดยรวม ได้แก่ ประเภท ขนาด ที่ตั้ง เหตุผลในการเลือกที่ตั้งโครงการและวิธีการดำเนินการโครงการ รายละเอียดกระบวนการ กิจกรรมประกอบของโครงการ แผนผังโครงการ องค์ประกอบอื่น ๆ ของโครงการ
- สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน : ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ที่มีต่อมนุษย์ในบริเวณโครงการและบริเวณที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการทั้งระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่ สภาพแวดล้อมของทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต
- ผลกระทบที่อาจเกิดจากโครงการ : ให้ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการ ทั้งที่เป็นผลกระทบโดยตรงและผลกระทบทางอ้อม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวข้างต้น
- มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการชดเชย : ให้อธิบายตั้งรายละเอียดในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งให้เสนอแผนการชดเชยความเสียหายดังกล่าวด้วย
- มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม : ให้เสนอมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมทางวิชาการและการปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของการติดตามและประเมินผลภายหลังการดำเนินโครงการ

3.3 ผู้จัดทำรายงานฯ

ผู้จัดทำรายงานฯ ต้องเป็นผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ชำนาญการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2527) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2529) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518

3.4 การเสนอรายงานฯ

- 1) โครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ซึ่งต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้เสนอรายงานฯ ต่อคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรี อาจขอให้บุคคลหรือสถาบันใดซึ่งเป็นผู้ชำนาญการหรือเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทำการศึกษาและเสนอรายงานหรือ ความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้
- 2) โครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนซึ่งไม่ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้เสนอรายงานต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายนั้นและต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

หากเป็นโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543) ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2543 คือ

- โครงการอาคารชุดพักอาศัยหรือโครงการโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ซึ่งเข้าข่าย ต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารแล้วโดยยังมีได้เสนอรายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- โครงการหรืออาคารอยู่อาศัยรวม ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือโครงการโรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ ซึ่งเข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2539) ลงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารแล้วโดยยังมีได้เสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และต้องเป็นโครงการที่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

พ.ศ. 2535 และดำเนินการก่อสร้างแล้วก่อนวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 สามารถเสนอรายงานต่อฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในจังหวัดที่ตั้งของโครงการได้อีกทางหนึ่งด้วย

3.5 คณะกรรมการผู้ชำนาญการ

คณะกรรมการผู้ชำนาญการเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2535) เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการในการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2535

สำหรับโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543) ลงวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2543 คณะกรรมการผู้ชำนาญการจะเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 19 (พ.ศ. 2543) เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการที่จัดทำเสนอตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2543) ลงวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2543

3.6 ขั้นตอนการพิจารณารายงาน

- 1) สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จะต้องแจ้งให้บุคคลผู้ขออนุญาตที่เสนอรายงานทราบภายใน 15 วัน หากรายงานที่เสนอมามีได้จัดให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
- 2) สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จะต้องพิจารณาเสนอความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับรายงานต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการเพื่อพิจารณาภายใน 30 วัน
- 3) คณะกรรมการผู้ชำนาญการจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายใน 45 วันนับจากสำนักงานนโยบายและแผนเสนอความเห็นเบื้องต้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายส่งอนุญาตต่อไป
- 4) หากผลการพิจารณาให้แก้ไขเพิ่มเติมหรือจัดทำใหม่ทั้งฉบับให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายรอการส่งอนุญาตไว้ก่อนจนกว่าจะมีการเสนอรายงานฯ ตามแนวทางหรือรายละเอียดที่คณะกรรมการผู้ชำนาญการกำหนด
- 5) เมื่อรายงานฯ ได้แก้ไขเพิ่มเติม หรือจัดทำใหม่ทั้งฉบับแล้วให้คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอรายงานดังกล่าว หากมิได้พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าคณะกรรมการ เห็นชอบและให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายส่งอนุญาตได้

4. บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นี้ เน้นในเรื่องเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและการควบคุมมลพิษ ส่วนในขั้นตอนการจัดทำรายงานฯ ไม่มีบทกำหนดโทษจะมีผลกระทบก็เฉพาะในเรื่องที่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายจะต้องรอการส่งอนุญาตไว้ก่อนจนกว่ารายงานฯ จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ

5. บทสรุป

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน เพื่อให้วิศวกรที่เพิ่งจบการศึกษาได้เห็นขั้นตอนต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในภาพรวมได้ดีขึ้น หากต้องการรู้ในรายละเอียดก็สามารถศึกษาจากกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมได้

กฎหมายการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

1. วัตถุประสงค์

เนื่องจากเหตุการณ์วิกฤตทางด้านพลังงานที่เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการนำเข้าน้ำมัน การก่อสร้างเขื่อน การก่อสร้างโรงไฟฟ้า ผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมทำให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์พลังงานขึ้น โดยมีข้อกำหนดให้เจ้าของอาคารและโรงงานควบคุมดำเนินการตามแผนการอนุรักษ์พลังงาน และกำหนดเกณฑ์การอนุรักษ์พลังงาน

2. การบังคับใช้

กฎหมายการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535
- พระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุม พ.ศ. 2538

โดยมาตรา 3 ได้กำหนดให้อาคารควบคุมคืออาคารที่ใช้ไฟฟ้าตั้งแต่ 1000 kW หรือ 1175 kVA ขึ้นไป หรือใช้พลังงานตั้งแต่ 20 ล้านเมกะจูลขึ้นไป นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอีก 3 ฉบับคือ

กฎหมายฉบับที่ 1 (2538)

ข้อ 3 กำหนดค่าการถ่ายเทความร้อนรวมของอาคารหรือส่วนของอาคารที่มีการปรับอากาศ

- 1) ค่าการถ่ายเทความร้อนรวมของหลังคาอาคาร ทั้งอาคารใหม่และอาคารเก่าจะต้องมีค่าไม่เกิน 25 วัตต์ต่อตารางเมตรของหลังคา
- 2) ค่าการถ่ายเทความร้อนรวมของผนังด้านนอกของอาคาร หรือส่วนของอาคารที่มีการปรับอากาศจะต้องมีค่าดังต่อไปนี้
  - สำหรับอาคารใหม่ ไม่เกินกว่า 45 วัตต์ต่อตารางเมตรของผนังด้านนอก
  - สำหรับอาคารเก่า ไม่เกินกว่า 55 วัตต์ต่อตารางเมตรของผนังด้านนอก

ข้อ 4 กำหนดค่าการใช้ไฟฟ้าส่องสว่างในอาคารโดยไม่รวมพื้นที่จอดรถ

- 1) ในกรณีที่มีการส่องสว่างด้วยไฟฟ้าภายในอาคาร จะต้องให้ได้ระดับความส่องสว่างสำหรับงานแต่ละประเภทอย่างเพียงพอตามหลักและวิธีการที่ยอมรับได้ทางวิศวกรรม
- 2) อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับใช้ส่องสว่างภายในอาคารโดยไม่รวมพื้นที่จอดรถ จะต้องใช้กำลังไฟฟ้าไม่เกินค่าดังต่อไปนี้
  - สำนักงาน โรงแรม สถานศึกษาและโรงพยาบาล สถานพักผ่อน ให้มีค่ากำลังไฟฟ้าส่องสว่างสูงสุดไม่เกิน 16 วัตต์ต่อตารางเมตรของพื้นที่ใช้งาน
  - รัยขายของ ซูเปอร์มาเก็ต หรือศูนย์การค้า ให้มีค่ากำลังไฟฟ้าส่องสว่างสูงสุดไม่เกิน 23 วัตต์ต่อตารางเมตรของพื้นที่ใช้งาน

ข้อ 5 กำหนดมาตรฐานการปรับอากาศในอาคาร

ระบบปรับอากาศที่ติดตั้งในอาคารจะต้องมีค่าพลังไฟฟ้าต่อต้านความเย็น ที่ภาระเต็มพิกัด (full load) หรือที่ภาระใช้งานจริง (actual load) ไม่เกินกว่าค่าที่กำหนดไว้ สำหรับ

- 1) เครื่องทำความเย็นชนิดระบายความร้อนด้วยน้ำ
- 2) เครื่องทำความเย็นชนิดระบายความร้อนด้วยอากาศ

กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2538) กำหนดแบบและระยะเวลาการส่งข้อมูลการใช้พลังงาน

กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2538) กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำเป้าหมายและแผนอนุรักษ์พลังงาน

- พระราชกฤษฎีกากำหนดโรงงานควบคุม พ.ศ. 2540 โดยมาตรา 3 ได้กำหนดให้โรงงานควบคุมคือโรงงานที่ใช้ไฟฟ้าตั้งแต่ 1000 kW หรือ 1175 kVA ขึ้นไป หรือใช้พลังงานตั้งแต่ 20 ล้านเมกะจูลขึ้นไป

นอกจากนี้ ยังมีกฎกระทรวงอีก 2 ฉบับ คือ

กฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540) กำหนดแบบและระยะเวลาการส่งข้อมูลการใช้พลังงาน

กฎกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2540) กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำเป้าหมายและแผนอนุรักษ์พลังงาน

3. บทกำหนดโทษ

มาตรา 53-61 ได้กำหนดบทลงโทษทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี

กฎหมายควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ

1. วัตถุประสงค์

เพื่อป้องกันอัคคีภัยและอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอันอาจเกิดขึ้นจากการเก็บรักษาตลอดถึงการบรรจุ ขนถ่ายและจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ

2. การควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 ให้อำนาจในการออกกฎกระทรวง กำหนดรายละเอียดทางเทคนิคที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงและหากการดำเนินกิจการหรือการอนุญาตให้ดำเนินกิจการมีผลกระทบต่อประชาชนก็กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามความเหมาะสมแก่กิจการนั้นด้วย

การควบคุม ครอบคลุมถึงการมีน้ำมันเชื้อเพลิงไว้ในครอบครองสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง โดยแบ่งการประกอบกิจการตามความรุนแรงของอันตรายที่อาจเกิดขึ้นเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) กิจการที่สามารถประกอบการได้ทันที
- 2) เป็นกิจการที่อาจเกิดอันตรายในระดับไม่ร้ายแรง
- 3) กิจการที่ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนประกอบการเป็นกิจการที่อาจเกิดอันตรายในระดับปานกลาง จึงต้องมีการกำกับดูแลโดยให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อขึ้นทะเบียนไว้
- 4) กิจการที่ต้องได้รับใบอนุญาตก่อนประกอบการ เป็นกิจการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรง จำเป็นต้องมีการควบคุมเข้มงวด โดยกำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาตก่อนประกอบการ

เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนตลอดจนการป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีมีอำนาจออกประกาศกำหนดเขตห้ามประกอบกิจการควบคุมได้

3. บทกำหนดโทษ

โทษของการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายมีทั้งจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนี้

- 1) ผู้ประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 1 โดยไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือปรับไม่เกิน 3 หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
- 2) ผู้ประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 2 โดยไม่แจ้งต่อเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 5 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- 3) ผู้ประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. การควบคุมการบรรจุก๊าซ

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 28 พ.ศ. 2514 กำหนดให้การบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวลงในภาชนะบรรจุก๊าซ ซึ่งมีขนาดความจุเกิน 0.05 ลิตร ต้องได้รับอนุญาตและให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการออกกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุญาต วิธีการบรรจุก๊าซในภาชนะสถานที่บรรจุหรือเก็บก๊าซ การทดสอบและตรวจสอบภาชนะที่ใช้บรรจุตลอดจนอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานและนายตรวจ

การขออนุญาตประกอบกิจการบรรจุก๊าซในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นต่ออธิบดีกรมโยธาธิการ ส่วนในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดของจังหวัดที่สถานที่บรรจุก๊าซตั้งอยู่

ผู้ฝ่าฝืนโดยบรรจุก๊าซในภาชนะซึ่งมีปริมาตรเกิน 0.05 ลิตร โดยไม่ได้รับอนุญาตมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมายเหตุ

ขณะยกร่างหนังสือนี้ (มกราคม 2544) กรมโยธาธิการกำลังดำเนินการออกกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดทางเทคนิคที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลการประกอบกิจการ น้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งคาดว่าจะมีผลใช้บังคับเร็ว ๆ นี้

กฎหมายความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับงานก่อสร้าง

1. วัตถุประสงค์

เพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในงานก่อสร้างและเป็นการปรับปรุงกฎหมายเดิมที่เป็นเพียงประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับลักษณะงานก่อสร้างในปัจจุบัน

2. การบังคับใช้

กฎหมายความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับงานก่อสร้าง ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ว่าด้วยความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับงานก่อสร้างและในขณะนี้กำลังจัดทำร่างกฎกระทรวงฯ โดยการปรับปรุงจากประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเดิม เพื่อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้
  - เขตก่อสร้าง
  - การติดตั้งและการใช้ไฟฟ้าในหน่วยงานก่อสร้าง
  - การป้องกันอัคคีภัย
  - งานขุด งานเจาะ
  - งานก่อสร้างเสาเข็ม และกำแพงพืด
  - งานเกี่ยวกับเครื่องจักรและปั้นจั่น
  - การสร้าง การประกอบและติดตั้งนั่งร้าน
  - ค้ำยัน
  - ลิฟต์ขนส่งวัสดุและลิฟต์โดยสารชั่วคราว
  - การใช้เชือก เชือกถมัดและรอก
  - การรื้อถอนทำลาย
  - ทางเดินยกระดับสูง
  - งานอุโมงค์
  - การทำงานในสถานที่อันตรายจากการตกจากที่สูงวัสดุตกหล่นและการพังทลาย
  - งานก่อสร้างในทะเล
  - อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย

3. บทกำหนดโทษ

กำหนดบทลงโทษทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี

กฎหมายการขุดดิน และถมดิน

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้การขุดดินเพื่อนำดินไปถมพื้นที่ที่ทำการก่อสร้าง ในเขตเทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ และบริเวณที่มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร เขตผังเมืองรวมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและในท้องที่อื่นที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดเป็นไปด้วยความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้ ถูกต้องตามหลักวิชาการ

2. การบังคับใช้

กฎหมายการขุดดินและถมดิน ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2543
- กฎกระทรวง กำหนดมาตรการป้องกันการพังทลายของดิน หรือสิ่งปลูกสร้างในการขุดดินและถมดิน พ.ศ.2548

3. การขุดดิน

การขุดดินลึกเกิน 3 เมตร หรือมีพื้นที่ปากบ่อดินเกิน 10,000 ตารางเมตร ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น พร้อมแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน รายการคำนวณ ซึ่งคำนวณโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมโยธา ไม่ต่ำกว่าระดับสามัญวิศวกร

การขุดดินลึกเกิน 20 เมตร ต้องมีการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้าง โดยต้องติดตั้งอุปกรณ์วัดการเคลื่อนตัวของดิน พร้อมแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน รายการคำนวณ ซึ่งคำนวณโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมโยธา ระดับวุฒิวิศวกร

การขุดดิน ลึกเกิน 3 เมตร หรือมีพื้นที่ปากบ่อดินเกิน 10,000 ตารางเมตร ปากบ่อดินต้องห่างจากแนวเขตที่ดินของบุคคลอื่นหรือที่สาธารณะไม่น้อยกว่า 2 เท่าของความลึกของบ่อดิน ที่จะขุด เว้นแต่จะมีการป้องกันการพังทลายของดิน หรือสิ่งปลูกสร้าง โดยการรับรองของผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมโยธา

4. การถมดิน

การถมดินที่มีความสูงของเนินดินเกินกว่าระดับที่ดินต่างเจ้าของที่อยู่ข้างเคียง และมีพื้นที่ของเนินดินเกิน 2,000 ตารางเมตร ต้องแจ้งการถมดินนั้นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

การถมดินที่มีพื้นที่เนินดินติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันเกิน 2,000 ตารางเมตร และมีความสูงของเนินดินตั้งแต่ 2 เมตร นับจากระดับที่ดินต่างเจ้าของที่อยู่ข้างเคียง ต้องมีแบบแปลน รายการ

ประกอบแบบแปลน รายการคำนวณ ซึ่งคำนวณโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพ
วิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมโยธา ไม่ต่ำกว่าระดับสามัญวิศวกร

การถมดินที่มีพื้นที่ของเนินดินติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันเกิน 2,000 ตารางเมตร และมี
ความสูงของเนินดินเกิน 5 เมตร นับจากระดับที่ดินต่างเจ้าของที่อยู่ข้างเคียง ต้องมีแบบแปลน
รายการประกอบ แบบแปลน รายการคำนวณซึ่งคำนวณโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชา
ชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมโยธา ระดับวุฒิวิศวกร

การถมดินที่มีพื้นที่ของเนินดินติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันเกิน 2,000 ตารางเมตร และมี
ความสูงของเนินดิน ตั้งแต่ 2 เมตร นับจากระดับที่ดินต่างเจ้าของที่อยู่ข้างเคียง ต้องมี
ผู้ควบคุมงาน ซึ่งได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมโยธา

5. บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี

กฎหมายการเดินอากาศ

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้การเดินอากาศมีความปลอดภัย จึงมีประกาศกระทรวงคมนาคมเรื่องกำหนดเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ ซึ่งมีการกำหนดเขตบริเวณใกล้เคียงสนามบินแต่ละแห่งและการกำหนดเขตบริเวณใกล้เคียงสถานที่ตั้งเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศ ที่แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2. การบังคับใช้

กฎหมายการเดินอากาศ ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักหรือกฎหมายแม่บท
- ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่องกำหนดเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ พ.ศ. 2517 ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่องกำหนดเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ บริเวณสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2527 ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่องกำหนดเขตบริเวณใกล้เคียงของสนามบินจังหวัดต่าง ๆ พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2541 รวม 29 ฉบับ

ภายในเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ ตามแผนที่แนบท้ายประกาศกระทรวงคมนาคม ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นหรือปลูกต้นไม้ยืนต้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรก็ได้ ๆ ตามที่เห็นสมควร

ถ้าปรากฏว่ามีผู้ฝ่าฝืน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนจัดการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือตัด หรือย้ายต้นไม้ภายในเวลาที่กำหนดและในกรณีที่มีการฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือตัด หรือย้ายต้นไม้ขึ้นเสียเอง ค่าใช้จ่ายในการนี้ให้ผู้ฝ่าฝืนเป็นผู้ชดเชย

การอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่จะดูจากความสูงของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างหรือต้นไม้ยืนต้น ที่จะไม่เป็นอุปสรรคและอันตรายต่อการเดินอากาศ ซึ่งรวมทั้งสิ่งที่อาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการเดินอากาศ เช่น เมื่อปรากฏว่าที่ดินแปลงหนึ่งหรือหลายแปลงรวมกันมีพื้นที่กว้างตั้งแต่ 10 เมตร ขึ้นไปและยาวตั้งแต่ 300 เมตรขึ้นไป ซึ่งอากาศยานอาจขึ้นลงได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งมีสิทธิในที่ดินนั้นจัดทำสิ่งกีดขวางตามที่กำหนดให้เพิ่มมิให้ใช้ที่ดินนั้นเป็นที่ขึ้นลงของอากาศยาน ในกรณีเช่นว่านี้ ให้บุคคลดังกล่าวจัดทำแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด ในกรณีที่ผู้ที่มีสิทธิในที่ดินไม่สามารถจัดทำหรือไม่ยอมจัดทำสิ่งกีดขวางดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดทำสิ่งกีดขวางนั้นได้ และห้ามมิให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำลาย ถอนหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งสิ่งกีดขวางดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

กฎหมายโรงแรม

1. วัตถุประสงค์

"โรงแรม" หมายถึง สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราว สำหรับคนเดินทางหรือบุคคลอื่นใดโดยมีค่าตอบแทน ทั้งนี้ ไม่รวมถึง

(1) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวซึ่งดำเนินการโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรการมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเพื่อการกุศล หรือการศึกษา ทั้งนี้ โดยมีใช่เป็นการหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน

(2) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการที่พักอาศัยโดยคิดค่าบริการเป็นรายเดือนขึ้นไปเท่านั้น

(3) สถานที่พักอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2. การบังคับใช้

กฎหมายโรงแรม ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547
- กฎกระทรวงกำหนดการขออนุญาตเปิดหรือจดทะเบียนโรงแรม แก้ไขโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2478) ฉบับที่ 3 ฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 (พ.ศ.2495) ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2496) และฉบับที่ 7 (พ.ศ.2504)
- หนังสือกรมตำรวจ เรื่องการพิจารณาแบบแปลนแผนผังโรงแรมที่จะขอตั้งใหม่ และกำหนดหลักเกณฑ์ระดับมาตรฐานของโรงแรมที่จะตั้งขึ้นใหม่
- คำสั่งกระทรวงมหาดไทย กำหนดหลักเกณฑ์การขออนุญาต การแก้ไขเปลี่ยนแปลง ต่อเติมอาคารโรงแรม การตรวจตราควบคุมโรงแรม หลักเกณฑ์การพิจารณาปิดโรงแรมหรือยึดใบอนุญาต การปฏิบัติต่อโรงแรมที่ถูกปิดหรือยึดใบอนุญาต การอุทธรณ์
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย เรื่องการปรับปรุงกำหนดมาตรฐานโรงแรมเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับใช้ประกอบการพิจารณาผ่อนผันอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ
- หลักเกณฑ์การป้องกันและระงับอัคคีภัย สำหรับอาคารที่ประกอบกิจการโรงแรม ที่มีผู้พักอาศัยเกินกว่า 15 คน กำหนดหลักเกณฑ์ถือเป็นระเบียบปฏิบัติในการพิจารณาขออนุญาต ก่อสร้าง ต่อเติม และต่อใบอนุญาตประจำปี

สาระสำคัญของกฎหมาย กฎกระทรวง หนังสือ คำสั่งและหลักเกณฑ์ฯ จะกำหนดเงื่อนไขและหลักปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินกิจการ เช่น ที่ตั้งต้องไม่ใกล้สถานที่ราชการ โรงเรียน สถานศึกษา วัดและโรงพยาบาลในรัศมีที่กำหนด ต้องมีที่จอดรถเพียงพอสมดุกับจำนวนห้องพัก กำหนดขนาดของห้องพัก เกณฑ์ขั้นต่ำของจำนวนห้องพัก การใช้วัสดุ มาตรการป้องกันอัคคีภัย และครอบคลุมถึงรายละเอียด เช่น ขนาดของบันได เป็นต้น

ใบบกกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายระบุโทษทั้งปรับหรือจำคุก หรือทั้งปรับทั้งจำ สำหรับ
ผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้

กฎหมายวิทยุคมนาคม

1. วัตถุประสงค์

วิทยุคมนาคมหมายถึงเครื่องส่งวิทยุคมนาคม เครื่องรับวิทยุคมนาคมหรือเครื่องดับและส่งวิทยุคมนาคม ซึ่งเป็นอุปกรณ์สื่อสารที่ต้องมีการควบคุมการใช้งานอย่างเคร่งครัด เพราะอาจมีการดักฟัง ใช้ประโยชน์หรือเปิดเผยโดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งข่าววิทยุคมนาคมที่มีได้ มุ่งหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะและอาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

2. การบังคับใช้

กฎหมายวิทยุคมนาคม ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535
- กฎกระทรวง พ.ศ. 2498 แก้ไขโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 19 และฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2532)
- ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต
- คำสั่งกระทรวงคมนาคม เรื่องมอบอำนาจให้อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข
- ประกาศกรมไปรษณีย์โทรเลขเรื่องการนำเข้า มี และใช้เครื่องวิทยุคมนาคมบางประเภท และเรื่องเครื่องวิทยุคมนาคมที่ไม่อยู่ในข่ายการควบคุม

วิทยุคมนาคมอาจถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมควบคุม การได้รับอนุญาตต้องเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดและห้ามดำเนินการอื่นใดนอกจากที่ได้ระบุได้ในใบอนุญาต อีกทั้งต้องใช้ความถี่ให้ถูกต้องตามข้อบังคับและเนื่องจากวิทยุคมนาคมเจริญวิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็วตามกาลสมัย จึงควรต้องติดตามความก้าวหน้าของวิทยาการและศึกษาเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะมีหลักเกณฑ์และระเบียบแก้ไขเพิ่มเติม มิฉะนั้นอาจเสี่ยงต่อการได้รับโทษฐานฝ่าฝืน ซึ่งมีโทษปรับหรือจำคุกหรือทั้งปรับทั้งจำ

กฎหมายว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร

1. วัตถุประสงค์

ราชการทหารเป็นกิจการเกี่ยวกับประโยชน์ของชาติและเป็นการสมควรที่จะกำหนดเขตโดยรอบบริเวณที่ทหารไว้เป็น “เขตปลอดภัย” สำหรับความปลอดภัยในราชการทหาร

2. การบังคับใช้

พระราชบัญญัติว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร พ.ศ. 2475 เนื้อหาสำคัญของกฎหมายฉบับนี้พอสรุปได้ดังนี้

ที่ทหารแห่งใดจะควรมีเขตปลอดภัยเพียงใด ให้กำหนดขึ้นไว้โดยพระราชกฤษฎีกาเป็นคราว ๆ และให้มีแผนที่ประเมินเขตไว้ท่ายพระราชกฤษฎีกานั้น และให้กระทรวงกลาโหมจัดให้มีเครื่องหมายแสดงเขตไว้โดยชัดเจน

เมื่อได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปลอดภัยไว้แล้ว ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้างโรงเรือนลงในเขตปลอดภัยนั้น หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่แล้วหรือเพาะปลูกต้นไม้ซึ่งอาจเป็นภัยหรือยักย้ายต้นไม้ที่ปลูกไว้แล้ว อันมีสภาพเป็นอันตรายถึงชีวิต เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากกระทรวงกลาโหมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตนั้น

ในบริเวณเขตปลอดภัยซึ่งมีเครื่องหมายห้ามการเข้าออกไว้แล้ว ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งไม่มีหน้าที่เข้าไปในเขตนั้น ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้บังคับบัญชาในที่นั้นให้เข้าไปได้หรือได้รับอนุญาตให้เข้าไปโดยอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ในที่นั้น

กฎหมายได้กำหนดระวางโทษผู้ฝ่าฝืนหนักเบาแล้วแต่กรณี ซึ่งมีโทษปรับหรือจำคุกหรือทั้งปรับทั้งจำ

กฎหมายอาคารชุด

1. วัตถุประสงค์

เพื่อแบ่งแยกการถือกรรมสิทธิ์ของอาคารออกเป็นส่วน ๆ โดยแต่ละส่วนจะประกอบด้วยทรัพย์สินส่วนบุคคลและกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลาง

2. การบังคับใช้

กฎหมายอาคารชุดประกอบด้วย

พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2543 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

การจดทะเบียนอาคารชุด (มาตรา 6-11)

ผู้ที่จะยื่นขอจดทะเบียนอาคารชุดจะต้องเตรียมเอกสารให้ครบตามกฎหมายกำหนดในมาตรา 6 และแสดงรายละเอียดของเจ้าหน้าที่จดทะเบียน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่มีบุริมสิทธิเหนือที่ดินและอาคารให้ครบ หากไม่มีข้อโต้แย้งหรือภาระผูกพัน เจ้าหน้าที่จึงจะจดทะเบียนอาคารได้

กรรมสิทธิ์ในห้องชุด (มาตรา 12-19)

เจ้าของห้องชุดมีกรรมสิทธิ์ ซึ่งแบ่งแยกไม่ได้ให้ทรัพย์สินส่วนบุคคล และกรรมสิทธิ์ร่วมกันในทรัพย์สินส่วนกลาง โดยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลางให้เป็นไปตามอัตราส่วนระหว่างราคาของห้องชุดกับราคารวมของห้องชุดทั้งหมดในขณะที่ขอจดทะเบียนอาคารชุด และทรัพย์สินส่วนกลางจะไม่สามารถนำไปแบ่งแยกบังคับจำหน่าย หรือบังคับขายทอดตลาดได้ ส่วนการบำรุงรักษาทรัพย์สินส่วนกลางก็ให้เป็นไปตามสัดส่วนที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้คนต่างด้าว หรือนิติบุคคลซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นคนต่างด้าวจะถือสัดส่วนการถือครองอาคารชุดได้ไม่เกินร้อยละ 49 % ของอัตราส่วน ทั้งหมด ยกเว้นกรณีที่อัตราส่วนเกินร้อยละ 49 % ของที่ดินของอาคารชุดนั้นไม่เกิน 5 ไร่

หนังสือกรรมสิทธิ์ในห้องชุด (มาตรา 20-27)

ทะเบียนสิทธิ์และนิติกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห้องชุดจะกระทำมิได้จนกว่าจะจดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุดเสร็จสิ้นแล้ว และให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานเป็นผู้รับจดทะเบียนห้องชุด หากผู้ขอจดทะเบียนได้ยื่นเอกสารครบถ้วนแล้ว

การจดทะเบียนสิทธิ์และนิติกรรม (มาตรา 28-30)

เจ้าของทรัพย์สินส่วนบุคคลจะนำหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดไปจดทะเบียนสิทธิ์และกระทำนิติกรรมอื่น ๆ ได้ ก็ต่อเมื่อได้รับหนังสือรับรองรายการหนี้ในส่วนการดูแลทรัพย์สินส่วนกลางจากนิติบุคคลอาคารชุดก่อน

นิติบุคคลอาคารชุด (มาตรา 31-50)

นิติบุคคลอาคารชุดมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการและดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลาง รวมทั้งให้มีอำนาจกระทำการใด ๆ เพื่อตามวัตถุประสงค์ โดยจะต้องจัดให้มีผู้จัดการคนหนึ่งซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นผู้ดำเนินการแทนนิติบุคคล

การก่อสร้าง ต่อเติม ปรับปรุง หรือซ่อมแซมอาคารชุด (มาตรา 48 (1) , 49 , 50)

การอนุญาตให้เจ้าของร่วมคนใดคนหนึ่งทำการก่อสร้าง ต่อเติม ที่มีผลต่อทรัพย์สินส่วนกลาง หรือลักษณะภายนอกอาคาร โดยค่าใช้จ่ายของผู้นั้นเอง ต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนคะแนนเสียงของเจ้าของร่วมทั้งหมด ถ้าเจ้าของร่วมมาประชุมมีจำนวนไม่พอที่จะถือเป็นเสียงข้างมากตามวรรคหนึ่ง ให้เรียกประชุมใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเรียกประชุมครั้งก่อน การประชุมครั้งใหม่นี้ ให้ออกเสียงลงมติตามจำนวนคะแนนเสียงข้างมากของผู้เข้าประชุม

การก่อสร้างอันเป็นการเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือปรับปรุงทรัพย์สินส่วนกลาง นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ (ข้อบังคับนิติบุคคลอาคารชุด) ต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนคะแนนเสียงของเจ้าของร่วมทั้งหมด

กรณีอาคารชุดเสียหายทั้งหมด หรือบางส่วนแต่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนห้องชุดทั้งหมด นิติบุคคลอาคารชุดจะจัดการก่อสร้างซ่อมแซมส่วนที่เสียหายให้คืนดี ต้องได้รับคะแนนเสียงตามมาตรา 48 คือ ต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนคะแนนเสียงของเจ้าของร่วมทั้งหมด และในกรณีที่อาคารชุดเสียหายเป็นบางส่วนแต่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนห้องชุดทั้งหมด ถ้าส่วนใหญ่ของเจ้าของห้องชุดที่เสียหายมีมติให้ก่อสร้างหรือซ่อมแซมอาคารส่วนที่เสียหายนั้น ให้นิติบุคคลอาคารชุดจัดการสร้างหรือซ่อมแซมอาคารส่วนที่เสียหายให้คืนดี

การเลิกอาคารชุด (มาตรา 51-60)

การเลิกอาคารชุดกระทำได้โดยเจ้าของร่วมมีมติเอกฉันท์ให้เลิก หรืออาคารชุดเสียหายทั้งหมด หรืออาคารชุดถูกเวนคืน หรือหากยังไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคลอาคารชุด ผู้ขอจดทะเบียนก็สามารถขอเลิกอาคารชุดได้

ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย (มาตรา 61-62)

การขอและการจดทะเบียนอาคารชุดหรือนิติบุคคลอาคารชุด การขอและจดทะเบียนเลิกอาคารชุด การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ การออกหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุดหรือนิติกรรมใด ๆ สามารถทำได้และให้เป็นหน้าที่ของผู้ขอในการเสียค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายตามกฎหมายกำหนด

กฎหมายควบคุมอาคาร

1. วัตถุประสงค์

กฎหมายควบคุมอาคาร มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการก่อสร้างอาคารให้มีความมั่นคง แข็งแรงและปลอดภัย มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงามและมีการจัดการด้านการรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม เช่น การจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่ทางระบายน้ำสาธารณะ เป็นต้น

2. การบังคับใช้

กฎหมายควบคุมอาคาร ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักหรือแม่บท
- กฎกระทรวงซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียด เช่น รายละเอียดวิธีการปฏิบัติในการขออนุญาต รายละเอียดข้อกำหนดงานทางด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม เป็นต้น ปัจจุบัน (ธันวาคม 2543) มีกฎกระทรวงรวมทั้งสิ้น 56 ฉบับ
- ข้อบังคับท้องถิ่นซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียด เนื่องจากมีความจำเป็นหรือมีเหตุผลพิเศษเฉพาะท้องถิ่น เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เทศบัญญัติของเทศบาลต่าง ๆ ข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะเป็น ผู้พิจารณาดำเนินการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นนี้เองได้ในกรณี ดังนี้
  - 1) กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมจากกฎกระทรวง
  - 2) ออกขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงในกรณีที่มีความจำเป็นหรือเหตุผลพิเศษเฉพาะท้องถิ่น
- ประกาศกฎกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะสำหรับกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างอาคารบางชนิดหรือบางประเภท มีอายุใช้บังคับเพียง 1 ปี นับจากวันประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา

นอกจากนี้กฎหมายควบคุมอาคารยังมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับ เช่น กฎหมายวิศวกร กฎหมายผังเมือง กฎหมายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การใช้กฎหมายอาคารจึงจะดูแลเฉพาะกฎหมายแม่บทอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องศึกษากฎหมายรองและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ควบคู่ไปด้วย

2.1 พื้นที่บังคับใช้

กฎหมายควบคุมอาคารเป็นกฎหมายที่โดยทั่วไปจะใช้บังคับในท้องที่ที่มีความเจริญ มีการก่อสร้างอาคารค่อนข้างหนาแน่น หากท้องที่ใดต้องการควบคุมการก่อสร้างอาคารให้มีความสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยมีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย จะต้องประกาศพระราชกฤษฎีกาบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในท้องที่นั้น ๆ เสียก่อน

ในปัจจุบันนอกจากกรุงเทพมหานครที่ได้มีการประกาศเขตควบคุมอาคารเต็มทั้งจังหวัดแล้วยังได้มีการประกาศเขตควบคุมอาคารเต็มพื้นที่ทั้งจังหวัดอีก 12 จังหวัด ดังนี้

(1) จังหวัดนนทบุรี	9 ต.ค. 2534
(2) จังหวัดสมุทรปราการ	9 ต.ค. 2534
(3) จังหวัดนครปฐม	8 พ.ย. 2534
(4) จังหวัดสมุทรสาคร	8 พ.ย. 2534
(5) จังหวัดปทุมธานี	9 ต.ค. 2534
(6) จังหวัดชลบุรี	9 ต.ค. 2534
(7) จังหวัดฉะเชิงเทรา	8 พ.ย. 2534
(8) จังหวัดภูเก็ต	11 พ.ย. 2534
(9) จังหวัดเชียงใหม่	13 มี.ค. 2535
(10) จังหวัดขอนแก่น	13 มี.ค. 2535
(11) จังหวัดนครราชสีมา	13 มี.ค. 2535
(12) จังหวัดสงขลา	13 มี.ค. 2535

เมื่อมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในท้องที่ใดก็ตาม การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารในท้องที่นั้นต้องได้รับใบอนุญาตให้ก่อสร้าง ฯลฯ อาคารหรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและได้ไปรับแจ้งก่อนจึงจะเริ่มดำเนินการก่อสร้างอาคารได้ ท้องที่ที่ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 นั้น มักเรียกท้องที่นั้นว่าเป็นเขตควบคุมอาคาร

นอกจากนี้ในเขตผังเมืองรวมให้เป็นเขตควบคุมอาคารโดยไม่ต้องตราพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

2.2 คำจำกัดความที่สำคัญในกฎหมายควบคุมอาคาร

“อาคาร” หมายความว่า ตึก บ้าน เรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน และสิ่งที่สร้างขึ้นอย่างอื่นซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ และหมายความรวมถึง

- 1) อัฒจันทร์ หรือสิ่งที่สร้างขึ้นอย่างอื่นเพื่อใช้เป็นที่ชุมนุมของประชาชน
- 2) เขื่อน สะพาน อุโมงค์ ท่อหรือทางระบายน้ำ อุโมงค์ คานเรือ ท่าหน้า ท่าจอดเรือ รั้ว กำแพงหรือประตู ที่สร้างติดต่อกันหรือใกล้เคียงกับที่สาธารณะหรือสิ่งที่สร้างขึ้นให้บุคคลทั่วไปใช้สอย

3) ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือป้าย ที่มีลักษณะดังนี้
ที่ติดหรือตั้งไว้เหนือที่สาธารณะและมีขนาดเกินหนึ่งตารางเมตร หรือน้ำหนักรวมทั้ง
โครงสร้างเกินสิบกิโลกรัม หรือ

ที่ติดหรือตั้งห่างจากที่สาธารณะ ซึ่งเมื่อวัดในทางราบแล้วมีระยะห่างจากที่สาธารณะ
น้อยกว่าความสูงของป้ายนั้นเมื่อวัดจากพื้นดิน และต้องมีขนาด พื้นที่ หรือน้ำหนักอยู่ใน 4
ลักษณะ คือ

1. ขนาดความกว้างของป้ายเกิน 50 เซนติเมตร หรือ
  2. ยาวเกินหนึ่งเมตร หรือ
  3. เนื้อที่ของป้ายเกิน 5,000 ตารางเซนติเมตร หรือ
  4. มีน้ำหนักของป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง
สองอย่างรวมกันเกินสิบกิโลกรัม
- 4) พื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่จอดรถ ที่กลับรถ และทางเข้าออกของรถ
สำหรับอาคารดังต่อไปนี้
- โรงมหรสพที่มีพื้นที่สำหรับจัดที่นั่งสำหรับคนดูตั้งแต่ 500 ที่ขึ้นไป
  - โรงแรมที่มีห้องพักตั้งแต่ 30 ห้องขึ้นไป
  - อาคารชุดที่มีพื้นที่แต่ละครอบครัวตั้งแต่ 60 ตารางเมตรขึ้นไป
  - ภัตตาคารที่มีพื้นที่สำหรับตั้งโต๊ะอาคารตั้งแต่ 150 ตารางเมตรขึ้นไป
  - ห้างสรรพสินค้าที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 300 ตารางเมตรขึ้นไป
  - อาคารขนาดใหญ่ (อาคารที่มีพื้นที่อาคารเกิน 2,000 ตารางเมตร หรือมีพื้นที่
อาคารเกิน 1,000 ตารางเมตร โดยมีความสูงอาคารตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป)
- 5) สิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” คือ

- 1) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
- 2) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล
- 3) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 4) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา
- 5) ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบล
- 6) ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่รัฐมนตรีประกาศ
กำหนดสำหรับในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

“**ตัดแปลง**” หมายความว่า เปลี่ยนแปลง ต่อเติม เพิ่ม ลด หรือขยายซึ่งลักษณะ ขอบเขต แบบ รูปทรง สัดส่วน น้ำหนัก เนื้อที่ของโครงสร้างของอาคารหรือส่วนต่าง ๆ ของ อาคารซึ่งได้ก่อสร้างไว้แล้วให้ผิดไปจากเดิม

ยกตัวอย่างเช่น การต่อเติมหลังคาต้านหลังตึกแถวหรือทาวน์เฮาส์ การต่อเติมหลังคา คลุมชั้นดาดฟ้า เป็นการตัดแปลงอาคาร เพราะมีการเปลี่ยนแปลง ต่อเติม เพิ่ม รูปทรงและเนื้อที่ ของอาคาร หรือการติดตั้งเสาสูง ซึ่งเป็นโครงเหล็ก เพื่อรับสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่บนชั้น ดาดฟ้า ก็ถือว่าเป็นการตัดแปลงอาคาร เพราะเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้กับโครงสร้างของอาคาร เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการตัดแปลงในบางกรณีก็ไม่ต้องขออนุญาต ได้แก่

- 1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอาคารโดยใช้วัสดุที่มีขนาด จำนวน และชนิดเดียวกับของเดิม เว้นแต่การเปลี่ยนโครงสร้างของอาคารที่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก คอนกรีตอัดแรงหรือเหล็กโครงสร้างรูปพรรณ
- 2) การเปลี่ยนส่วนต่าง ๆ ของอาคารที่ไม่เป็นโครงสร้างของอาคาร โดยใช้วัสดุชนิดเดียวกับของเดิม หรือวัสดุชนิดอื่นซึ่งไม่เป็นการเพิ่มน้ำหนักให้แก่ส่วนหนึ่งส่วนใด ของโครงสร้างของอาคารเดิม เกินร้อยละสิบ
- 3) การเปลี่ยนแปลง การต่อเติม การเพิ่ม การลด หรือการขยายซึ่งลักษณะขอบเขต แบบ รูปทรง สัดส่วน น้ำหนัก เนื้อที่ต่าง ๆ ของอาคารที่ไม่เป็นโครงสร้างของ อาคารซึ่งไม่เป็นการเพิ่มน้ำหนักให้แก่ส่วนหนึ่งส่วนใดของโครงสร้างของอาคาร เดิม เกินร้อยละสิบ
- 4) การลดหรือการขยายเนื้อที่ของหลังคาหรือของพื้นชั้นหนึ่งชั้นใด ให้มีเนื้อที่น้อยลง หรือมากขึ้น รวมกันไม่เกินห้าตารางเมตร โดยไม่ลดหรือเพิ่มจำนวนเสาหรือคาน

“**รื้อถอน**” หมายความว่า รื้อส่วนอันเป็นโครงสร้างของอาคารออกไป เช่น เสา คาน ตง ของอาคาร หรือส่วนอื่นของโครงสร้างของอาคาร

อาคารที่ต้องขออนุญาตรื้อถอน คือ อาคารดังต่อไปนี้

- อาคารที่มีส่วนสูงเกินสิบห้าเมตร ซึ่งอยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่า ความสูงของอาคาร
  - อาคารที่อยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่าสองเมตร
- ส่วนอื่นของโครงสร้างของอาคารที่ต้องขออนุญาตรื้อถอน ได้แก่
- กัดเสาตอม่อคอนกรีตเสริมเหล็ก
  - ผังหรือฝาที่เป็นโครงสร้างของอาคารหรือผนังหรือฝาคอนกรีตเสริมเหล็ก
  - บันไดคอนกรีตเสริมเหล็ก
  - พื้นคอนกรีตเสริมเหล็กตั้งแต่พื้นชั้นที่สองของอาคารขึ้นไป

“การใช้” หมายความว่า การเข้าไปใช้ประโยชน์ภายในอาคาร

“การเปลี่ยนการใช้” หมายความว่า การเปลี่ยนการใช้จากเดิมที่ได้รับอนุญาต ยกตัวอย่างเช่น อาคารเดิมได้รับอนุญาตเป็นโรงแรม ต่อมาต้องการทำเป็นอาคารชุด ต้องยื่นขออนุญาตเปลี่ยนการใช้อาคารจากโรงแรมเป็นอาคารชุดต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อน

อาคารบางประเภทเมื่อก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนเข้าไปใช้อาคารต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นเสียก่อน หรือหากเปลี่ยนการใช้มาเป็นอาคารประเภทตามที่กฎหมายกำหนด ก็ต่อได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นเช่นเดียวกัน เราเรียกอาคารที่ถูกควบคุมเช่น นี้ว่า “อาคารควบคุมการใช้”

อาคารควบคุมการใช้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ไม่กำหนดขนาดพื้นที่ ได้แก่ อาคารดังต่อไปนี้

- (1) คลังสินค้า
- (2) โรงแรม
- (3) อาคารชุด
- (4) สถานพยาบาล

ประเภทที่ 2 กำหนดพื้นที่ ได้แก่อาคารดังต่อไปนี้

- (1) อาคารที่ใช้สำหรับค้าขายหรือประกอบธุรกิจมีพื้นที่ตั้งแต่ 80 ตารางเมตร
- (2) โรงงานมีพื้นที่ตั้งแต่ 80 ตารางเมตร
- (3) สถานศึกษามีพื้นที่ตั้งแต่ 80 ตารางเมตร
- (4) อาคารที่ใช้เป็นที่ชุมนุมหรือประชุมมีพื้นที่ตั้งแต่ 300 ตารางเมตร
- (5) สำนักงานมีพื้นที่ตั้งแต่ 300 ตารางเมตร

เมื่อได้รับใบอนุญาตให้ใช้อาคาร (ซึ่งในทางกฎหมายเรียกว่า ใบรับรองการก่อสร้างอาคาร หรือ ใบ อ. 6) แล้ว จะต้องแสดงใบอนุญาตนี้ไว้ยังที่เปิดเผย ณ อาคาร นั้น

3. การปฏิบัติตามกฎหมายในการขออนุญาต

การยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารบางชนิดบางประเภทตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมต้องแนบรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกอบการยื่นขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลงหรือเคลื่อนย้ายอาคาร

ในการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารต้องยื่นขออนุญาตต่อ “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” โดยยื่นคำขอตามแบบฟอร์มที่กฎหมายกำหนด พร้อมทั้งเอกสารประกอบการขออนุญาต

3.1 เอกสารประกอบการขออนุญาต เอกสารที่สำคัญ ได้แก่

- 1) แบบฟอร์มคำขออนุญาต
- 2) แบบแปลน แผนผังบริเวณ และรายการประกอบแบบแปลน จำนวน 5 ชุด
- 3) รายการคำนวณ 1 ชุด (กรณีที่เป็นอาคารสาธารณะ อาคารพิเศษ หรืออาคารที่ก่อสร้างด้วยวัสดุถาวรและวัสดุทนไฟเป็นส่วนใหญ่)
- 4) สำเนาใบประกอบวิชาชีพของสถาปนิกและวิศวกรผู้ออกแบบ (กรณีที่เป็นงานวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ)
- 5) สำเนาโฉนดที่ดิน / น.ส. 3 / ส.ค. 1
- 6) หนังสือแสดงความยินยอมให้ปลูกสร้างอาคารในที่ดิน (กรณีที่เจ้าของอาคารไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินที่อาคารนั้นตั้งอยู่)
- 7) หนังสือแสดงความยินยอมให้ปลูกสร้างอาคารชิดเขตที่ดิน (กรณีที่อาคารก่อสร้างชิดเขตที่ดินน้อยกว่า 50 เซนติเมตร หรือใช้ผนังร่วมกัน)
- 8) หนังสือแสดงความเป็นตัวแทนเจ้าของอาคาร (หรือหนังสือมอบอำนาจ กรณีที่ตัวแทนเจ้าของอาคารเป็นผู้ขออนุญาต)
- 9) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียน วัตถุประสงค์ และผู้มีอำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคลผู้ขออนุญาตที่ออกให้ไม่เกินหกเดือน
- 10) หนังสือแสดงว่าเป็นผู้จัดการหรือผู้แทนซึ่งเป็นผู้ดำเนินกิจการของนิติบุคคล (กรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ขออนุญาต)
- 11) เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)

3.2 การพิจารณาของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ในการยื่นขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รั้วถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร หากแบบแปลนและเอกสารของผู้ขออนุญาตครบถ้วนและถูกต้อง เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องตรวจพิจารณา และออกใบอนุญาต หรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ยื่นขออนุญาตทราบภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ

ในกรณีที่มีความจำเป็นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจออกใบอนุญาต หรือยังไม่มีคำสั่งไม่อนุญาตภายใน 45 วัน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 45 วัน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งการขยายเวลาพร้อมด้วยเหตุผล ให้ผู้ยื่นขออนุญาตได้ทราบและปฏิบัติโดยเร็ว

เมื่อผู้ยื่นขออนุญาตได้ดำเนินการแก้ไขแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน หรือรายการคำนวณตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องตรวจพิจารณา และออกใบอนุญาตให้ผู้ยื่นขออนุญาตภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับแบบที่ได้แก้ไข แต่ถ้าผู้ยื่นขออนุญาตได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงผิดไปจากคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการยื่นคำขออนุญาตใหม่

3.3 การดำเนินการหลังได้รับอนุญาตแล้ว

กฎหมายควบคุมอาคารได้บังคับไว้ว่า การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารต้องมีผู้ควบคุมงานอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น เมื่อได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องมีหนังสือแจ้งชื่อผู้ควบคุมงาน กับวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดการดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ พร้อมทั้งแนบหนังสือแสดงความยินยอมของผู้ควบคุมงานด้วย

ผู้ควบคุมงานจะเป็นใครก็ได้ เป็นเจ้าของอาคารก็ได้ แต่ถ้าอาคารนั้นเป็นอาคารที่กฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมกำหนดว่า เป็นงานวิศวกรรมควบคุมผู้ควบคุมงานก็ต้องเป็นวิศวกร

ในกรณีที่มีการก่อสร้างผิดจากแบบที่ได้รับใบอนุญาตให้ถือว่าเป็นการกระทำของผู้ควบคุมงาน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้อื่น

ถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงผู้ควบคุมงานต้องแจ้งบอกยกเลิกการเป็นผู้ควบคุมงานคนเดิม และแจ้งชื่อผู้ควบคุมงานคนใหม่

ในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคาร ต้องมีใบอนุญาต รวมทั้งแบบแปลนแผนผังที่ได้รับอนุญาตไว้ ณ สถานที่ดำเนินการนั้น เพื่อให้นายช่างนายตรวจสามารถตรวจสอบได้

เมื่อผู้ได้รับใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารควบคุมการใช้แล้วเสร็จ ให้แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบเพื่อทำการตรวจสอบการก่อสร้าง ฯลฯ อาคารดังกล่าวก่อนจึงจะสามารถใช้อาคารได้

3.4 การขออนุญาตโดยวิธีการแจ้ง

การขออนุญาตในข้อ 3.3 เป็นการขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อพิจารณาออกใบอนุญาต โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจพิจารณา บางกรณีเจ้าของอาคารอาจมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องก่อสร้างอาคาร หรือไม่อาจรอการพิจารณาของเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ เช่น มีการลงทุนหรือกั๊ยืมเงินในการทำโครงการ หากใช้ระยะเวลาในการรอใบอนุญาตอาจไม่คุ้มค่าการลงทุน เป็นต้น ดังนั้น กฎหมายควบคุมอาคารจึงได้กำหนดให้เจ้าของอาคารที่จะก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน และเคลื่อนย้ายอาคาร สามารถใช้วิธีแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยไม่ต้อง ขอใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก็ได้

ขั้นตอนในการแจ้งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ โดยยื่นแบบฟอร์มตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด พร้อมทั้งเอกสารประกอบการขออนุญาต แต่ในกรณีนี้ผู้ออกแบบอาคารทั้งวิศวกรและสถาปนิก ต้องเป็นวุฒิวิศวกรและวุฒิสถาปนิก พร้อมทั้งแจ้งวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดการดำเนินการดังกล่าว
2. ชำระค่าธรรมเนียม

เมื่อดำเนินการตาม 1) และ 2) เรียบร้อยแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกใบรับแจ้ง เพื่อเป็นหลักฐานการแจ้งภายในวันที่ได้รับแจ้ง เมื่อเจ้าของอาคารได้ใบรับแจ้งแล้วสามารถดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารได้

ข้อดีของการขออนุญาตด้วยวิธีการแจ้ง คือ สะดวก รวดเร็ว แต่ก็มีข้อเสีย คือ หากดำเนินการก่อสร้างไปแล้ว และเจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบแบบแปลนแล้วพบว่าไม่ถูกต้อง เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็สามารถออกคำสั่งให้เจ้าของอาคารแก้ไขให้ถูกต้อง ซึ่งอาจต้องรื้อถอนอาคารส่วนที่ไม่ถูกต้องทิ้ง ทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น การออกแบบจึงต้องระมัดระวังและต้องศึกษาข้อกำหนดให้ต้องแก้ไขก่อน

3.5 การต่ออายุใบอนุญาต

ใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร จะมีอายุตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น ถ้าผู้ได้รับใบอนุญาตมีความประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ

3.6 ใบอนุญาตหายหรือชำรุด

ถ้าใบอนุญาตใด ๆ ก็ตามสูญหาย ให้แจ้งความ แล้วนำใบรับแจ้งความนั้นไปยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น เพื่อขอใบแทนใบอนุญาตนั้น

ถ้าใบอนุญาตใด ๆ ชำรุดในสาระสำคัญ ให้นำใบอนุญาตที่ชำรุดนั้นไปยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อขอใบแทนใบอนุญาตนั้น

3.7 การอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น

กฎหมายควบคุมอาคารได้มอบหมายให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลกฎหมายและควบคุมประชาชนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย หากมีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องออกคำสั่งตามแบบฟอร์มที่กฎหมายกำหนด เพื่อสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติให้ถูกต้อง

ผู้ซึ่งได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวโดยการทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร (จะเขียนหรือพิมพ์ก็ได้ โดยไม่ต้องใช้แบบฟอร์มใด ๆ) แล้วยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายใน 30 วัน ตั้งแต่วันที่รับคำสั่ง

3.7.1 ขั้นตอนในการอุทธรณ์

เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้รับคำอุทธรณ์จากผู้ยื่นอุทธรณ์แล้ว ต้องจัดส่งคำอุทธรณ์และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไปยังคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายใน 10 วัน

คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จะพิจารณาภายใน 60 วัน หลังจากที่ได้รับเรื่องอุทธรณ์แล้วจะแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้อุทธรณ์ทราบ

ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เสนอคดีต่อศาลภายใน 30 วัน หลังจากที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์

3.7.2 ข้อห้ามระหว่างการอุทธรณ์

ในระหว่างการอุทธรณ์ ห้ามมิให้ผู้อุทธรณ์หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นกระทำการอันใดแก่อาคารที่เป็นต้นเหตุของการอุทธรณ์นั้น

3.7.3 เขตเพลิงไหม้

เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้อาคารเป็นจำนวนมากหรือมีพื้นที่กว้าง กฎหมายควบคุมอาคารให้อำนาจท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงพื้นที่บริเวณนั้น เช่น ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค ระบบโครงข่ายถนน (ขยายพื้นที่ผิวถนน ตัดถนนใหม่ ทำทางเท้า ฯลฯ) เป็นต้น

กฎหมายควบคุมอาคารได้กำหนดไว้ว่า ถ้าจำนวนอาคารที่ถูกเพลิงไหม้มีมากกว่า 30 หลังคาเรือนขึ้นไป หรือบริเวณที่เกิดเพลิงไหม้มีเนื้อที่ตั้งแต่หนึ่งไร่ขึ้นไป ไม่ว่าท้องที่นั้นจะได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แล้วหรือไม่ก็ตาม เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถเข้าไปปรับปรุงพื้นที่ที่เกิดเพลิงไหม้และบริเวณโดยรอบพื้นที่ที่เกิดเพลิงไหม้ในระยะ 30 เมตรได้

บริเวณที่เกิดเพลิงไหม้ที่มีอาคารถูกเพลิงไหม้ตั้งแต่ 30 หลังคาเรือนขึ้นไป หรือมีเนื้อที่ตั้งแต่หนึ่งไร่ขึ้นไป รวมทั้งบริเวณที่อยู่ติดต่อกายในระยะ 30 เมตรโดยรอบบริเวณที่เกิดเพลิงไหม้เรียกว่า “เขตเพลิงไหม้”

3.8.1 การดำเนินการเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้

เมื่อเกิดเพลิงไหม้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะพิจารณาว่าบริเวณเพลิงไหม้นั้น เข้าหลักเกณฑ์ที่ต้องประกาศเป็นเขตเพลิงไหม้หรือไม่ โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ถ้าไม่เข้าลักษณะเป็นเขตเพลิงไหม้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะไม่เข้าไปปรับปรุงบริเวณประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่เกิดเพลิงไหม้จึงสามารถก่อสร้าง ซ่อมแซมบ้านเรือนได้
- 2) ถ้าบริเวณเพลิงไหม้นั้นเข้าลักษณะที่จะต้องดำเนินการประกาศเป็นเขตเพลิงไหม้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะติดประกาศแสดงเขตเพลิงไหม้พร้อมแผนที่สังเขปไว้ ณ สำนักงานของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นและบริเวณที่เกิดเพลิงไหม้ และจะระบุงการกระทำอันต้องห้ามไว้ในประกาศดังกล่าว คือ
  - ห้ามมิให้ผู้ใดก่อสร้างดัดแปลง รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคารในเขตเพลิงไหม้ภายใน 45 วันนับแต่วันที่เกิดเพลิงไหม้ เว้นแต่เป็นการก่อสร้างอาคารชั่วคราว เพื่อประโยชน์ในการบรรเทาทุกข์ ซึ่งจัดทำหรือควบคุมโดยราชการหรือการดัดแปลงหรือซ่อมแซมอาคารเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่ออยู่อาศัยหรือใช้สอยชั่วคราวเท่านั้น

- ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการก่อสร้างดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร หรือผู้ที่ได้ใบรับแจ้ง ในเขตเพลิงไหม้ ต้องระงับการกระทำตามที่ได้รับอนุญาต หรือที่ได้แจ้งไว้เป็นเวลา 45 วัน นับแต่วันที่เกิดเพลิงไหม้

3.8.2 การพิจารณาปรับปรุงเขตเพลิงไหม้

เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะพิจารณาว่าทางราชการสมควรจะเข้าไปปรับปรุงเขตเพลิงไหม้หรือไม่ โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร และเสนอความเห็นให้คณะกรรมการควบคุมอาคารและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาภายใน 45 วัน นับแต่วันวันที่เกิดเพลิงไหม้ โดย

- 1) ถ้าคณะกรรมการควบคุมอาคารพิจารณาแล้วมีมติไม่ปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะประกาศไม่ปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ พร้อมทั้งยกเลิกประกาศการห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารและแผนผังแนวเขตเพลิงไหม้ให้ประชาชนทราบ
- 2) ถ้าคณะกรรมการควบคุมอาคารพิจารณาแล้วมีมติให้ปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ การประกาศห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ให้มีผลใช้บังคับต่อไปอีกเป็นเวลา 60 วัน นับแต่วันที่มิประกาศปรับปรุงเขตเพลิงไหม้นั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะประกาศให้ประชาชนในเขตเพลิงไหม้ทราบว่า จะมีการปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ โดยประกาศไว้ ณ สำนักงานของราชการส่วนท้องถิ่นและบริเวณที่เกิดเพลิงไหม้ และจะมีการพิจารณาจัดทำแผนผังการปรับปรุงเขตเพลิงไหม้

เมื่อมีประกาศใช้บังคับแผนผังปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ ห้ามมิให้ผู้ใดก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารในเขตตามแผนผังปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ให้ผิดไปจากที่กำหนดในแผนผังนั้น และบรรดาใบอนุญาตให้ทำการก่อสร้างดัดแปลง รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคารหรือใบรับแจ้ง ที่ได้ออกไว้ก่อนวันที่ประกาศใช้บังคับแผนผังปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ซึ่งขัดกับแผนผังดังกล่าวให้เป็นอันยกเลิก

เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะเริ่มต้นดำเนินการปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ตามประกาศใช้บังคับแผนผังปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ภายใน 2 ปีนับแต่วันใช้ประกาศดังกล่าว โดยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ทั้งหมด เช่น การปรับปรุงระบบสาธารณสุขปโภค ค่าเวนคืนที่ดิน ค่าก่อสร้างถนน ฯลฯ เป็นหน้าที่ของท้องถิ่น

3.9 โทษของการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

กฎหมายควบคุมอาคารมีบทกำหนดโทษ กรณีที่มีการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย เช่น การก่อสร้างโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น ซึ่งมีทั้งการปรับและจำคุก

นี้ กฎหมายได้กำหนดโทษไว้หลายระดับขึ้นอยู่กับว่าเป็นการฝ่าฝืนอะไร โดยมีตัวอย่างดังนี้

ประเภทของการฝ่าฝืน	โทษสูงสุด
ทำการก่อสร้าง ดัดแปลง เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร โดยไม่ได้รับอนุญาต	จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมีการกระทำการฝ่าฝืน หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
ทำการรื้อถอนอาคาร โดยไม่ได้รับอนุญาต	จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
ทำการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารให้ผิดไปจากแบบแปลน แผนผังที่ได้รับอนุญาต และอาคารที่ได้กระทำการฝ่าฝืนนั้นขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย	จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมีการกระทำการฝ่าฝืน หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
ใช้ หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้อาคารซึ่งไม่เป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ เพื่อประกอบกิจการเป็นอาคารที่ควบคุมการใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต	จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
ทำการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารในเขตเพลิงไหม้ ภายใน 45 วันนับแต่วันที่เกิดเพลิงไหม้	จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมีการกระทำการฝ่าฝืน หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
ทำการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารในเขตเพลิงไหม้ ซึ่งได้ประกาศให้มีการปรับปรุงเขตเพลิงไหม้นั้น โดยฝ่าฝืนตามที่กำหนดในแผนผังปรับปรุง	จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
การฝ่าฝืนไม่รื้อถอนอาคารตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น เนื่องจากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย และมีได้อยู่ในระหว่างการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินสามหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมีการกระทำการฝ่าฝืน หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

นอกจากนี้หากผู้ดำเนินการ ได้แก่ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารซึ่งกระทำการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารด้วยตนเอง หรือผู้ซึ่งตกลงรับกระทำการดังกล่าว ไม่ว่าจะมีความตอบแทนหรือไม่ก็ตาม หรือผู้รับจ้างช่วง เป็นผู้กระทำการฝ่าฝืน จะต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ หรือเป็นการกระทำฝ่าฝืนที่เกี่ยวกับ

อาคารพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม การศึกษาหรือการสาธารณสุขหรือเป็นการกระทำในทาง การค้าเพื่อให้เช่า ให้เช่าซื้อ ขายหรือจำหน่ายโดยมีค่าตอบแทน ผู้กระทำต้องระวางโทษเป็น สองเท่าของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ เช่นเดียวกัน

3.10 กฎกระทรวง

กฎกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารในปัจจุบัน (รัตนวาคม 2543) มีทั้งสิ้น 59 ฉบับ โดยมีฉบับที่สำคัญ ดังนี้

- 1) กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2516) ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีและเงื่อนไข ในการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร
- 2) กฎกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2527) ว่าด้วยการกำหนดรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทน ลักษณะและคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือ ซ่อมแซมอาคารและ การรับน้ำหนัก ความต้านทานและความคงทนของอาคารหรือ พื้นดินที่รองรับอาคาร

- เป็นเรื่องกำหนดมาตรฐานและค่าหน่วยแรงต่าง ๆ ที่ใช้ในการคำนวณ เช่น กำลังอัดของคอนกรีต หน่วยแรงดึงของเหล็ก เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้
- “ในการคำนวณส่วนต่าง ๆ ของอาคารที่ประกอบด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ตามทฤษฎีอีลาสติคหรือหน่วยแรงปลอดภัยให้ใช้ค่าหน่วยแรงอัดของ คอนกรีตไม่เกินร้อยละ 37.5 ของหน่วยแรงอัดประลัยของคอนกรีตแต่ต้องไม่ เกิน 6.5 เมกาปาสกาล (65 กิโลกรัมแรงต่อตารางเซนติเมตร)”

- 3) กฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) ว่าด้วยข้อกำหนดควบคุมอาคารสูงและอาคาร ขนาดใหญ่พิเศษ (มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 42 (พ.ศ. 2537) และ กฎกระทรวงฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540) โดยมีรายละเอียดแยกเป็นหมวด ๆ ดังนี้ **หมวด 1** เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะของอาคาร เนื้อที่ว่างของภายนอก อาคารและแนวอาคาร เช่นดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารรวมกันทุก ชั้นไม่เกิน 30,000 ตารางเมตร ต้องมีด้านหนึ่งด้านใดของที่ดินนั้นยาวไม่น้อยกว่า 12 เมตร ติด ถนนสาธารณะที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดไปเชื่อมต่อกับ ถนนสาธารณะอื่นที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10 เมตร”

หมวด 2 เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบระบายอากาศ ระบบไฟฟ้า และระบบ ป้องกันเพลิงไหม้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ในอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้น และต้องจัดให้มีระบบดับเพลิงอัตโนมัติ เช่น SPRINKLE SYSTEM หรือระบบอื่นที่เทียบเท่า ที่ทำงานได้ด้วยตัวเองทันทีเมื่อมีเพลิงไหม้

หมวด 3 เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียและการระบายน้ำทั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“การออกแบบและการคำนวณรายการระบบบำบัดน้ำเสียและการระบายน้ำทั้งของ อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องดำเนินการโดยผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชา ชีพวิศวกรรมควบคุมตั้งแต่ประเภทสามัญวิศวกรขึ้นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม”

หมวด 4 เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบประปา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ในอาคารสูงหรืออาคารใหญ่พิเศษต้องมีที่เก็บน้ำใช้สำรองที่สามารถจ่ายน้ำในชั่วโมงการใช้สูงสุดได้ไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง”

หมวด 5 เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบกำจัดขยะมูลฝอย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ในอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยวิธีขน ล้ำเลียงหรือทิ้งลงปล่องทิ้งมูลฝอย”

หมวด 6 เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับระบบลิฟต์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ลิฟต์โดยสารและลิฟต์ดับเพลิงแต่ละชุดที่ใช้กับอาคารสูงให้มีขนาดมวลบรรทุกไม่น้อยกว่า 630 กิโลกรัม โดยลิฟต์ดับเพลิงต้องมีระบบควบคุมพิเศษสำหรับพนักงานดับเพลิง และบริเวณห้องโถงหน้าลิฟต์ดับเพลิงต้องมีผนังและประตูที่ทำด้วยวัสดุทนไฟปิดกั้นมิให้เปลว ไฟหรือควันเข้าได้พร้อมติดตั้งตู้สายฉีดน้ำดับเพลิงหรือหัวต่อสายฉีดน้ำดับเพลิงและอุปกรณ์ดับ เพลิง อื่น ๆ ทั้งนี้ ในเวลาปกติลิฟต์ดับเพลิงสามารถใช้เป็นลิฟต์โดยสารได้”

- 4) กฎกระทรวงฉบับที่ 39 (พ.ศ. 2537) ว่าด้วยการกำหนดแบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบการป้องกันอัคคีภัย แบบและจำนวนห้องน้ำและห้องส้วม ระบบการ จัดแสงสว่างและการระบาย และระบบจ่ายกำลังไฟฟ้าสำรองสำหรับกรณีฉุกเฉิน
- 5) กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ว่าด้วยการกำหนดลักษณะ แบบ รูปทรงสัดส่วน เนื้อที่ ที่ตั้งของอาคาร ระดับ เนื้อที่ของที่ว่างภายนอกอาคารหรือแนวอาคาร และระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับอาคารหรือเขตที่ดินของผู้อื่นหรือระหว่าง อาคารกับถนน ทางเท้า หรือที่สาธารณะ โดยได้แยกเป็นหมวด ๆ ดังนี้

หมวด 1 เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะของอาคาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ห้องแถวหรือตึกแถวแต่ละคูหาต้องมีความกว้างโดยวัดระยะตั้งฉากจากแนวศูนย์กลางของเสาตอม่อหนึ่งไปยังแนวศูนย์กลางของเสาอีกด้านหนึ่งไม่น้อยกว่า 4 เมตร”

หมวด 2 เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของอาคาร เช่น วัสดุอาคาร พื้น ที่ภายในอาคาร บันได เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เสาคาน พื้น บันได และผนังของอาคารที่สูงตั้งแต่สามชั้นขึ้นไป โรงมหรสพ ฯลฯ ต้องทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ”

“อาคารที่สูงตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปและสูงไม่เกิน 23 เมตร หรืออาคารที่สูงสามชั้นและมี คาดฟ้าเหนือชั้นที่สามที่มีพื้นที่เกิน 16 ตารางเมตร นอกจากมีบันไดของอาคารตามปกติแล้ว ต้องมีบันไดหนีไฟที่ทำด้วยวัสดุทนไฟอย่างน้อยหนึ่งแห่งและต้องมีทางเดินไปยังบันไดหนีไฟนั้น ได้โดยไม่สิ่งกีดขวาง”

หมวด 3 เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับที่ว่างภายในอาคาร ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

“อาคารแต่ละหลังต้องมีที่ว่างตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

- (1) อาคารอยู่อาศัยและอาคารอยู่อาศัยรวมต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 30 ใน 100 ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มีมากที่สุดของอาคาร
- (2) ห้องแถว ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะและอาคารอื่นซึ่ง ไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วน ของพื้นที่ ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มีมากที่สุดของอาคาร”

หมวด 4 เป็นเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับแนวอาคารและระยะต่าง ๆ ของอาคารดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

“อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะที่มีความกว้างน้อยกว่า 6 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 3 เมตร”

- 6) กฎกระทรวงฉบับที่ 57 (พ.ศ. 2543) ว่าด้วยการออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต ซึ่งได้มีการกำหนดการต่ออายุใบอนุญาตไว้ดังนี้

“ข้อ 6/1 ในการพิจารณาคำขอต่ออายุใบอนุญาตก่อสร้างอาคารหรือดัดแปลงอาคาร ถ้าเป็นการขอต่ออายุใบอนุญาตครั้งแรกให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตได้ เป็นระยะเวลาไม่เกินอายุใบอนุญาตตามข้อ 2/1

ในกรณีที่ได้มีการต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งมาแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะ อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตได้ต่อเมื่อดำเนินการก่อสร้างฐานรากทั้งหมดของอาคารแล้วเสร็จ หรือมีการก่อสร้างหรือดัดแปลงโครงสร้างของอาคารไปแล้วเกินร้อยละสิบของพื้นที่อาคารที่ไ้ รับอนุญาต โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะต่ออายุใบอนุญาตให้ได้อีกไม่เกินสามครั้ง ครั้งละหนึ่งปี

ให้ผู้ได้รับอนุญาตตามวรรคสองมีหน้าที่รายงานความคืบหน้าในการก่อสร้างหรือ
ดัดแปลงอาคารต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นทุกเก้าสิบวัน ทั้งนี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสั่งการให้นาย
ช่างหรือนายตรวจไปตรวจสอบการก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารทุกครั้งที่ได้รับรายงาน

การต่ออายุใบอนุญาตก่อสร้างอาคารหรือดัดแปลงอาคารทุกครั้ง ผู้ขอต่ออายุ
ใบอนุญาตจะต้องแก้ไขแบบแปลนของอาคารให้มีหรือปรับปรุงระบบการป้องกันอัคคีภัยและ
ระบบความปลอดภัยภายในอาคาร โดยให้เป็นไปตามกฎกระทรวงหรือข้อบังคับท้องถิ่นซึ่งออก
ตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ที่ใช้บังคับ ในขณะยื่นคำขอต่ออายุ
ใบอนุญาตนั้นๆ

7) กฎกระทรวงกำหนดสิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่นเป็นอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม
อาคาร พ.ศ. 2544 ได้กำหนดไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ให้สิ่งก่อสร้างขึ้นดังต่อไปนี้เป็นอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.
2522

- (1) ถังเก็บของที่มีความจุตั้งแต่ 100 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป
- (2) สระว่ายน้ำภายนอกอาคารที่มีความจุตั้งแต่ 100 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป”
- (3) กำแพงกันดินหรือกำแพงกันน้ำที่ต้องรับความดันของดินหรือน้ำที่มีความสูงตั้งแต่
1.50 เมตรขึ้นไป
- (4) โครงสร้างสำหรับใช้ในการรับส่งวิทยุหรือโทรทัศน์ที่มีความสูงจากระดับฐานของ
โครงสร้างนั้นตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป และมีน้ำหนักรวมตั้งแต่ 40 กิโลกรัมขึ้นไป
- (5) สิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่นนอกจาก (1) (2) (3) และ (4) ที่มีความสูงจากระดับฐานตั้งแต่
10 เมตรขึ้นไป